

ȘCOALA NOASTRĂ

Revistă pentru educație și cultură pedagogică
(Fondată în 1924)

Seria a III-a, Anul IX, Nr. 2,
martie - aprilie 2003

Z A L Ă U

ȘCOALA NOASTRĂ

Revistă pentru educație și cultură pedagogică editată de
Inspectoratul Școlar și Casa Corpului Didactic Sălaj
(Fondată în 1924)

ȘCOALA NOASTRĂ

Revistă pentru educație și cultură pedagogică editată de
Inspectoratul Școlar și Casa Corpului Didactic Sălaj
(Fondată în 1924)

Prof. Ioan Drăba - Inspector școlar general - ISJ Sălaj	Redactor responsabil:
Prof. Ioan Abrudan - Inspector școlar general adjuncț - ISJ Sălaj	Secretar responsabil:
Prof. Fănușeghi Zoltán - Inspector școlar general adjuncț - ISJ Sălaj	de redacție:
Prof. Maria Turcas - Director - Casa Corpului Didactic Sălaj	Culegere și corectură:
Prof. Nicolae Costuț - Metodist CCD Sălaj	Redactori:
Prof. dr. Ioan Ciocan - Inspector școlar - ISJ Sălaj	
Ing. Mircea Costuț - analist programator - CCD Sălaj	
Prof. Abela Gălgău - consilier CJAP	
Prof. Mihaela Vancea - consilier CJAP	
Prof. Dorina Tuduce - Inspector școlar - ISJ Sălaj	
Prof. Dorina Ciocan - Inspector școlar - ISJ Sălaj	
Prof. Regina Sandor - Documentaristă - CCD Sălaj	
Prof. Victor Timoc - Inspector școlar - ISJ Sălaj	
Prof. Ioan Opita - Inspector școlar - ISJ Sălaj	
Prof. Alexandru Pocol - Inspector școlar - ISJ Sălaj	
Viorica Jelic - ISJ Sălaj - jurișt	
Ec. Maria Bocsa - Contabil șef - ISJ Sălaj	Compartiment financiar contabil:
Lucia Sărb - CCD Sălaj	
Kulcsár Ferenc	Tehnoredactare:
Tibno - Print	Copertă & tipar:
str. Porolissum, nr. 9, tel./fax: 0260 - 611227	

Seria a III-a, Anul IX, Nr. 2,
martie - aprilie 2003

■ Materialele destinate publicării se vor trimite pe discetă, în format A4, font compozibil cu caractere districte (nu Times) size 12, titlu 14 bold, maxim 3-4 pagini.
■ Responsabilitatea pentru conținutul articolelor, formulări și calitatea traducerilor revine în întregime autorilor.

Redacția și administrația
Casa Corpului Didactic Sălaj
4700 Zalău, str. Unirii 2
Tel: 0260-661396; 661391; Fax: 0260-619190
E-mail: ccdsaj@personal.ro
nicolascostu@personal.ro

Zalău - 2003

ȘCOALA NOASTRĂ

Revistă pentru educație și cultură pedagogică editată de
Inspectoratul Școlar și Casa Corpului Didactic Sălaj
(Fondată în 1924)

ISSN 1223 - 8449

Colegiul de redacție

Prof. Ioan Driha - Inspector școlar general - ISJ Sălaj

Prof. Ioan Abrudan - Inspector școlar general adjunct - ISJ Sălaj

Prof. Faluvégi Zoltán - Inspector școlar general adjunct - ISJ Sălaj

Prof. Maria Țurcaș - Director - Casa Corpului Didactic Sălaj

Redactor responsabil: Prof. Nicolae Costruț - Metodist CCD Sălaj

Secretar responsabil
de redacție:

Prof. dr. Ioan Ciocian - Inspector școlar - ISJ Sălaj

Culegere și corectură:

Ing. Mirela Costruț - analist programator - CCD Sălaj,

Prof. Adela Gâlgău - consilier CJAPP

Prof. Mihaela Vancea - consilier CJAPP

Redactori:

Prof. Dorina Tuduce - Inspector școlar - ISJ Sălaj,

Prof. Dorin Cosma - Inspector școlar - ISJ Sălaj,

Prof. Gheorghe Coste - Director - Școala Gimnazială
„Lucian Blaga” - Jibou

Prof. Reghina Sandor - Documentarist - CCD Sălaj,

Prof. Victor Timoc - Inspector școlar - ISJ Sălaj,

Prof. Ioan Opris - Inspector școlar - ISJ Sălaj,

Prof. Alexandru Pocol - Inspector școlar - ISJ Sălaj,

Viorica Jeler - ISJ Sălaj, - jurist

Compartiment
financiar contabil:

Ec. Maria Bocsa - Contabil șef - ISJ Sălaj

Lucia Surd - CCD Sălaj

Tehnoredactare:

Kulcsár Ferenc

Copertă & tipar:

Tehno - Print,

str. Porolissum, nr. 9, tel./fax: 0260 - 611227

- Materialele destinate publicării se vor trimite pe discheta, în format A4, font compatibil cu caractere diacritice (nu Toronto) size 12, titlu 14 bold, maxim 3-4 pagini.
- Responsabilitatea pentru conținutul articolelor, formulări și calitatea traducerilor revine în întregime autorilor.

Redacția și administrația

Casa Corpului Didactic Sălaj

4700 Zalău, str. Unirii 2

Tel: 0260- 661396; 661391; Fax: 0260- 619190

E-mail: ccdsalaj@personal.ro

nicolaecostrut@personal.ro

Cuprins

Partea I

Editorial

Nicolae Costruț - Educarea bunului simț	3
---	---

I. EDUCAȚIE - ÎNVĂȚĂMÂNT

Ora de dirigenție

Miorița Got - Exemplaritatea unui destin	6
--	---

Educația pentru familie, profesie și societate

Ioan Opreș - Concursul Național de Fizică „Augustin Maior” - O confirmarea a școlii sălăjene de fizică	9
--	---

Margareta Goron - Educația rutieră în grădiniță	10
---	----

Nicolae Costruț - Casa în care trăim. Climatul familial	12
---	----

Educația pentru integrarea europeană

Ioan Abrudan - Regiunea de nord-vest în contextul strategiei de dezvoltare, organizare și amenajare a spațiului	14
---	----

Ioan Mocan - Concursul european de matematică distractivă „Cangurul”	16
--	----

Emilia Blaga, Maria Laslău - Parteneriatul educativ, educatoare - învățătoare	17
---	----

Camelia Sârbe - Proiectele Comenius - un nou pod de prietenie între culturile europene	18
--	----

Educație specială

Carla Cora - Deficiența mintală. Pseudodeficiența mintală	20
---	----

Monica Morar - Terapii specifice în recuperarea copilului cu nevoi speciale	22
---	----

II. STRATEGII EDUCATIONALE ÎN ÎNVĂȚĂMÂNTUL PREUNIVERSITAR

Rapoarte. Analize. Sinteze.

Ioan Driha - Priorități strategice și direcții de acțiune în cadrul	
---	--

învățământului preuniversitar din județul Sălaj (2002-2004)	24
---	----

Școala în actualitate

Ioana Mărcuș - Modernizarea metodologiei didactice în viziunea reformei	26
---	----

Eugenia Moldovan; Virginia Oniga; Ana Hideg - Opțional.

Model de programă pentru orele de consiliere și orientare	30
---	----

Ioan Costea - Olimpia Costea - Proiectarea didactică pe unități de învățare și utilizarea eficientă a	
---	--

manualelor alternative	31
------------------------------	----

Management școlar

Ioan Ciocian - Director, manager, lider	33
---	----

Elena Maxim - Hodor - Ameliorarea școlară	36
---	----

Cerc pedagogic

Sorina Ardelean; Lia Sântămărean - Noțiunea de număr natural	38
--	----

Elena Cherecheș - Tema pentru acasă la școlarii mici	39
--	----

Rodica Lodin - Valori formative ale educației muzicale	40
--	----

Ana Buciuman - Repere ale educației religioase în rândul preșcolarilor	42
--	----

Mînodora Perțe - Rebusul școlar - jocul inteligenței	44
--	----

Constanța Sărăcuț - Comănescu - Universul copilăriei oglindit în versuri	45
--	----

x x x - Probleme specifice ale evaluării la limba și literatura română	47
--	----

III. PAGINI DE ISTORIE

Actualitatea unei teme

Matei Șimandan - Principiile hermeneuticii filosofice	51
---	----

Istorie locală

Ioan Ciocian; Doru E. Goron - Leontin Ghergariu - un ilustru fiu al Sălajului	53
---	----

Ludovica Breban - Banca Populară „Învățătorul Sălăjean” Zalău	59
---	----

Micromonografii

- Ioan Neag, Mariana Driha, Ioan Elec - Grupul Școlar „Mihai Viteazul” Zalău - o tradiție care se păstrează 61

IV. LITERATURĂ ȘI ARTĂ**Aniversări**

- Ioan Ciocian - Nichita Stănescu ar fi împlinit 70 de ani 65

Creație literară

- Salustia Hrdlicska - Vladimir Pop Mărcanu - un poet pentru copii 68

Pagina elevului

- Iulia - Rozalia Gheorghe - Sugestivitate și armonie în lirica eminesciană 70

V. CĂRȚI - IDEI**Recenzii**

- Gabriela Sârbe - Fantasticul în opera lui Mircea Eliade 72

- Clara Goia Dan - Demitizarea - o încercare a transfigurării artistice a realului 73

Raze de lumină

- Zaharia Prodan - Obiectivarea valorilor. Despre libertate 75

- Mihai Boldan - Porunca iubirii 76

- Nicolae Costruț - „Despre Mielul Pascal” 77

VI. CRONICA**VII. IN MEMORIAM**

- Nicolae Costruț - Un om chemat la veșnicie 79

- Ioan Ciocian - Un dascăl, o lacrimă, un gând 80

- Maria Chira - Domnului învățător cu dragoste 81

VIII. MAGAZIN

- xxx - Un nou film despre Isus Cristos 82

- Simone Györfi Deák - Homeschooling - școlarizare la domiciliu 84

Umor**Partea a II-a****BULETINUL INSPECTORATULUI ȘCOLAR AL JUDEȚULUI SĂLAJ**

- xxx - Organigrama C.C.D. și a C.J.A.P.P. Sălaj 86

- xxx - Program pentru formarea directorilor nou numiți 87

- xxx - Lista directorilor nou numiți 88

Educarea bunului simț

Nicolae Costruț

Societatea românească trece, după anii de comunism, printr-o tranziție cu multe probleme, pentru a reveni la o stare de normalitate. La această stare se poate ajunge, însă, numai după ce valorile morale esențiale, estompate sau pierdute în anii comunismului, vor fi repuse la locul lor. Aceste valori se referă la: încredere și respect între oameni, respectul față de adevăr și dreptate, față de un angajament luat, cinste, onestitate, toleranță, bun simț etc., valori morale fără de care o societate democratică nu poate fi concepută.

Atitudinile și comportamentele de ordin social și moral sunt condiționate de renunțarea la minciună, la falsificarea deliberată a istoriei naționale. Toți românii trebuie să conștientizeze răul imens produs de dictatura comunistă, în plan social și moral. Tot ca o condiție de bază este, de asemenea, asigurarea transparenței în activitatea politică și de guvernare, alinierea și compatibilizarea legislației noastre, inclusiv în domeniu educației, cu legislația europeană, prin care să se poată garanta o evoluție democratică a societății.

Educația are un rol deosebit de important în realizarea raporturilor de încredere între oameni, în formarea unor noi atitudini în rândul generațiilor tinere. Școala, ca principală instituție de educație în stat, are datoria să se implice în formarea profilului moral al tinerilor. „Educația este cea care realizează cu prioritate, transformarea valorilor obiective în valori subiective. Ea are ca ultim țel dezlănțuirea în subiect (persoana supusă educației) a spiritului normativ, autonom, care acționează ca un imperativ intern, îndemnând ființa umană să stea în serviciu valorilor spirituale” (E. Spranger)¹

După 1989, românii s-au întrebat și probabil că se mai întreabă și astăzi, încotro, spre ce trebuie să se îndrepte societatea noastră? Conceptele legate de libertatea socială și liberalismul politic conduc spre ideea că este rațional să tindem spre o societate ordonată, guvernată de principii și instituții politice agreeate de către toți cetățenii.

Omul, pentru a învăța arta de a fi liber, trebuie să urmeze câteva direcții care conduc spre acest scop. În opinia multora, poate, cea mai importantă direcție este însușirea unei educații și culturi civice avansate. În acest proces, esențial rămâne, învățarea unor atitudini față de fenomenul politic, ceea ce presupune o familiarizare din ce în ce mai mare cu normele, instituțiile, actorii și valorile asociate acestuia.

Numai într-un asemenea climat, construit cu atenție și cu multă răbdare, valorile morale pot căpăta, în timp, sens deplin. Toleranța și respectul persoanei (indiferent de vârstă, profesie, cultură, rasă, etnie, religie, confesiune etc.) nu pot fi izolate de contextul general al celorlalte valori și de cadrul social în care trăiesc și acționează oamenii.

În raporturile dintre semeni se poate observa un fel de agresiune continuă, care îmbracă forme și nuanțe multiple. Practic, în societate se stabilesc anumite raporturi între persoane, între grupuri de interese, între comunități, între diferite alte părți ale aceleiași categorii sociale, care conduc la o mulțime de conflicte. Starea de conflict presupune existența cel puțin a două categorii de persoane, grupuri etc., fiecare cu preocupări și interese specifice. Întâlnim astfel de categorii - binoame formate din majoritari și minoritari ca de exemplu: putere și opoziție; bogați-săraci; buni-răi etc. Cei din prima categorie se consideră ca parte tolerantă, iar cei din a doua ca parte tolerată. De fapt, cine sunt toleranții și cine sunt tolerații, dacă avem în vedere categoriile amintite? Răspunsul, în opinia noastră, ar putea fi următorul: fiecare parte, în anumite împrejurări se poate afla în una din cele două ipostaze. În conflictele care apar între aceste categorii, nu întotdeauna, însă, majoritarii sunt partea vinovată, dar adesea tolerații au un statut umilitor, sunt obligați să accepte deciziile majorității. Majoritarii, de regulă, fac legea și în același timp, se consideră și toleranți. Cei tari îi iartă, la nevoie, pe cei mai slabi, cei buni pe cei răi etc., dar cele mai multe concesii de acest fel, atunci când sunt făcute, nu pornesc întotdeauna dintr-o moti-

¹ Spranger Eduard (1882-1963), filosof german. Psiholog și pedagog, elev al lui Dilthey și al lui Paulsen, a contribuit la dezvoltarea reflecției asupra educației în raportul acesteia cu cultura. A scris: *Humboldt și ideea de umanitate, Formele vieții, Cultură și educație, Popor, stat, educație.*

vație superioară, ci mai mult dintr-un interes prin care se urmărește *conservarea* stării de fapt.

Prin urmare, toleranța în relațiile interumane are o mare doză de relativitate, este însoțită, în general, de condescendență, adică de respect și bunăvoință, dar exprimă uneori și „*aer de superioritate*“, *infatuare* etc. Din acest motiv, forma superioară a relațiilor interumane se bazează pe *respect*. În acest caz prezența celuilalt trebuie privită ca o valoare. Cel de lângă noi este, înainte de toate, ca om, care, în esență, se identifică cu oricare semen, indiferent de

opțiunile sale politice religioase, indiferent de starea socială etc. Toleranța trebuie, întotdeauna, asociată cu respectul care presupune, printre altele și acceptarea *diferențelor și opțiunilor celorlalți*.

În societatea pe care o construim trebuie să privească toleranța și respectul pentru persoană, ca valori morale fundamentale care se pot statornici, în raporturile dintre oameni și în societate, prin *educarea bunului simț*, pe baza unor convenții sociale știute, dar mereu ignorate și pe credința în Dumnezeu.

I. EDUCAȚIE - ÎNVĂȚĂMÂNT

Ora de dirigiență

Exemplaritatea unui destin

Moto: „A fi într-o stare sufletească clasică înseamnă să nu ai pretenția de a nega trecutul, ținând seamă totuși de exigențele prezentului. Să fii clasic înseamnă să statornicești puntea care leagă vremurile duse de cele viitoare (s.n.), înseamnă să ridici noile experiențe la adevărata lor scară; într-un cuvânt, a fi clasic înseamnă să respecti trecutul, și să ai curiozitatea viitorului“... (G. M. Cantacuzino, *Izvoare și popasuri*, Editura Eminescu, 1977, p. 224)

Aprecierea evidențiază o posibilă paradigmă vizând portretul educatorului purtător al unei aristocrații a spiritului, cucerită personalitate complexă, constructor polifonic, căutător de esențe, febril, activ și reflexiv, estetician, filosof al culturii, cu un spirit critic echilibrat, dăruire, gust, vocație.

Pentru educatorul contemporan, școala reprezintă nu doar o importantă instituție, ci o estetică și o morală, un mod de a fi, o ordine socială și o istorie.

Personal, am credința că, pentru a se păstra un anumit echilibru al lumii, oamenii sunt binecuvântați cu prezența preotului și a educatorului, persoane de statură morală impecabilă, *modele spirituale*. Pe bună dreptate, un mare profesor spunea că „Dacă a ști nu se conjugă cu *a fi*, atunci *a ști* este în zadar“. De la apostoli, martori ai morții și învierii lui Isus Cristos, fiecare generație de creștini trans-

Prof. dr. Miorița Got,
Inspector de specialitate în
Ministerul Educației și Cercetării

mite credința. Urmându-i pe preoți, profesorii sunt datori să transmită tradiția vie a Bisericii. Parafrazând *Scrisoarea către Diogene* (secolul al II-lea), aș spune că „ceea ce este sufletul pentru corp, este educatorul creștin în lume“, acesta fiind capabil să transmită valorile culturii creștine. Profesorul este prin excelență acela care dă sentimentul apartenenței, informația culturală a memoriei creștine în care intră patrimoniul cultural și artistic.

Profesorul adevărat excelează în arta prieteniei cu elevii săi, are o viață exemplară, se identifică atât cu Țara, cât și cu Universul. Fiecare națiune are o limbă proprie, care este o scânteie din Verbul divin. Între ceilalți dascăli, profesorul de limba și literatura română oferă două ipostaze proprii umanului, în general și modului românesc de a fi în particular: *religiozitatea și identificarea prin etnicitate*. El este chemat să disloce comportamentul sanguinar, ipocrizia mentalităților inoculate de o filozofie, de o pedagogie, de o istoriografie de comandă și să propună mesajul meditației profunde. Învățământul limbii române introduce, prin studiul celor mai mari scriitori, o reflexie asupra marilor probleme umane. Lectura textelor importante ale literaturii române alături de textele majore ale Bibliei, analiza unor capodopere, experiențele umanității - dragostea, viața și moartea, răul, apropierea de divin - găsesc în inimile tinerilor expresia cea mai puternică. Fiecare popor este învrednicit prin destin cu momente și personalități de

excepție. Au ajuns la un numitor comun pentru spațiul euro-atlantic manifestările privind cultura și civilizația proprii. Conștienți de avuția lor culturală, țările lumii revendică respectarea identității lor culturale, condiție a demnității naționale, element fundamental care asigură dezvoltarea. Iar modelele, stilurile de dezvoltare sunt tot atâtea câte societăți există - toate bazate pe trăsăturile culturii, pe structurile de gândire și de acțiune care îi sunt proprii acestuia.

În acest moment, când se pune problema respectului pentru toate valorile, pentru educația valorilor în chip democratic, tolerant, de pe poziția omului creștin, este motivat, firesc să ne exprimăm în mod echilibrat valorile spirituale istorice, filosofice, literare, religioase, politice. Cu atât mai mult, am fost plăcut impresionată de inițiativa autorităților sălăjene de a organiza această manifestare de prestigiu.

M-am aplecat, mărturisesc, cu emoție, peste paginile a două reviste adresate educatorilor din Sălaj în perioada interbelică (Școala noastră și „Flori de crin“) și reeditate imediat după momentul Decembrie 1989. „Școala noastră“, revistă lunară de educație, cultură profesională și afirmare națională, îl avea ca redactor pe inspectorul școlar Dumitru Mărgineanu (anul XI, 1934, anul XII, 1935, Tipografia „Lucașfăru“ Zalău). A fost continuată sub formă nouă, ca o revistă pentru educație și cultură pedagogică, editată de ISJ și CCD Sălaj, redactor responsabil - profesorul Nicolae Costruș, numerele 1991-1998).

În numărul XI, 1934, revista „Școala noastră“ prezintă la rubrica intitulată „Cărți, reviste“ și publicația lunară „Flori de crin“, elogiind-o. În acest fel am luat contact cu această „revistă feminină“, care avea ca scop:

- „să apere tineretul feminin și femeile în general de imoralitatea ucigașă;
- să dea nutremânt sufletesc curat, trecut prin prisma purificatoare a moralei creștine;
- să sădească în inimile tinere „adevărate flori de crin“ și să le păzească intactă nevinovăția și curăția lor sfântă;
- să readucă la Isus societatea prin presa și acțiunea creștină;
- să apere morala lui Cristos - singura morală adevărată - și să lupte împotriva celor ce o vor ataca;
- să vestească pretutindeni deviza țării noastre: „Nihil sine Deo.“ (cf. „Flori de crin“, anul III, nr. 4-5, Șimleu Silvaniei, 1934, pag. 2).

Printre colaboratori, nume ilustre ca: Ion Agârbiceanu, pr. Teofil A. Bălibanu - redactor, Petre Dulfu, Gala Galaction, Ep. Dr. Alexandru Nicolescu, vicar episcopal

dr. Titus Mălăiu, pr. canonic Dumitru Neda, ș.a. În fața acestor publicații am apreciat și mai mult aserțiunea balzaciană după care: „A fi incapabil de entuziasm este un semn de mediocritate“. Se prezintă, de la primele până la recente numere, idealurile educatorilor, problemele lor specifice, aspecte privind pedagogia/didactica unor discipline, dar și informații cu privire la artă, cultură, tradiții, personalități istorice și religioase - subiecte fierbinți pentru viața și destinul școlii, pentru cultura noastră. Ca și ieri, se subliniază necesitatea moralității în cultură, artă, educație.

„Flori de crin“ îi acordă spații și cardinalului Alexandru Todea în numerele din decembrie 2001, anul I, serie nouă, nr. 1, preot Romul Pop (redactor șef), Moment aniversar. 29 octombrie 1948 - 29 octombrie 2001, și din anul II (serie nouă), nr. 2 (3), iunie 2002, p. 3, IPSS Lucian, Arhiepiscop și Mitropolit, Cardinalul s-a mutat la cer. Și pentru că poporul nostru a avut în fața sa un model exemplar, ne permitem să completăm schița de portret a cardinalului Alexandru Todea. Reeditată după Revoluție, cu binecuvântarea episcopului greco-catolic de Oradea, Virgil Bercea, decanul Facultății de Teologie din Cluj Napoca, „Flori de crin“ acordă importanța cuvenită Bibliei de la Blaj - 1795, în traducerea originală a lui Samuil Micu, operă care a devenit „Biblia națională a tuturor românilor, indiferent de confesiune“ (cf. IPSS Lucian Mureșan, *Precuvântare*, Biblia de la Blaj - 1795, ediție jubiliară, Roma, 2000, p. 7). Oferind modelul optim de expunere în limba română, opera blăjeană este considerată „cea mai importantă carte apărută vreodată în cultura română“ (cf. Camil Mureșan, *Cartea Cărților*, în Biblia de la Blaj - 1795, ediție jubiliară, Roma, 2000, p. 12).

Pe Eminența sa, dr. Alexandru Todea, românii l-au cunoscut mai bine după ce Televiziunea Română ne-a furnizat, prin intermediul serialului „Memorialul durerii“, cu lumea deosebită a închisorilor comuniste, incredibilă prin tragismul ei și cunoscută până acum doar în parte. Alături de ceilalți unsprezece episcopi, de preoți și laici de confesiune greco-catolică - mărturisitori și martiri îngropați fără nume, Cardinalul Alexandru Todea a suferit pentru Biserică, pentru țară și neam, pentru dreptul la conștiința națională.

Sensibilizată asupra responsabilității de a continua o tradiție mesianică, am fost educată - prin datele biografice ale familiei mele - într-un spirit de adâncă venerație față de reprezentanții Scolii Ardelene - martiri ai românilor de pretutindeni, față de intelectualii uciși și schingiuiți în închisorile comuniste - preoți greco-catolici, romano-catolici, ortodocși, oameni politici, de cultură. Între aceștia, Cardinalul Alexandru Todea, Arhiepiscop Mitropolit al Bisericii Române Unite cu Roma, Greco-Catolică, mi-a

apărut, incontestabil, *primus inter pares*, simbol al împilării Bisericii Catolice, dar și al renașterii sale, un veritabil model uman prin curajul său, prin fapta dreaptă și marea iubire de oameni.

Mă simt obligată să evoc personalitatea episcopului pe care l-am cunoscut și care mi-a oferit - delimitat evident de o societate mereu schimbătoare - mărturia unui crez luminat, o lecție a demnității simple, a unei vieți străine deșertăciunilor. Viața lui Alexandru Todea, al doisprezecelea episcop martir al Bisericii Române Unite cu Roma, a însemnat credință curată și zbucium, suferință (și-a supus trupul „robiei, ca să facă din el armă de dreptate lui Dumnezeu”) și lacrimă, speranță și lumină. Este viața unui martor, a unei victime a universului concentraționar, în care torturatul, ajuns în ultimul grad de umilință, dar sfidând închisoarea și timpul, n-a uitat să se umilească în fața lumii, să-și păstreze generozitatea, sensibilitatea, dar mai ales să lupte, să pledeze pentru valori umane, prin care propria demnitate e păstrată, salvată cu prețul credinței. Deși a îndurat 16 ani de închisoare și 25 de ani de domiciliu forțat la Reghin, pentru *Preotul Alexandru Todea*, trăirea Evangheliei a fost ritmată neîncetat de pulsul vremii. Obișnuia să spună că: „*Doctrina creștină este ușor de predicat și greu de practicat*”. De aceea, refugiul în diaspora interioară a Bisericii Unite, clandestină, dar foarte activă, a însemnat pentru IPS Alexandru asumarea persecuției, a marginalizării, a suferinței, a gestului interzis. Sub teroarea comunismului, a considerat firesc să-și îndeplinească necondiționat obligațiile de Păstor, călăuzit de înțelepciunea divină - suport al Adevărului. În anul 1987 a oficiat, între altele, slujba de înmormântare a bunicului meu, preot greco-catolic, aducând în sufletul celor ce se aflau în încăperea întunecată a unui oraș din centrul Transilvaniei credința în biruință. Reprezentantul Securității, venit să supravegheze evenimentul, a plecat vădit stingherit și emoționat... În fața ofenselor, a jignirilor și nerecunoașterii dreptății, Alexandru Todea aducea replica teologului subtil, a intelectualului avid de libertate și adevăr - mesaje ale Evangheliei.

După 1990, printr-o muncă intensă, mitropolitul Alexandru a făcut dovada unei angajări exemplare pentru renașterea Bisericii Greco-Catolice, grație voinței de fier, caracterului integru, însuflețit de marile idealuri ale poporului român. Creator al unei zone de comunicare autentică și de trăire a credinței, el s-a implicat direct în reînființarea școlilor greco-catolice, a ordinelor călugărești, a revistelor prestigioase de altădată.

Pornind de la axioma că tânărul se poate forma în spiritul exigențelor creștine și pedagogice dacă are în față un model, *profesorul Alexandru Todea* a considerat necesar să

fie instituită o taxonomie a valorilor morale, un cult al competenței pentru ca Biserica, școala, societatea să formeze cetățeni demni.

În cuvântarea IPSS dr. Alexandru Todea de la Cluj, 1991, se subliniază: „*În România se petrece o dramă și o crimă adevărată atâta vreme cât nu se îndreaptă greșelile care s-au făcut. (...)deci, dragii mei - mă refer mai ales la tineri -, nu vă luați după ideile moștenite, însușite în timpul prigoanei, când personalitatea umană a fost îngenucheată și umilită. Nu vă lăsați, dragii mei, și aduceți-vă aminte de înaintașii voștri pe plan național și religios. Urmându-le pilda, faceți cinste neamului, familiei și personalității dumneavoastră. Iată drumul pe care trebuie să-l urmăm.*”

În anul 1991, în contextul unor obligații de ordin profesional, l-am vizitat pe Eminența Sa la Castelul Mitropolitan din Blaj. Comunicarea, dialogul cu ceilalți se realiza din partea Înaltpreasfințitului Alexandru prin cuvânt, privire și gest, convertind și inițind în credința creștină. Conversația - exercițiu de sinceritate - însemna în preajma sa libertate de gândire, o expresie a armoniei umane, spor de lumină, iar mesajul era întotdeauna Adevărul care se demonstra. Am privit atunci la viața și la lucrurile sale cu uimirea realizării unui miracol, a unui ideal întruchipat rareori într-o ființă umană. Pătrunzător al adâncurilor, mereu la răscrucea drumurilor noastre interioare, *pedagogul Alexandru Todea* nu ocolea nici ideile laice, scrutând viitorul românilor cu o luciditate necruțătoare. Cu disponibilitatea și cu patosul proprii doar persoanelor al căror spirit este mereu tânăr, Înaltpreasfințitul m-a atenționat asupra misiunii de educator. Am realizat palpabil că pagini întregi din lucrările: *Cascada tinereții* (1943), *Pentru tine, învățătoare apostolă* (1942) mi se adresează și mie, determinându-mă să procedez în așa fel încât să triumfe „*Virtutea (...) justiției, a ascultării, a tăriei, a răbdării, (...) virtutea curăției, dacă vei crede totdeauna că trupul tău e o catedrală, un templu dumnezeiesc, virtutea umilinței, dacă în centrul inimii tale vei așeza tronul lui Dumnezeu; va birui în tine virtutea bunătății dacă vei imprima în tine fizionomia lui Isus.*”

Din întrevederea cu Eminența Sa am învățat cum trebuie practică sfințenia în viața zilnică, ce este ascultarea, iertarea aproapelui. M-a vrăjit cu privirea înlăcrimată a ochilor senini, cu timbru cantabil, ușor voalat, inconfundabil, al vocii în care vibra o fermecătoare sfială și un avânt temperat. M-a îndemnat să-l caut și să-l urmez pe Atotputernicul în legile binelui, ale adevărului, în faptele proprii, zilnice, preamărindu-L; să fiu recunoscută în mediul meu prin coerența trăirii creștine.

Voi păstra în suflet neșters parfumul de tămâie, ambră

și iasomie al patrafirului său. La finalul convorbirii mi-a spus: „M-ai convins că ești nu numai fiica tatălui tău, preotul-profesor Viorel Baci, dar și nepoata bunicului tău, preot Gheorghe Gânța“. M-ai târziu, prin bunăvoința Eminenței Sale, Virgil Bercea, episcop de Oradea, nepotul de soră al Eminenței Sale, am avut șansa rară de a-i vorbi din nou Înaltpreasfințitului Alexandru la Reghin. Pădurea „Fetei de împărat, cum o numesc localnicii“, care străjuiește satul său natal, Teleag, Mureș, casa părintească, mireasma drumului de țară, cerul de albastru ochilor, Cardinalului nostru și apoi întâlnirea mi-au inundat sufletul cu o căldură unică. Imobilizat într-un scaun cu roțile de o boală care a durat doisprezece ani, Cardinalul ne-a oferit, printre lacrimi, nu slăbiciune, ci *exemplaritatea unui destin*. Clipele petrecute în preajma sa reprezintă și astăzi pentru mine un spațiu al libertății, al sărbătorii întru Cristos, al poeziei vieții. Am trăit mereu cu dorul de a reveni la Reghin pentru a reface dialogul întrerupt și pentru a-mi interioriza conotații ale înțelepciunii Eminenței Sale. Nu ne îndoim că predicile sale, cărțile de rugăciune, lucrările publicate, manuscrisele de învățătură morală vor fi corespunzător valorificate în peisajul spiritualității noastre.

În condițiile în care inerția postdecembristă și, în mod egal, momentul pe care îl traversăm supun confesiunea greco-catolică la grele încercări - după doisprezece ani de libertate lăcașurile de cult și bunurile sunt încă nerestituite -, Alexandru Todea a dovedit că este personalitatea impli-

cată definitiv în reconstrucția atmosferei creștine până la jertfa totală, oferindu-le românilor o imagine publică mesianică, pregnant conturată. Cardinalul nostru credea cu tărie într-un timp al lui Dumnezeu și avea certitudinea că Biserica din sânul căreia s-a ridicat și pentru care s-a jertfit va străluci într-o zi din nou. Având mobilitatea spiritelor complexe, ne-a învățat lecția toleranței, dar și a valorilor care trebuie impuse și respectate, lecția iertării, a dialogului, a polemicii pe un ton cordial, dar categoric, înlocuind ura, denigrarea, violența. A dorit întreaga viață ca lumina lui Cristos să ne lumineze și prin Spiritul Sfânt să rodească în faptele noastre, să ne ajute să depășim barierele care ne despart, ranchiuna și nedreptățile suferite, spre a construi unitatea voită de Cristos.

Alexandru Todea a fost plămădit din aluatul celor născuți să învingă dincolo de moarte. România a crescut în demnitate prin oameni ca Eminența Sa, omul care ne-a oferit un model de viață generatoare de lumină.

„Dintr-un asemenea trecut - când cuget Patria - /mănalț ca să cuprind în mine tezaurul străbun; /neconținut mă-ntreb cum să-l multiplic, /cum să mă lărgesc tărâmul care o cuprinde.“ (Karol Woytila, *Când cuget Patria*)

Educația pentru familie, profesie și societate

Concursul Național de Fizică „Augustin Maior“

- o confirmare a școlii sălăjene de fizică

Concursul Național de Fizică „Augustin Maior“, organizat de Universitatea Babeș-Bolyai, Facultatea de Fizică, are drept scop descoperirea, încurajarea și preselecția elevilor din clasele terminale de liceu, XI-XII, precum și a absolvenților de liceu cu diplomă de bacalaureat din promoțiile mai vechi, în vederea înscrierii ca studenți la Facultatea de Fizică din Cluj Napoca.

Participanții la concurs care obțin un minim de 70% din punctajul probelor de concurs sunt declarați reușiți la concursul de admitere la Facultatea de Fizică din Cluj-Napoca, cu condiția absolvirii bacalaureatului.

Prof. Ioan Opreș,

Inspector de specialitate

Concursul constă dintr-o singură probă scrisă, de trei ore, conținând probleme și întrebări teoretice din materia parcursă a programei de liceu.

În anul 2003 concursul s-a desfășurat în data de 30 martie. Din județul Sălaj au participat 23 de elevi, care au concurat pentru locuri la secțiile: fizică - 4 ani, fizică medicală - 4 ani, fizică tehnologică - 4 ani, fizică-informatică - 4 ani, matematică-fizică - 4 ani. În urma concursului din 30 martie 2003 au fost declarați admiși următorii elevi de la Colegiul Național „Sylvania“ Zalău:

1. Marian Vlad, cls. a XI a (prof. Opreș Ioan)

2. Mátyás Gábor, cls. a XI a (László Judith)
3. Szommer Orsolya, cls. a XI a (László Judith)
4. Mihuț Sergiu, cls. a XI a (prof. Opreș Ioan)
5. Mirea Mirela, cls. a XI a (prof. Opreș Ioan)
6. Petruș Vlad, cls. a XI a (prof. Mihalcea Doinița)
7. Bălăjel Ionuț, cls. a XI a (prof. Opreș Ioan)
8. Coste Eliza, cls. a XII a (prof. Sas Florin)
9. Indre Raluca, cls. a XII a (prof. Sas Florin)

Elevul Marian Vlad, cls. a XI a, a obținut punctajul maxim de 100 de puncte și a obținut premiul I, iar elevul Mátyás Gábor, cls. a XI a, a realizat 97 de puncte și a obținut premiul III. Aceste rezultate deosebite se datorează unei pregătiri continue a elevilor la clasă și în grupele de excelență.

Educația rutieră în grădiniță

Componentă a educației pentru societate, în spiritul normelor de comportare corectă în mediul social, educația rutieră reprezintă unul din elementele esențiale ale civilizației moderne.

Este suficientă constatarea că atitudinea ușuratică, manifestată atât de unii pietoni cât și de unii conducători de vehicule determină în lume, la mai puțin de 3 minute, ca un om să fie victima unui accident de circulație.

Să ne imaginăm, numai pentru puțin timp, că traficul rutier s-ar desfășura la voia întâmplării; ce s-ar întâmpla? Cum ar reacționa participanții la acest amplu program? Ce consecințe ar produce? O asemenea situație ar determina paralizarea totală a traficului urban. Viața a zeci, sute, mii de oameni ar fi în mare pericol. S-ar produce în câteva minute sute de accidente, iar pagubele materiale ar fi uriașe.

În contrast cu aceasta imagine de coșmar, regăsim artera rutieră modernă, cu marcaje mărginite în diferite puncte de ochii ciclopici ai semafoarelor, indicatoare reflectorizante cu semnificații clare, fără echivoc și încă multe alte elemente tehnice ale sistemului rutier.

Treburile impuse de societate în legătură cu modul în care se efectuează traficul pe drumurile publice, atât al pietonilor cât și al autovehiculelor, sunt stipulate în prevederile actelor normative în vigoare, care trebuie respectate de orice cetățean indiferent de vârstă.

Datoria fiecărui dintre noi este de a respecta întocmai aceste norme și în același timp, de a participa, în mod conștient, la stimularea interesului celorlalți membri ai

Faptul că mulți elevi de la Colegiul Național „Silvania” Zalău optează pentru a urma cursurile Facultății de Fizică din cadrul Universității Babeș-Bolyai din Cluj Napoca se datorează unei strânse colaborări dintre cele două instituții menționate.

În anul școlar 2002-2003 la Colegiul Național „Silvania” s-au organizat întâlniri între elevi și cadre didactice universitare de la Facultatea de Fizică (prof. univ. dr. Șimon Viorica, prof. univ. dr. Aștilean Victor). Suntem convinși că viitorii specialiști în fizică, fizică medicală, fizică informatică vor contribui la dezvoltarea cercetării fundamentale în fizică și la aplicațiile acesteia în toate domeniile de activitate.

Ed. Margareta Goron; Ed. Elena Beleşică,
Grădinița Nr. 7 Zalău

colectivității, pentru a cunoaște și înțelege drepturile și îndatoririle pe care le au pietonii și conducătorii de vehicule.

În condițiile unei reforme în învățământ mai mult iluzorii, cu demaraj greoi, cunoașterea regulilor de circulație în condițiile traficului modern trebuie să se facă de la cea mai fragedă vîrstă, pornind de la premiza că prescolarul nu poate face o apreciere obiectivă, completă a regulilor de circulație.

În condițiile circulației din ce în ce mai intense, asupra copilului se revărsă o cantitate imensă de obligații și îndemnuri față de care el reacționează în mod selectiv, preferențial, în raport direct cu capacitatea acestora de a-l ineteresa, convinge și captiva.

Simplele expuneri nu sunt în măsură să construiască stări emoționale. Pe copil îl convinge, în primul rând, o situație concretă în care el este implicat, o demonstrație „pe viu”, exemplul altora prezentat accesibil, în forme cât mai convingătoare.

În dorința ca preșcolarul, ca participant activ în trafic, să nu fie niciodată victimă, am antrenat în găsirea celor mai adecvate mijloace de realizare a educației rutiere, în primul rând familia. Cu cât copilul este mai mic cu atât aportul familiei trebuie să fie mai mare.

Cooperarea cu familia este absolut necesară. La întâlnirile organizate la nivelul grădiniței, prin ședințe cu părinții, cu comitetele de părinți, în contacte fortuite cu aceștia, ei, părinții, sunt îndemnați în respectarea regulilor de circulație: respectarea regulilor impuse de

culoarea semaforului, de trecerea pentru pietoni, evitarea oricărui pericol acolo unde traversarea nu este dirijată.

Este destul de dificil de realizat la vârsta preșcolară conștientizarea respectării, cu strictețe, de către fiecare copil, a regulilor de circulație. Se acordă încă prea mare importanță transmiterii de cunoștințe, în detrimentul formării priceperilor, deprinderilor și capacităților. O comportare corectă în circulație pretinde ca preșcolarul să acționeze într-un anumit mod, într-o situație determinată. Acest lucru cere introducerea copilului în situații reale de circulație. El trebuie să le evalueze în condițiile în care este solicitat să acționeze în conformitate cu ele; copilul nu este încă în măsură, n-are capacitatea să priceapă complet o situație, să o judece și, eventual, să prevadă desfășurarea acesteia. Pentru evaluarea rapidă a unei situații, cum se cere în circulație, este necesară dezvoltarea capacității de gândire a preșcolarului, pe baza fenomenelor de circulație, a exemplurilor, a demonstrațiilor care trebuie să i se ofere.

În acest scop, în grădinița noastră, am căutat să introducem forme variate de educare, prin activități care să conducă în final la învățarea acestor reguli.

În activități la alegerea copiilor prin jocuri de creație, desfășurate în sala de grupă, am asistat de multe ori, ca spectator, la adevărate „desfășurări de forță” într-un trafic imaginar; copiii - împărțiți în grupe de 4-5, cu roluri clar stabilite - unii agenți de circulație, alții pietoni, alții vehicule - se antrenau în situații conflictuale: un copil ignora culoarea roșie a semaforului, „copilul mașină” vireaza pentru a evita o catastrofa în momentul în care, vigilent, agentul de circulație intervine.

Astfel de jocuri, ca și altele cum ar fi: „Să cunoaștem regulile de circulație”, „cum traversăm strada?” pot fi deseori văzute în această grădiniță, fiindcă pentru copii acestea sunt jocuri mult așteptate, iar educatoarele caută permanent cai noi și interesante pentru captarea interesului preșcolarului pentru a-și însuși, fără greutate, reguli legate de circulație.

Pliantul „DESENĂM, COLORĂM, CIRCULAȚIE INVĂȚĂM”, cuprinzând desene instructive și sugestive, pus la îndemâna copiilor în etapa jocurilor a fost primit cu deosebit interes. Unele texte literare pe care le prezentăm copiilor fac cunoscute semnificația culorilor semaforului, a trecerilor și marcajelor pentru pietoni, a consecințelor nerespectării semnelor de circulație, iar altele sugerează întâmplări neprevăzute din viața unor „eroi copii” care, datorită faptului că au respectat regulile de circulație au rezolvat o situație imediată.

Povestiri ca: „GREȘÉALA CUMINȚICĂI”, de Viniciu Gafita; „PĂȚANIILE LUI VIOREL - NĂZDRĂVANUL”, de Mihael Grozavu; „POVESTEA MINGEI”, de Iuliu Rațiu ca și cele ale scriitorului Irimie Straut sunt pentru copii prilejuri de a-și însuși norme și conduite rutiere.

Seturi de planșe au fost prelucrate și discutate sub îndrumarea educatoarei, deseori copiii făcând asocieri cu întâmplări din viața lor.

Pe lângă observări, lecturi după imagini și convorbiri tematice, au fost inițiate jocuri ca: „AȘÉAZĂ LA LOCUL POTRIVIT”, „RECUNOAȘTE SEMNUL”, „UNDE E GREȘÉALA?”, pe parcursul cărora copiii au fost instruiți să recunoască semnul indicat de educatoare sau să sesizeze greșéala intenționat provocată.

O atenție deosebită se acordă diversificării căilor de influențare a copiilor în învățarea și respectarea regulilor de circulație; educatoarele oprindu-se nu numai la cele cu caracter de joc, ci și la cele de competiție.

În vederea verificării temeiniciei cunoștințelor însușite de către copii și a modului de a le folosi în practică, au fost organizate concursuri ca: „CINE ȘTIE CĂȘTIGĂ!” sau „ȘTIM SĂ CIRCULĂM CORECT?”.

În aceste activități-concurs, educatoarea și-a propus aprofundarea cunoștințelor copiilor privind semnificația unor indicatoare de circulație și marcaj rutier: trecere pietoni, accesul interzis pietonilor, drum obligatoriu pentru pietoni; ea a urmărit formarea deprinderii de a respecta regulile privind circulația pietonilor, precum și cunoașterea consecințelor pe care le are încălcarea acestora.

Prezența agentului de circulație a fost mai mult decât incitantă; copilul a fost implicat emoțional, a pus întrebări, s-a antrenat în dialog energic cu acesta.

Prin învățarea unor cântece și poezii, spontan s-au planificat, s-au urmărit nu doar memorarea, ruptă de realitate, a cântecului sau poeziei, ci și formarea unor priceperi și deprinderi corecte pe baza unui material demonstrativ și exemple locale, pe care copilul să le poată aplica în practica zilnică.

Pentru a realiza o bună educație rutieră în grădiniță, educatoarea nu trebuie să ignore sursele informaționale; ea trebuie să fie bine pregătită, să transmită totul în mod clar și accesibil pentru mintea copilului, vorbind corect și expresiv, cu voce obișnuită, caldă, deoarece s-a dovedit ușurința cu care „puiul de om” sesizează imediat orice fel de artificialitate sau cuvânt nesincer, orice notă falsă în expunere; totodată este necesar să se cântărească fiecare cuvânt din punct de vedere al logicii și exactității, al consecvenței lui științifice.

Dorim ca activitățile pe teme rutiere să aibă un caracter viu, educativ și atractiv, și să urmărească imprimarea în rândurile preșcolarilor a convingerii că respectarea regulilor de circulație este un atribut al comportării civilizate. Să-i îndemnăm pe copii să nu le fie frică de stradă, să le formăm sentimente de respect și admirație față de agentul de circulație, să le explicăm detaliat ce consecințe, uneori foarte grave, poate avea o clipă de neatenție, un joc organizat în spațiu nepermis, o regulă de circulație neînvațată la timp.

Casa în care trăim. Climatul familial

Nicolae Costruț

„Viețile noastre sunt modelate de către cei care ne iubesc, dar și de către cei care refuză să ne iubească“

(John Powell)

Unirea partenerilor prin căsătorie și formarea familiei își are originea în ordinea naturală stabilită de Dumnezeu. Familia se consideră, pe drept cuvânt, o treaptă superioară de legătură interpersonală, intimă, realizată prin dragoste, un raport natural ale cărui exigențe de viață și de drept sunt înscrise în chiar ființa psihică și fizică a bărbatului și a femeii.

Prin unirea partenerilor și fondarea familiei se dă răspuns unor compartimente majore ale vieții, din punct de vedere social și moral: se ascultă de regulile elementare ale naturii; cuplul nu dispare în neființă, el procrează, se perpetuează prin urmași; în calitate de celulă elementară a societății, el se conformează nevoilor publice de a da societății buni cetățeni, sănătoși fizic și moral. Pentru nimeni nu poate rămâne la voia întâmplării calitatea acțiunilor și comportamentelor dintre partenerii acestei instituții, pentru că ele exprimă raporturile familiale care, la rândul lor, determină stabilitatea sau fragilitatea, cuplului, a căsătoriei.

În același timp, familia trebuie să fie un garant de securitate, de protecție fizică, afectivă, mentală, morală și socială pentru toți membrii ei, dar mai cu seamă pentru copii. În familie se nasc oameni, persoane, cetățeni și tot aici ei deprind virtuțile sociale și morale. Climatul sau mediul familial are, prin urmare, o importanță covârșitoare pentru evoluția, consistența și finalitatea oricărui cuplu, a oricărei familii sau căsătorii.

Relațiile care se creează în comunitatea familiei sunt de un tip special și se bazează pe două componente inseparabile: dragoste și instinct. Dragostea sau iubirea ține de suflet, de spirit, de tot ceea ce este în noi uman, iar instinctul reprezintă partea materială a ființei, biologicul, cu toate legile lui.

Familia, odată constituită, poate să-și îndeplinească toate funcțiile dacă soții și societatea pot să-i satisfacă, în mod decent, toate trebuințele de ordin material și spiritu-

al. Rolul cel mai important și răspunderea cea mai mare revine întotdeauna soților.

În viața de familie un rol deosebit îl are crearea unui climat sau mediu familial optim, bazat pe înțelegere și dragoste. Căminul familial, casa în care trăim, este un spațiu cu totul aparte, deosebit de important pentru viața conjugală a soților, pentru creșterea și educarea copiilor. Climatul, mediul familial, optim de acasă, are cel puțin trei dimensiuni: *factor de coagulare în plan afectiv, loc de ocrotire, de siguranță și spațiu eterogen pentru învățarea primelor experiențe de socializare.*

Dimensiunea afectivă a mediului familial este componenta de cea mai mare forță, de cea mai mare importanță pentru viața de familie, dar, în același timp, poate deveni și componenta cea mai vulnerabilă.

În anumite situații, iubirea se poate transforma mai ușor în ură decât în nepăsare, iar membrii unei familii cu greu pot fi indiferenți unui față de alții. Iubirea însăși nu-i întotdeauna dezinteresată: ea poate fi posesivă, tiranică, devoratoare. Afirmările electiv de dragoste pot ajunge, la un moment dat, divergente, chiar dacă la început convergența lor părea solidă.

Din acest motiv credem că tinerii, înainte de a face pasul în căsătorie, trebuie să se cunoască foarte bine, să conștientizeze responsabilitatea pe care și-o asumă. „Una este poziția tinereții, generozitatea și eleganța ei, și alta lupta vieții de mai târziu, pentru a întemeia un cămin care să desăvârșească fericirea soților, creșterea și, desigur, fericirea copiilor“¹. Cea mai mică tulburare în echilibrul afectiv al părinților poate aduce tulburări nebănuite de mari în psihicul copiilor. Uneori nesăbuiința partenerilor poate duce la destrămarea familiei, cu consecințe extrem de

grave în plan psihic și moral pentru toți membrii ei. Nimeni nu se poate considera mai nefericit decât un om, și cu atât mai mult un copil, care conștientizează că nu mai este iubit de părinți, de frați sau de nimeni altcineva. Lipsa dragostei pentru copil, mai ales din partea părinților, poate afecta grav tot parcursul vieții acestuia.

Un mediu familial lipsit de căldură sufletească sau, și mai grav, viciat este foarte nociv pentru creșterea și formarea copilului. Defectele părinților se vor regăsi, mai târziu, în comportamentul copilului devenit adult. Părinții lacomi transmit, vrând-nevrând, această trăsătură de caracter negativă și copiilor, îi împing pe calea avariției, a obținerii de cât mai mulți bani și bunuri materiale pe căi necinstite. Copiii crescuți într-un climat violent pot deveni, la rândul lor, la vârsta adultă, ei înșiși violenți. Juvenal făcea următoarea remarcă: „Părinții răi au fiii și mai răi. Dacă aceștia sunt crescuți în lăcomie și celelalte vicii, în cele din urmă ei se răzvrătesc împotriva părinților și asta se întâmplă după dreapta judecată a lui Dumnezeu”².

Din acest motiv, duioșia și tandrețea sunt înțelese ca cele mai naturale, mai firești manifestări ale vieții. Ele asigură cu certitudine căldura și confortul sufletesc al întregii familii.

Atmosfera căminului familial primește o mare încărcă-

tură afectivă dacă dragostea se dăruiește reciproc și dacă fiecare persoană din familie dorește să fie prima care să poată oferi acest lucru. Această *întrecere* în dragoste generează respectul și deschide dialogul între părinți și copii, chiar în cele mai delicate și mai grele momente pe care le traversează familia. Un climat afectiv, creat cu măsură și înțelepciune de către părinți în casă, se constituie în prima școală la care copilul învață să pună relațiile dintre membri unei comunități sub semnul armoniei și echilibrului, nu sub cel deșănțat al egoismului, urii și furiei. Odată însușite aceste „lecții” de către copil în familie, se poate sconta că el le va extinde, tot sub această formă, și în societate.

În tradiția creștină, mediul familial, părinții, împreună cu celelalte instituții de educație au datoria de a cultiva copiilor virtuți morale precum: iubirea, bucuria, veselia, pacea, stăruința, îndelunga răbdare, bunătatea, blândețea, dispoziția de a face bine, fidelitatea, modestia, înfrânarea, curăția, dorința de a presta munci neplăcute și benevole în folosul oamenilor etc. „*Virtuțile morale cresc prin educație, prin acte dliberate și prin frecvența în efort. Harul divin le purifică și le înalță*”³ spre binele fiecăruia în parte și spre binele tuturor.

¹ Nicolae Mărgineanu, *Condiția umană*, București, 1973, p. 185.

² Ioan Inocențiu Micu-Klein, *Carte de înțelepciune latină*, București, 1992, p. 379.

³ *Catehismul Bisericii Catolice*, București, 1993, p. 396.

Educația pentru integrarea europeană

Regiunea de nord-vest în contextul strategiei de dezvoltare, organizare și amenajare a spațiului

Prof. Ioan Abrudan,
inspector școlar general adjunct

Procesul de dezvoltare, organizare și amenajare a spațiului vizează realizarea unui optim teritorial, cu punerea în valoare a condițiilor celor mai favorabile ale acestuia, respectiv maximizarea satisfacerii cerințelor social-economice fără a pune în pericol echilibrul ecologic. Prin urmare orice strategie de dezvoltare trebuie să urmărească coordonate economice, sociale, tehnologice precum și specificul, particularitățile cadrului natural al regiunii respective.

Între obiectivele strategiei de dezvoltare specifice României, conforme cu Carta Europeană Amenajării Teritoriului se înscrie și acela al „evitării polarizării social-economice regionale”, ceea ce a condus la delimitarea celor 8 regiuni de dezvoltare, acest demers având tocmai rolul de a se putea acționa în vederea reducerii și nu a creșterii decalajelor între diferite regiuni ale țării.

Pentru Regiunea de Nord- Vest obiectivul general al strategiei de dezvoltare creșterea calității vieții prin dezvoltarea durabilă și sustenabilă a regiunii în context european, obiectivele generale urmând să aibă în vedere:

Racordarea Regiunii la fluxurile internaționale de mărfuri, turiști, investiții, informații și valori culturale

- Creșterea investițiilor în capitalul uman și social al Regiunii, în vederea asigurării suportului pentru o dezvoltare durabilă
- Creșterea eficienței economiei rurale, conservând totodată calitatea mediului și patrimoniul etnofolcloric extrem de bogat al Regiunii
- Transformarea centrelor urbane în spații de influență- prin valorificarea potențialului cultural specific - și de atracție regională și trans-regională - prin dezvoltarea unui mediu propice de afaceri

Pin Programele sectoriale strategia de dezvoltare își propune:

A. Valorificarea turistică a bogăției apelor Regiunii de Nord- Vest

- Dezvoltarea turismului termal în Șimleu Silvaniei, Beiuș și Tășnad
- Dezvoltarea turismului balnear în stațiunile Ocna Șugatag, Băile Sărate Turda și Cojocna

- Dezvoltarea integrată a turismului de agrement în zona lacurilor Fântânele- Beliș, Tarnița, Valea Drăganului, Leșu și Colibița

B. Dezvoltarea turismului de circuit

- Drumul sării- valorificarea potențialului curativ al salinelor
- Drumul aurului- introducerea în circuitul turistic a minelor scoase din exploatare
- Drumul lui Dragoș
- Pelerinaje la mănăstirile din lemn ale Regiunii

C. Parcuri tematice și de distracție

- Acquaparc- punerea în valoare a stațiunilor Băile Felix - 1 Mai
- Dracula Land- Pasul Tihuța
- ArtPARK Cernești

D. Dezvoltarea competitivă a Regiunii

- Incubatoare de afaceri- Cluj- Napoca, Oradea, Zalău, Baia Mare
- Centre de excelență- Năsăud, Oradea, Cluj- Napoca
- Parcuri industriale Zalău, Beclean, Turda, Câmpia Turzii, Oradea

E. Regiune funcțională

- Centre logistice pentru transport aerian
- Facilitarea accesului la zone și parcuri industriale: Jibou, Satu-Mare
- Tunel pe sub Feleac
- Tunel pe sub Gutâi

F. Central and East European Art& Movie Resort

- Studio de film pentru filmări interioare la Cluj- Napoca
 - Studio de film pentru filmări exterioare la Bistrița
 - Studio pentru efecte speciale - Baia Mare
- În cadrul unor Programe teritoriale se urmărește:

A. Dezvoltarea Munților Apuseni

- Dezvoltarea integrată a stațiunilor montane Băișoara, Vlădeasa, Vartop, Arieșeni
- Crearea unui culoar de legătură între zonele turistice Vârtop- Arieșeni și Beliș-Fântânele
- Repunerea în funcțiune și exploatarea în scop turistic

a Mocăniței pe Valea Arieșului

B. Restructurarea mediului rural din Zona Codru

- Modernizarea infrastructurii turistice pentru dezvoltarea agroturismului
- Dezvoltarea infrastructurii de acces și a utilităților pentru crearea unei zone industriale de prelucrare a plantelor textile
- Crearea unui centru de excelență pentru industria textilă la Cehu Silvaniei (incubator de afaceri, formare profesională, design)

C. Incursiune în Dacia Superioară

- Redarea în circuitul turistic a Castrului Roman de la Potaisa
- Construirea unui complex arhitectonic roman cu funcțiuni de cazare, centru de conferințe și spațiu pentru manifestări culturale la Porolissum

D. Dezvoltarea durabilă a Munților Țibleș-Rodna

- Revitalizarea ocupațiilor tradiționale ca suport pentru dezvoltarea agroturismului în zona Valea Ilișua- Munții Țibleș
- Reabilitarea și protejarea mediului în arealul Munților Rodnei

Pornind de la Axele Naționale Prioritare de Dezvoltare, Regiunea de Nord-Vest are stabilite măsuri specifice care să conducă la obținerea unei creșteri economice durabile și la crearea de locuri de muncă stabile:

AXA PRIORITARĂ 1

DEZVOLTAREA SECTORULUI PRODUCTIV ȘI A SERVICIILOR CONEXE:

- Dezvoltare IMM- urilor din sectorul productiv
- Asigurarea serviciilor de consultanță pentru IMM- uri
- Dezvoltarea și promovarea ofertei turistice

AXA PRIORITARĂ 2

DEZVOLTAREA INFRASTRUCTURII:

- Reabilitarea și modernizarea infrastructurii de transport
- Dezvoltarea infrastructurii de afaceri
- Reabilitarea și modernizarea infrastructurilor edilitare urbane
- Dezvoltarea infrastructurii pentru activități turistice

AXA PRIORITARĂ 3

RESURSE UMANE, FORȚA DE MUNCĂ ȘI SERVICII SOCIALE:

- Promovarea măsurilor active de ocupare a forței de muncă disponibile
- Promovarea sistemului de «învățare continuă» pentru adaptarea la cerințele pieței muncii

- Integrarea socială a persoanelor cu probleme sociale

- Calificarea profesională a tinerilor din mediul rural

AXA PRIORITARĂ 4

DEZVOLTAREA ZONELOR RURALE

- Diversificarea activităților economice și promovarea produselor agroalimentare
- Sprijinirea asociațiilor producătorilor agricoli și dezvoltarea fermelor agricole
- Dezvoltarea infrastructurii de utilități și managementul integrat al resurselor de apă

AXA PRIORITARĂ 5

PROTEJAREA ȘI ÎMBUNĂTĂȚIREA CALITĂȚII MEDIULUI

- Reducerea efectelor negative ale activității industriale asupra mediului
- Conservarea și dezvoltarea potențialului ecologic și socio-economic al pădurilor

AXA PRIORITARĂ 6

SPRIJINIREA INOVĂRII TEHNOLOGICE, CREAREA SOCIETĂȚII INFORMAȚIONALE ȘI IT

- Dezvoltarea IMM- urilor din domeniul IT

În realizarea dezideratelor concretizate în obiectivul general, obiectivele strategice, programele sectoriale și teritoriale, în axele prioritare de dezvoltare, Regiunea de Nord- Vest, totalizând o suprafață de 34.160 km² (14,33% din suprafața țării), cuprinzând șase județe (Bihor, Bistrița-Năsăud, Cluj- Napoca, Maramureș, Satu Mare și Sălaj), 35 orașe și municipii (din care 12 municipii), 387 comune și 1823 sate, prezintă elemente caracteristice specifice privind economia și educația.

Economia

- Dezvoltarea regiunii a avut la bază resursele naturale și o poziție geografică avantajoasă, dispunând de căi de comunicații rutiere și de cale ferată, de rezerve importante de forță de muncă de înaltă calificare, de centre de școlarizare și de cercetare științifică.

În anul 2000 numărul unităților locale active din regiune a fost de 42515. Numărul mare al întreprinderilor mici și mijlocii demonstrează existența unui puternic spirit de inițiativă în regiune. Un loc aparte îl ocupă județul Maramureș care, după declararea zonelor defavorizate a înregistrat o creștere substanțială a numărului agenților economici. În 2000, din totalul unităților active, în industria prelucrătoare își desfășurau activitatea 7456 unități. Din totalul unităților locale active din regiune, 59,2% desfășoară activități de comerț cu ridicata și cu amănuntul, repararea și întreținerea autovehiculelor și motocicletelor și a bunurilor personale și casnice.

În anul 2000 investițiile brute au fost de 12863 miliarde lei prețuri curente, reprezentând 4,8% din totalul

investițiilor brute la nivel național. Cea mai mare pondere au avut-o investițiile din industria prelucrătoare (40,4%), urmate de cele din sfera utilităților publice (comerț cu ridicata și amănuntul 19,4% și energie electrică și termică, gaze și apă 16,6%).

Condițiile naturale variate ale regiunii au oferit posibilitatea dezvoltării unei agriculturi complexe ce constituie a doua ramură ca pondere și importanță, participând semnifi-

cativ la realizarea PIB-ului. Ponderea suprafețelor cultivate cu cereale este foarte ridicată, în ciuda existenței unor zone ce nu au sol agricol sau clima favorabilă cultivării cerealelor. Suprafața agricolă în anul 2000 reprezintă 61,5% din suprafața totală a regiunii. După modul de folosință, 48,01% din suprafața agricolă este reprezentată de terenuri arabile, aproximativ 31,75% pășuni, 17,45% fânețe, restul reprezentând vii și livezi.

Concursul european de matematică distractivă „CANGURUL” - 2003

Prof. Ioan Mocan,
inspector școlar

An de an tot mai mulți elevi din județul nostru participă la concursul „Cangurul”. Reamintim că acest concurs, în țara noastră se desfășoară sub patronajul Președintelui României, Ion Iliescu și este organizat de Ministerul Educației și Cercetării și Fundația pentru Integrare Europeană „Sigma”.

Pe plan internațional, concursul „Cangurul” este organizat de Asociația Internațională „Kangourou Sans Frontieres”, în următoarele țări: Austria, Belgia, Bielorussia, Bulgaria, Croația, Cehia, Estonia, Franța, Germania, Georgia, Irlanda, Italia, Lituania, Marea Britanie, Macedonia, Mexic, Republica Moldova, Olanda, Polonia, România, Rusia, Spania, Slovacia, Slovenia, Suedia, Ucraina, Ungaria, Venezuela.

Concursul se desfășoară în școli; este în stil modern, atractiv, de tip grilă, de regulă, în lunile martie și aprilie ale fiecărui an și se adresează claselor II-XII. Clasele a II-a au de rezolvat 24 de probleme, clasele III-IV - 24 probleme (subiecte comune); V-VI, IX-X, XI-XII - 30 de probleme. Timp de lucru 75 de minute.

Elevii își pun la încercare intuiția, imaginația, perspicacitatea, viteza de decizie. Problemele sunt distractive, potrivite vârstei copiilor. Dacă la început textul problemelor era în limba franceză, începând din 1997 subiectele sunt în funcție de dorința elevilor elaborate în limba română sau limbile minorităților (maghiară, ger-

mană, sârbă, slovacă, etc.).

În cadrul revistei cu problemele de concurs, din acest an, se arată evoluția numărului elevilor participanți din România la Concursul European de Matematică distractivă „Cangurul”, în perioada 1997-2002.

Pe ani, situația participării elevilor la acest concurs se prezintă după cum urmează: 1997 - 21000 participanți; 1998 - 34000; 1999 - 79000; 2000 - 91000; 2001 - 118000; 2002 - 179000. Participarea elevilor din Sălaj în acest an școlar a fost foarte bună. Total participanți - 2534 din care: clasele II-IV - 1196; V-XIII - 105; IX-XII - 287. Concursul s-a desfășurat în 77 școli, 25 din mediu urban și 52 din mediu rural.

Din datele de mai sus, reiese interesul mai mare pentru această acțiune, a elevilor și a cadrelor didactice din învățământul primar și gimnazial, pentru evaluarea elevilor în stil modern.

Remarcăm câteva din școlile cu cel mai mare număr de participanți:

Școala Gimnazială „Mihai Eminescu” Zalău, 260 participanți; Școala Gimnazială „Gh. Lazăr” Zalău, 171; Școala Gimnazială „Simion Bărnuțiu” Zalău, 130; Școala „Avram Iancu” Zalău, 116; Școala Porolissum Zalău, 93; Liceul Teoretic „Simion Bărnuțiu” Șimleu, 80; Colegiul Național „Silvania” Zalău, 72.

Parteneriatul educativ educatoare-învățătoare

Ed. Emilia Blaga, Grăd. Nr.14 Zalău

Înv. Maria Laslău, Șc. „Corneliu Coposu“ Zalău

„Soarele răsare nu pentru ca să apună, ci ca să lumineze până va apune“ (R. Tagore)¹.

Pornind de la acest fapt înțelegem care este menirea dascălului. Dascălul este omul care nu se naște doar pentru a muri ci ca să lumineze mințile altora, asemeni soarelui care luminează pământul. Și dacă ne punem întrebarea: „Cine este dascălul?“, găsim cu ușurință răspunsul. Dascălul este un Om. Omul acesta îl regăsim în educatoarea care își deschide brațele cu duioșie și înlocuiește dragostea mamei, în învățătoarea care ia copilul de mână și îl conduce spre profesor.

Fiecare dintre aceștia revarsă din lumina înțelepciunii lor asupra copilului, ajutându-l să devină și el la rândul lui Om. Immanuel Kant spune: „Omul nu poate deveni Om decât prin educație.“²

Educația este o activitate psiho-socială de formare și dezvoltare a personalității umane, în vederea integrării în societate. Această educație, copilul o primește în familie, grădiniță sau școală și în comunitate. Considerăm că are o foarte mare importanță crearea unui parteneriat între acești factori educaționali. Trecerea de la o treaptă a educației la alta superioară reprezintă un moment dificil pentru copil. Pragul de la învățământul preșcolar la învățământul primar este cel mai important dar și cel mai greu de depășit, deoarece copilul trece de la activitatea de bază din grădiniță care este jocul la activitatea specifică școlii, învățătura.

Pentru a face mai ușoară trecerea din lumea basmelor și poeziilor în universul cititului, scrisului și socotitului am realizat o bună colaborare între educatoarea de la grupa pregătitoare și viitoarea învățătoare de la clasa I. Parteneriatul acesta a început prin studierea în comun a programelor instructiv-educative de la cele două nivele. A urmat apoi vizita la școală cu copiii grupei pregătitoare, ocazie cu care aceștia s-au familiarizat cu localul școlii, sala de clasă, rechizitele și activitatea desfășurată de școlari, s-au întâlnit cu viitoarea învățătoare care i-a întâmpinat cu drag, le-a vorbit cu căldură și blândețe, risipindu-le emoțiile și teama de necunoscut.

Pentru a-i cunoaște mai bine pe viitorii elevi, învățătoarea a participat la unele activități desfășurate în grădiniță, a realizat în colaborare cu educatoarea fișe de evaluare pentru cunoașterea mediului, educarea limbajului și activități matematice, a făcut parte din comisia de testare a preșcolarilor în vederea întocmirii fișei de observații pentru intrarea în clasa I.

Activitatea metodică organizată în școli și grădinițe, în perioada martie-aprilie 2003, a contribuit la întărirea colaborării dintre educatoare și învățătoare, la cunoașterea mai aprofundată a programelor și specificului activităților, la sesizarea unor dificultăți și găsirea soluțiilor optime care să asigure integrarea cu succes a preșcolarilor în învățământul primar.

Copiii de la grupa pregătitoare au fost invitați împreună cu educatoarea să-și desfășoare o parte din programul „Adio grădiniță“ în localul școlii. Cu această ocazie părinții viitorilor școlari au avut prilejul să cunoască școala și condițiile deosebite oferite de aceasta. La serbare au participat și elevii clasei a IV-a, ei fiind cei care au împodobit sala de clasă cu jucării confecționate în activitățile practice, jucării oferite apoi viitorilor colegi. Prezența învățătoarei alături de educatoare în mijlocul copiilor le-a dat acestora putere și curaj pentru a pași spre cea mai importantă etapă a școlarității. În primele zile de școală pe băncile elevilor din prima clasă a ciclului primar, alături de penar și abecedar, stătea jucăria preferată, ajutându-i pe micii purtători de uniformă școlară să treacă cu ușurință peste greutatea începutului, să li se pară greu mai ușor.

Relația educatoare-învățătoare, grădiniță-școală, nu s-a rupt odată cu primirea abecedarului. Din când în când fostul preșcolar se întoarce la poarta grădiniței. Bucuros, cu carnetul în mână, cu ghiozdanul în spate, cu degetele pătate de cerneală el revine în brațele educatoarei și trăiește încă o clipă de vis în lumea basmelor și jucăriilor. Atunci el povestește cu entuziasm despre școală, despre învățătoare, regretă clipele frumoase petrecute în grădiniță, dar este mândru că a crescut mare și a devenit școlar. Grădinița și școala sunt instituțiile care au rolul primordial în procesul de educație, educatoarea și învățătoarea fiind cele care-l ajută pe copil să facă primii pași în tainele cunoașterii, pași hotărâtori în formarea lui ca Om.

¹ Horea Banea, Articole, Revista matematică a elevilor, Timișoara, 1976, pag. 3

² Maria Ivănescu, Parteneriat eficient: familie-grădiniță-comunitate, Rev. inv. preșc., Nr. 1-2, București, 2003, pag. 74

Proiectele Comenius - un nou pod de prietenie între culturile europene

Chiar dacă ar fi să cităm numele unui proiect Comenius aflat în desfășurare **BRIDGES** (PODURI) nu am exagera, având în vedere obiectivele pe care și le propun activitățile din cadrul acestuia.

Posibilitatea de a cunoaște alte culturi și state europene, pregătirea tinerilor pentru o Europă unită, în care să nu existe frontiere geografice, culturale sau psihologice, sunt doar câteva din obiectivele generale ale acestor proiecte.

Interesul pentru aceste acțiuni a crescut în ultimii ani: Agenția Națională Socrates (A.N.) studiază cu mare atenție propunerile de proiecte primite din țară, care de care mai interesante, întâmpinând dificultăți în ceea ce privește alegerea celor mai pertinente. De ce există un asemenea interes din partea instituțiilor de învățământ? Tocmai pentru că putem considera aprobarea unui astfel de proiect de către A.N. un mare pas făcut de liceul sau școala respectivă, un pas în afara „obișnuitului”, o deschidere către tot ceea ce înseamnă educație și cultură europeană.

În această direcție se îndreaptă și liceul nostru - Liceul Teoretic „Simion Bărnuțiu” din Șimleu Silvaniei, Sălaj, care, până în prezent, are la activ 3 proiecte de colaborare europeană **COMENIUS** aprobate și finalizate de Uniunea Europeană și care înseamnă adevărate realizări ale celor implicați: conducere, profesori și elevi.

Unul dintre ele, „**THE EUROPEAN DIMENSION OF PROFESSIONS IN ALL THEIR ASPECTS**”, coordonat de Comenius College, Olanda, și având ca participanți în afară de liceul nostru, profesori și elevi din Anglia și Polonia, își propune să-i facă pe adolescenții din lumea de astăzi să devină conștienți de importanța alegerii meseriei viitoare, propunându-le chiar să-și imagineze o zi obișnuită de lucru, să-și descrie modelul ce activează în domeniul respectiv, ajutându-i, cu alte cuvinte, să găsească răspunsurile întrebărilor pe care, poate, până atunci nu și le-au pus atât de serios, pregătindu-i de fapt din punct de vedere mental pentru viitor.

Schimbul de idei însă nu rămâne limitat doar în interiorul aceluiași grup, ci, lucrul cel mai important poate, profesorii și elevii claselor participante (a XI-a A, a XII-a B, a IX-a C) se afla în contact permanent cu profesorii și elevii din celelalte state participante. Fiecare învață din expe-

riența celuilalt și o minunată prietenie se țese astfel sfidând distanțele.

„**BRIDGES**” pare a fi însă cel mai indicat pentru a ilustra ceea ce înseamnă aceste proiecte. Coordonat excelent de Liceul Saint-Clara College din Arendonk, Belgia, și având ca parteneri (participante) licee din Olanda, Cehia, Portugalia și, bineînțeles, România, proiectul s-a bucurat încă din prima clipă de entuziasmul celor implicați. Totul a fost gândit astfel încât să îmbine utilul cu plăcutul: punerea în evidență a frumuseților fiecărei țări în parte, a podurilor aflate în zonele de proveniență a liceelor sau a celor proiectate chiar de elevi, din poliester, s-a realizat prin concursuri, excursii, expoziții și vizite succesive în fiecare din țările participante. Dar totul nu s-a încheiat ca un vis frumos: prietenia străbate mii de kilometri în fiecare zi prin intermediul internetului și al scrisorilor și parcă devine din ce în ce mai puternică.

Sentimentul creat în urma vizitei efectuate în Olanda a fost nu cel al străinătății, ci mai degrabă unul al legăturilor puternice ce există fie între prieteni, fie între membrii unei familii unite. Și cum tot ceea ce este mai frumos este sentimentul apartenenței la aceasta cât și cel al ospitalității oferite, ediția din acest an a „Zilelor Șimleului” va fi gazda binevoitoare a prietenilor noștri. În România sau în orice altă țară, ceea ce este important este să fii împreună cu prietenii, iar în ceea ce privește „podul” construit către Olanda, în octombrie 2002, destăinuirile participanților, vor fi elocvente:

„Am cunoscut colegi din alte țări, am trăit câteva zile cu ei, am colaborat, am organizat acțiuni comune, am rupt orice barieră care putea să se interpună în calea comunicării, am cunoscut diferite stiluri de viață, ne-am lărgit orizontul cunoașterii luând contact cu locuri pe care le-am studiat la istorie, geografie, literatură, științe ale naturii. Fiind obligați să comunicăm într-o altă limbă decât cea maternă, am reușit să ne autoapreciem situându-ne pe o altă scară de valori decât cea de la școală, am realizat că pentru comunicarea interumană este obligatorie cunoașterea limbilor străine”.

Prof. Mircea Brăban

„Este greu să-ți imaginezi că este posibil ca doi profesori și trei elevi din liceul nostru să participe la un proiect european împreună cu alte 5 licee aparținând Belgiei, Portugaliei, Spaniei, Olandei și Cehiei.

Atât noi, profesorii, cât și elevii care ne-au însoțit, nu am crezut că un astfel de lucru se va realiza până în momentul în care am pășit pe scara avionului. Atunci putem spune că ne-am trezit din visare sau poate, altfel spus, atunci am început să visăm cu ochii deschiși. Fiecare moment conta enorm pentru noi și nimic nu putea fi neglijat, simțeam că totul trebuie văzut, cercetat, pentru că aceasta poate fi o ocazie unică.“

Prof. Camelia Sârbe

„Când am ajuns în Amsterdam am fost întâmpinați de unul din profesorii organizatori. Pe parcursul întregii vizite ne-am înțeles de minune cu toți participanții, legând multe prietenii. Ne unea vârsta, lipsa de prejudecăți și comunicarea într-o limbă comună și universală care ne-a ajutat să ne cunoaștem mai bine.“

Elev Cosmin Ionescu

„Gazda noastră, Delft-ul, este un orașel situat la mică distanță de Amsterdam și la doar 4 km de Haga. Aceste trei localități sunt foarte diferite și au fiecare personalitatea

lor proprie, cu toate că străzile mai puțin centrale, se aseamănă peste tot în Olanda. Delft-ul est un oraș istoric impresionant prin multitudinea de canale ce îl brăzdează, ceea ce face imposibilă deplasarea cu automobilul pe străzile înguste. Din acest motiv, bicicletele sunt principalul mijloc de transport pentru toate varstele.“

Elev Groller Geza

„Călătoria pe care am întreprins-o m-a obligat să mă cunosc mai bine pe plan spiritual și am ajuns la concluzia că nu numai eu, ci toți românii sunt mai inhibați decât restul europenilor. Contactul cu adevărata civilizație, ce nu va fi regăsită în România decât peste mult timp, m-a făcut să mă întreb dacă este oare atât de neapartenentă persoana mea la aceste locuri. Încercam, cred, să mă comport ca și cum totul: tehnologia, locurile, stilul de viață ar fi fost firești pentru mine, încercam să ascund mirarea și extazul, să ascund faptul că nu am beneficiat niciodată de acele lucruri“.

Elevă Adriana Sim

Ce va urma? Același entuziasm din partea participanților, aceeași deschidere a inimii și a minții, o nouă piatră adăugată pentru ca acest „pod“ să fie cât mai puternic și pentru totdeauna.

Educație specială

Deficiența mintală - Pseudodeficiența mintală

Prof. logoped Carla Cora,
Școala Specială „Speranța“ Zalău

Deficiența mintală este o insuficiență intelectuală globală și un funcționament intelectual semnificativ inferior mediei, care se manifestă printr-o stagnare, încetinire, regresie sau lipsă de achiziție în dezvoltare, dererminate de factori etiologici, psihologici sau de mediu, care acționează din momentul concepției până la încetinirea maturizării și care au consecințe nefavorabile asupra comportamentului adaptativ.

Deficitul comportamentului adaptativ se referă la normele de maturizare, de învățare, de autonomie personală și responsabilitate socială stabilite pentru grupa sa de vârstă și grupul sau social.

Un individ poate fi considerat deficient mintal numai dacă prezintă simultan un funcționament intelectual semnificativ inferior mediei și un deficit al comportamentului adaptativ.

Pseudodeficiența mintală este termenul care se referă la categoriile de copii cu întârziere în dezvoltarea psihică, cu blocaje a cunoștințelor, cu carențe educaționale generate de factori de origine externă și al căror randament școlar și rezultatele la unele teste psihologice sunt similare cu cele ale deficienților mintali. Sarcina de bază a examinării cazurilor de limită, a celor cu pseudodeficiență mintală și de retardare mintală temporară constă în diferențierea acestora de deficiența mintală autentică. Deficiența mintală nu constă în tulburarea dezvoltării unei singure funcții, ci ea mai degrabă o unitate de deficiențe în care deficitul intelectual ocupă locul central. Diferența majoră dintre deficienții mintali și pseudodeficienții mintali este ireversibilitatea deficitului la deficienții mintali. Pseudodeficienții pot recupera deficitul doar dacă intervenția educațională este promptă și de lungă durată.

Se consideră că la baza pseudodeficienței mintale ar sta inadaptația, motiv pentru care mai sunt numiți inadaptați, respectiv needucați, la care spre deosebire de veritabilii deficienți mintali nu s-au găsit modificări organice și se consideră că aceștia provin din medii subculturale. Punctul nodal al selecției și orientării școlare a deficienților mintali situați la limita superioară a deficienței mintale îl constituie diagnosticarea intelectului de limită, a pseudodeficienței

mentale și a retardării mintale temporare.

Voi evidenția câteva caracteristici ale deficienței mintale ușoare, ale intelectului de limită și ale pseudodeficienței mintale pentru că atunci când va fi necesară stabilirea diagnosticului diferențial, acesta să fie cât mai corect.

Copilul cu deficiența mintală ușoară poate trece neobservat în perioada preșcolară mai ales dacă familia se ocupă intens de educarea lui și mai ales ca memoria lui îl ajută să achiziționeze o serie de noțiuni elementare și cu caracter concret.

Deficitul intelectual se manifestă prin capacitatea redusă de a coordona informațiile într-un sistem, de a generaliza și de a abstractiza. Dacă deficienții mintali lejeri au primit o pregătire profesională și dacă nu au tulburări de personalitate, ei sunt capabili să-și câștige în mod independent mijloacele de existență.

Din cauza criticismului redus al gândirii, al caracterului adesea redus al afectivității, unii deficienți mintali ușori au totuși nevoie de îndrumarea adulților chiar și după ce ajung la o anume independență economică. Aceștia se pot ridica până la vârsta mintală de 9-10 ani. Tulburările motrice se găsesc întotdeauna ca elemente importante în structura tabloului psihopatologic al copilului deficient mintal. Cu cât gradul deficienței mintale este mai pronunțat cu atât tulburările motrice sunt mai frecvente și mai grave.

În cazul deficienței mintale ușoare, nivelul dezvoltării motricității este apropiat de cel al normalului iar tulburările motrice sunt mai puține și mai ușoare. Există o serie de tulburări motrice de tip instrumental care se regăsesc în tabloul psihopatologic al deficienței mintale ușoare:

- retard motor simplu
- tulburări care afectează calitatea și stilul gestului
- dificultăți de stabilitate a dominanței laterale
- tulburări practice referitoare la execuția actelor intenționate complexe

În ceea ce privește maturarea și dezvoltarea, este dificilă diferențierea copilului cu deficiență mintală ușoară de copilul normal: retard ușor în dezvoltarea senzorio-motorie și a limbajului; dezvoltarea bună a contactelor sociale. La vârsta școlară, cei dintâi au capacitatea achiziționării de

cunoștințe școlare, însă care nu depășesc nivelul celor de clasa a VI-a. În urma unei educații speciale se poate ajunge la o competență socială și profesională bună. În condiții de stres socio-economic apare însă necesitatea unei îndrumări.

Intelectul de limită apare între un IQ situat între 70-85 și sunt prezente următoarele caracteristici:

- dezvoltare psihomotorie aparent normală
- existența unei inteligențe net inferioare față de medie
- apare posibilitatea existenței unor deficiențe parțiale care nu permit urmarea învățământului de masă.
- este necesar un ajutor educativ adecvat.
- posibilitatea practicării unor meserii simple.
- în perioadele dificile necesită îndrumare, supraveghere.

Copilul pseudodeficient mintal prezintă următoarele caracteristici:

■ **randament școlar slab**

La intrarea în grădiniță prezintă deficiențe de limbaj, perceptivă, spirit de observație redus, dificultăți de gândire, interese reduse. Menținerea acestor deficiențe îi determină pe pseudodeficienții mintali să prezinte un start slab, care le creează dificultăți în competiția școlară. Inabilitatea acestor copii se amplifică pe măsură ce sarcinile școlare devin mai complexe și fac apel la procese intelectuale de nivel superior. Performanțele școlare ale acestor copii sunt influențate de factori cognitivi, motivaționali și emoționali specifici mediului, în general nefavorabil în care trăiesc.

■ **aspectul rigidității și privării**

Copilul pseudodeficient mintal este mai puțin diferențiat în structura sa cognitivă, este mai rigid și prezintă o capacitate mai redusă de înțelegere decât copilul normal. Ei irosesc mai mult timp pentru rezolvarea sarcinilor noi, întru-cât persistă în rezolvarea lor pe tipul de rezolvare utilizat anterior, în sarcinile anterioare

■ **aspectul motivației și atitudinii**

Știm cu toții că motivația majoră a copilului este dorința de a se identifica cu adultul, dar într-un mediu cu nivel cultural scăzut, aspirațiile familiei nu au menirea de a încuraja și stimula aspirațiile copilului privind activitatea intelectuală.

■ **aspectul învățării și educabilității**

Acești copii nu au fost învățați să recepționeze și să asculte ceea ce le spune o altă persoană sau să observe obiectele și fenomenele care le sunt prezentate. Ei n-au fost încurajați să gândească, să interacționeze cu adultul prin întrebările adresate acestuia și prin răspunsurile oferite de adult. Ei n-au fost obișnuiți cu tehnica discuției pentru ca

adultii n-au susținut conversație cu ei, nu le-au răspuns la întrebări, nu le-au permis să-și apere punctul de vedere; n-au fost obișnuiți cu utilizarea lecturii, cu trecerea de la observație la concluzie.

Deci capacitatea de recepționare a stimulilor, experiența și capacitatea intelectuală a copiilor pseudodeficienți mintali este limitată ajungându-se la dificultăți de gândire și la un stil fizic al învățării.

■ **limbajul**

Se observă o proporție scăzută de propoziții structurate matur, elaborarea unor forme sintactice sărace, folosirea limitată a adjectivelor, utilizarea repetată a conjuncțiilor sau utilizarea unui anumit timp al verbului, toate aceste aspecte punând în evidența formă verbală a unor scheme deficitare ale gândirii. Deficitul major, la pseudodeficienții mintali apare la nivelul mijloacelor verbale, ca o consecință a sărăciei de stimuli a absenței comunicării în mediile nefavorabile din punct de vedere socio-cultural. Acești copii sunt „orientați fizic” adică le plac mult acțiunile cu conținut concret, având deprinderi neverbale care pot fi utilizate în învățare, un stil mintal diferit față de cel al copilului normal dar cu posibilități superioare în anumite compartimente.

Categoriile de copii pseudodeficienți mintali:

- sunt cuprinse debilitățile mintale achiziționate a căror origine se situează în sfera afectivității: situații conflictuale a căror intervenție precoce determină modificări comportamentale;
- copii a căror întârziere în dezvoltare se datorează unor carențe afective;
- copii cu astenie funcțională câștigată, la care scăderea capacității funcționale se datorează îmbolnăvirilor repetate, din cauza lipsei de îngrijire;
- copiii aparținând cazurilor marginale ale deficienței mintale, a căror performanțe nu dovedesc o deficiență mintală certă;
- copii cu handicap senzorial sau fizic;
- copiii instabili psihomotor, a căror atenție nu se poate concentra pe o perioadă mai lungă de timp;
- copiii epileptici;
- copilul lent a cărui ritm de memorare și de gândire îi creează un handicap în competiția școlară.

Bibliografie

1. Păunescu, C. - *Deficiența mintală și procesul învățării*, E.D.P., București; 1976
2. Roșca, M. - *Psihologia deficienților mintali*, E.D.P., București; 1967
3. Radu, I.; Drutu, I. - *Introducere în psihologia contemporană*, Editura Sincron; 1991
4. Drutu, I. - *Psihopedagogia deficienților mintali*

Terapii specifice în recuperarea copilului cu nevoi speciale

prof. Monica Morar,
Școala Specială „Speranța” Zalău

Cunoașterea copilului semnifică activitatea sistematică a adultului (pedagog, psiholog, sociolog, medic) pentru descifrarea formulei sale personale, adică a-i identifica suporturile devenirii ca personalitate și a proiecta strategii educaționale favorizând în fiecare etapă a dezvoltării valorizarea și amplificarea potențialului nativ. Psihoterapia se constituie ca instanță de acționare asupra copiilor în dificultate, înlesnindu-le readaptarea. Numai o bună cunoaștere a copilului, în ansamblul personalității sale, va permite stabilirea unui program corect de terapie care să-i valorizeze la maximum posibilitățile de care dispune.

Modalitățile de educare și recuperare a copilului cu nevoi speciale sunt foarte variate. Dintre terapiile specifice utilizate în acest scop amintim: terapia cognitivă, terapia tulburărilor de limbaj, terapia ocupațională, ludoterapia, meloterapia, terapia psihomotricității. Fiecare dintre acestea ar putea constitui un subiect aparte de discuție. De data aceasta mă voi referi pe scurt la câteva dintre ele.

Terapia cognitivă trebuie înțeleasă ca un proces complex de echilibrare mintală, prin organizarea specifică a cunoașterii la copii cu cerințe educaționale speciale, a căror comportament cognitiv se caracterizează printr-un fenomen general de perturbare a organizării cunoașterii.

Fenomenul de perturbare a comportamentului cognitiv al deficientului mintal se exprimă fie la nivelul cunoașterii teoretice (învățarea conceptelor), fie la nivelul cunoașterii psihosociale, determinând schimbări fundamentale în personalitatea acestuia, fapt pentru care intervenția asupra comportamentului cognitiv și terapia cognitivă sunt considerate a fi „cheia” întregului sistem de terapie reeducțională.

Terapia cognitivă se constituie din acțiuni și programe compensatorii, care facilitează înțelegerea lucrurilor, fenomenelor, oamenilor, situațiilor în dimensiunea lor instrumental-integratoare.

La copii cu cerințe educaționale speciale cu deficiență mintală, terapia cognitivă presupune o structurare a complexului de stimuli exteriori, după niveluri adaptate unei

largi tipologii de organizare mintală.

Se va reconsidera accesibilitatea terminologiei incluse în disciplinele de învățământ prin crearea de modele accesibile, ce vor include raționamente inductiv concrete și vor evita modelele de definire logică, greu accesibile copiilor cu cerințe educaționale speciale, cu handicap de intelect.

Cunoașterea faptelor specifice va păstra același model concret, adăugarea de elemente nuanțate făcându-se doar în situații care permit acest lucru. Alcătuirea unor albume tematice și a unor caiete tematice sau structuri de fișe pot sprijini obiectivul de mai sus. Cunoașterea verbală, fiind săracă semantic, se va întemeia pe activități de recepție corectă a mesajelor și pe activități de răspunsuri adecvate.

Educația senzorială este permanentă. Demersul metod-ic educațional este posibil începând cu vârstele mici. A stabili diferențieri nete între grupele de copii nu este de dorit. Fiecare copil are propriul său ritm de cunoaștere senzorială, așa că numai o evaluare inițială a copilului în domeniul senzorialității poate determina nivelul la care dorim să-l stimulăm. De aceea forma exercițiilor senzoriale variază după nivelul la care se află copilul la un anumit moment, într-un domeniu al cunoașterii senzoriale.¹

De exemplu, un copil poate avea un nivel mai slab în domeniul senzorial auditiv și poate avea un foarte bun nivel în domeniul vizual.

Alt tip de terapie utilizat în recuperarea copilului cu nevoi speciale, și nu numai, este terapia tulburărilor de limbaj. Obiectul logopediei îl constituie devierile de la limbajul normal standardizat. Logopedia are ca obiect de studiu cercetarea cauzelor care duc la apariția și fixarea tulburărilor de limbaj, găsirea unor metode și procedee cât mai eficiente de corectare a acestor tulburări, stabilirea căilor și modalităților de prevenire a acestora.

Tulburările de limbaj sunt acele devieri de la limbajul normal sau standardizat care îngreunează sau perturbă comunicarea omului cu semenii săi.

Indicele cel mai frecvent de nedezvoltare normală a copiilor în primii ani de viață este apariția întârziată a vorbirii. Vârsta medie la care copilul normal pronunță primele

¹ Constantin Păunescu și colaboratorii - Terapia Educațională integrată - București - 1999 - pag.16

cuvinte este în jurul vârstei de un an, pe când la copii deficienți mintali s-a constatat că aceasta se produce în jurul vârstei de doi ani. Cu cât deficiența mintală este mai pronunțată, cu atât limbajul apare cu mai mare întârziere și rămâne la un nivel scăzut. Învățarea limbajului de către deficientul mintal se face cu multe dificultăți față de normali. Cauzele care au provocat deficiența mintală pot determina și o serie de anomalii ale auzului, ale spasticității, ceea ce influențează producerea și recepția limbajului. La deficientul mintal există o proporție ridicată și variată a tulburărilor de limbaj, fapt ce influențează nu numai comunicarea și recepționarea limbajului, dar și operarea în plan mintal. Cunoașterea clară a cauzelor tulburărilor de limbaj permite stabilirea corectă a diagnosticului diferențial pe baza căruia se elaborează programul de terapie individualizat.

Ludoterapia sau terapia prin joc are o importanță deosebită în recuperarea copilului cu nevoi speciale. Tipul predominant de activitate pentru copilul deficient mintal este jocul. Prin joc copilul își formează comportamentele implicate în dezvoltarea autonomiei personale cum ar fi îmbrăcarea - dezbrăcarea, autoservirea, etc. achiziții deosebit de importante pentru copilul deficient mintal. Tot prin joc, copilul învață, prin imitație, activități cotidiene desfășurate de către adulți. Jocul poate fi privit ca o formă de învățare involuntară pentru că, copilul învață din plăcere față de activitatea respectivă fără a fi conștient de efortul pe care îl depune. Copilul deficient mintal trebuie învățat să se joace deoarece, datorită particularităților lui psihice, jocul acestuia este sărac, stereotip, lipsit de imaginație. Utilizarea jocului, ca activitate organizată de terapie ocupațională, a fost subliniată de cercetările a numeroși specialiști. Introducerea jocului ca metodă, este cu atât mai importantă cu cât copii cu deficiențe, în special cei instituționalizați, au mai puține posibilități de a se juca. La vârsta copilăriei, componentele ludice au un caracter

manipulativ, explorator și creativ. Prin funcțiile lor activitățile ludice dețin un rol esențial în socializarea persoanei, în vederea integrării ei optime în societate.

Una dintre cele mai importante forme de manifestare a copilului este jocul. În mod obișnuit o asemenea activitate este considerată ca izvorâtă din nevoia de acțiune, de mișcare a copilului - o modalitate de a-și consuma energia - sau de a se distra; un fel plăcut de a utiliza timpul. Jocul ca modalitate de relație între subiect și lumea obiectelor și a relațiilor constituie formula primară a acțiunii umane. El constituie o formă de organizare a cunoașterii și, implicit, o cale de organizare a cunoașterii.

Mecanismele intime ale jocului sunt, în esență, mecanismele învățării. Palparea obiectelor, manipularea lor, deplasarea lor (chiar prin aruncare) înseamnă, în fond, elaborarea spațiului și timpului senzorial și, într-o măsură diferită, a timpului și spațiului mintal. Pe măsură ce jocul organizează și dezvoltă cunoașterea, el își pierde din ponderea elementelor stricte a cunoașterii și devine o formă de relație obiectuală cu motivația lucidă și promovează învățarea. După vârsta de 6 ani, jocul îndeplinește cerințele învățării: transformarea, modificarea structurilor și funcțiilor mintale și organizarea lor după modelul activității intelectuale. Jocul rămâne pentru deficientul mintal forma permanentă a procesului de recuperare, pentru că această modalitate constituie o structură unitară între stimul - învățare - răspuns - modificare.²

Principiul integrativ al acțiunii educațional-terapeutice obligă ca activitățile educaționale să fie valorificate sub toate aspectele terapeutice, ca urmare a faptului că aceste tipuri de terapie nu pot fi abordate izolat. În acest mod se amplifică caracterul terapeutic al fiecărei activități educaționale. Profesorul, educatorul din instituțiile de educație specială trebuie să includă și să folosească toate tehnicile terapeutice care utilizează actul însușirii cunoștințelor și

² Constantin Păunescu și colaboratorii - Terapia Educațională integrată - București - 1999 - pag.168

II. STRATEGII EDUCAȚIONALE ÎN ÎNVĂȚĂMÂNTUL PREUNIVERSITAR

Rapoarte. Analize. Sinteze.

Priorități strategice și direcții de acțiune în cadrul învățământului preuniversitar din județul Sălaj

Prof. Ioan Driha,
inspector școlar general

În anul școlar 2002-2003, toate unitățile de învățământ își vor fundamenta și desfășura întreaga activitate pe bază de proiecte în conformitate cu Strategia Dezvoltării Învățământului Preuniversitar în perioada 2001-2004- reactualizare 2002- planificate prospectiv până în 2010.

Anul școlar 2002-2003 va constitui primul pas al reformei asumate în cadrul parteneriatului strategic pentru educație, gândit ca o largă deschidere politică și socială la nivel național. Acțiunile și demersurile educaționale, atât la nivel județean cât și pe plan local, se vor concentra asupra următoarelor proiecte noi sau în derulare, din cadrul acestor programe, după cum urmează:

1. Asigurarea educației pentru toți cetățenii.

Formarea competențelor cheie

În cadrul acestui program se vor realiza și derula următoarele proiecte:

a) Asigurarea educației de bază prin educație formată, proiect în cadrul căruia se va pune accent deosebit pe introducerea unui segment al învățământului obligatoriu:

- verificarea periodică a formării competențelor de bază

- introducerea și utilizarea metodelor moderne interactive în educația de bază

Activitățile metodico-științifice organizate în unitățile de învățământ vor reflecta concret modalitățile de realizare a acestui obiectiv.

b) Formarea competențelor cheie ale cetățeniei democratice și motivația pentru participarea activă la viața social-politică, în vederea asigurării coeziunii sociale, proiect în cadrul căruia se cere îndreptarea atenției asupra:

- introducerea unor metode și forme de evaluare și dezvoltare a creativității, adaptabilității și transferabilității cunoștințelor în situații noi;

- dezvoltarea capacității de cooperare interinstituționale între școli, între școli și universități, între școli și

organizații ale societății civile, între școli și autoritățile publice, instituții de cultură etc. și pe dezvoltarea capacității instituționale a școlilor pentru a dezvolta proiecte prin care să contribuie la dezvoltarea comunității locale

În cadrul inspecțiilor școlare se va urmări aplicarea noului curriculum național la parametri înalți, la toate disciplinele de învățământ. Se va urmări, de asemenea, modul în care cadrele didactice aplică în activitatea la clasă, cunoștințele noi primite la cursurile de formare și recomandările cuprinse în „Ghidul metodologic“ de la nivelul ariei curriculare și a disciplinei de învățământ respective.

c) Extinderea învățării informatizate, proiect care va necesita un sprijin deosebit în următoarele direcții:

- asigurarea accesului la Internet pentru fiecare instituție de învățământ;

- pregătirea profesorilor în utilizarea calculatorului;

- elaborarea și utilizarea de soft-uri educaționale;

- dezvoltarea informaticii de gestiune în administrația școlară etc.

2. Fundamentarea ofertei educaționale pe baza nevoilor de dezvoltare personală a elevilor din perspectiva dezvoltării durabile a asigurării coeziunii economice și sociale

Acest proiect va sta în mod deosebit în atenția reprezentanților inspectoratului școlar județean, și anume:

a) Fundamentarea planului de școlarizare și restructurarea rețelei școlare. În cadrul acestui proiect, atenția va fi îndreptată către:

- analiza de nevoi educaționale ale elevilor și a intereselor părinților acestora;

- asigurarea continuității activității didactice, de formare;

- asigurarea încadrării tuturor unităților de învățământ cu personal didactic calificat;

- alcătuirea unei baze de date operaționale și relevante pentru evidența dinamicii resurselor umane;
- furnizarea serviciilor de consiliere și orientare școlară;
- adecvarea investițiilor la nevoile și interesele identificate, în condițiile asigurării șanselor egale privind accesul în sistemul de învățământ și calitatea actului educațional;
- asigurarea creșterii resurselor materiale necesare desfășurării procesului educațional în condiții calitative specifice formei de pregătire;
- începerea clasei I la 6 ani;
- implementarea învățământului obligatoriu de 10 ani.

3. **Asigurarea echității în educație, presupune o atenție sporită asupra următoarelor proiecte:**

a) **Asigurarea calității învățământului din mediul rural și din zonele defavorizate. Acest proiect va necesita un sprijin deosebit în următoarele direcții:**

- continuarea încadrării cu personal calificat;
 - perfecționarea și evaluarea periodică a personalului didactic de predare, prin acțiuni organizate cât mai aproape de școală.
- b) **Învățământul și educația pentru minoritățile naționale, proiect în cadrul căruia atenția va fi îndreptată către:**
- dezvoltarea rețelei de mediatori școlari prin care se asigură încurajarea participării populației de romi la învățământul obligatoriu;

- asigurarea accesului fiecărui copil provenit din rândul minorităților (inclusiv a populației romă) la educația de bază și stimularea participării acestora la niveluri superioare de educație - „Accesul la educație pentru grupuri dezavantajate, cu focalizare pe romi”, PHARE 2001, RO-0104.02.

c) **Susținerea tinerilor cu potențial în performanța școlară - proiect în cadrul căruia se va pune un accent deosebit pe:**

- dezvoltarea centrelor de excelență școlară din județ;
- identificarea tinerilor capabili de performanță indiferent de mediul de rezidență, de condițiile concrete oferite de instituția școlară, familie, comunitate locală etc.;
- sprijinirea și/sau crearea unor parteneriate prin care să participe la punerea în practică a programului de instruire destinat elevilor capabili de performanță.

4. **Asigurarea calității proceselor de predare-învățare precum și a serviciilor educaționale**

În cadrul acestui program, două proiecte vor necesita o atenție sporită din partea conducerii școlii și anume:

a) **Curriculum național, proiect în cadrul căruia atenția**

conducerii inspectoratului se va îndrepta către:

- informarea personalului didactic privind noile abordări conceptuale ale curriculum-ului național;
- introducerea, în cadrul formării continue, a personalului didactic, a unor seminarii destinate didacticii disciplinelor, a documentelor conținând curriculum-ul scris în bibliografia obligatorie, comunicării etc.;
- cuprinderea tuturor elevilor într-o formă de educație extracurriculară;
- modificarea practicilor didactice și centrarea activităților pe elevi și pe realizarea procesului, performanțelor acestuia;
- diversificarea ofertei de curriculum prin raportare la interesele ritmurile respectiv stilurile specifice de învățare, la zonele de proveniență ale elevilor, la specificul unităților școlare;

b) **Îmbunătățirea evaluării performanțelor școlare, proiect ce va necesita un sprijin deosebit în următoarele direcții:**

- diversificarea și adecvarea metodelor și tehnicilor de evaluare, în mod special a acelor care încurajează creativitatea, participarea activă, lucrul în echipă, capacitatea de răspuns la solicitările reale, la situațiile concrete;

- asigurarea permanentă a unei comunicări eficiente între cadrele didactice, diagnosticarea învățării, motivarea cadrelor didactice și a elevilor/părinților, pentru desfășurarea unui proces educativ de calitate. De asemenea, o atenție sporită se va acorda în continuare organizării și administrării examenelor naționale.

5. **Asigurarea bazei materiale a învățământului preuniversitar, câteva proiecte din cadrul acestui Program vor necesita o atenție sporită din partea conducerii școlii, și anume:**

a) **Asigurarea cu mijloace didactice și mobilier școlar a unităților de învățământ. Atenția și susținerea acestui proiect va constata în analiza și diagnoza gradului de dotare cu mijloace didactice și mobilier școlar și în determinarea necesarului de dotare a unității de învățământ.**

b) **Bibliotecile școlare în acest proiect își vor îndrepta atenția către:**

- cuprinderea în planurile de dezvoltare a unităților de învățământ a unui program privind achiziția de cărți și publicații, inclusiv pe baza realizării de venituri proprii prin bibliotecile școlare- prin accesul la bibliotecă a persoanelor din afara școlii;

- dotarea bibliotecilor școlare cu echipamente pentru inventarierea electronică bazată pe cod de baze, cu tehnica de calcul și comunicații și conectarea lor la Internet.

c) **Reabilitarea școlilor, proiect care va fi susținut în con-**

tinuare pentru finalizarea obiectivelor inițiale

6. Integrarea europeană și cooperare internațională

Proiectele subsumate acestui program vor fi susținute și dezvoltate, în continuare, de către conducerea liceului, fiind considerate o prioritate absolută a politicii românești. În acest sens, în cadrul derulării proiectului Participarea la Programele Comunitare din Domeniul Educației și Formării Profesionale, SOCRATES II și LEONARDO DA VINCI II, se va urmări:

■ dezvoltarea parteneriatelor transnaționale europene; valorificarea rezultatelor proiectelor derulate.

Școala în actualitate

Modernizarea metodologiei didactice în viziunea reformei

prof. Ioana Mărcuș,

Liceul Pedagogic „Gh. Șincai” Zalău

Modernizarea metodologiei didactice este determinată nu doar de reactualizarea finalităților educaționale ci și de mutațiile ce au loc în zilele noastre și care influențează învățământul: creșterea rolului științei, ritmul accelerat al schimbărilor, nevoia crescândă de educație și de faptul că metodele existente până de curând în arsenalul didactic nu țineau seama de complexitatea procesului educațional și nu au asimilat datele importante ale cercetărilor de psihopedagogie aplicată, de psihologie genetică.

Modernizarea pretinde o apropiere a practicii școlare, a predării, de actul firesc al învățării, o readaptare a conținuturilor, obiectivelor și strategiilor de acțiune care să răspundă exigențelor formative ale învățământului, precum și apropierea activității didactice de cea științifică. Activitatea de perfecționare a metodelor se face accentuând caracterul euristic, de activism și de creativitate depășind unele modele sau principii considerate învechite. Este necesar ca, paralel cu însușirea și modernizarea conținuturilor științifice, cu revizuirea planurilor și programelor școlare, să se intensifice și preocupările legate de modernizarea metodologiei didactice.

Între principalele direcții de modernizare a metodologiei didactice se înscriu următoarele:

- reevaluarea metodelor tradiționale;
- caracterul dinamic și deschis al metodologiei;
- diversificarea metodologiei didactice;

De asemenea, o atenție sporită se va da de către conducerea unității participării instituției de învățământ ca membri în rețelele de cooperare și proiectele din domeniul educației, din cadrul proiectului ce vizează colaborarea în cadrul Pactului de Stabilitate pentru Sud-Estul Europei. Participanții (cadre didactice) din cadrul proiectului Formarea Profesorilor din Învățământul Preuniversitar în cadrul Programului Consiliului Europei, vor fi susținuți și încurajați, în continuare, în cadrul schimbului de idei, informații, material didactic, în lărgirea orizontului cultural, îmbogățirea experienței profesionale și aplicarea în viața de zi cu zi.

d. amplificarea caracterului formativ al metodelor.

e. Folosirea metodelor care îmbină învățarea individuală cu munca în echipă.

a. Reevaluarea metodelor tradiționale

Este vorba despre transformarea unui grup de metode, considerate multă vreme doar ca mijloace de transmitere a cunoștințelor, într-o modalitate eficientă de organizare și îndrumare a activității cognitive, de activizare și mobilizare a elevilor. Spre deosebire de învățământul tradițional, bazat pe metode de transmitere și asimilare a informației, învățământul de astăzi promovează cu precădere acele metode care îi învață pe tineri să folosească informațiile în scopul obținerii unor noi informații, a rezolvării situațiilor-problemă cu care sunt confrunțați în timpul studiilor. Reconsiderarea vizează accentuarea valențelor formative ale metodelor tradiționale, evidențierea și accentuarea caracterului euristic și activ al acestora.

Deprinderea științei ca proces presupune folosirea metodelor de învățare prin descoperire, prin cercetare, plasând subiectul în situația de participant nemijlocit la explorarea mediului înconjurător, la redescoperirea adevărului. Sunt metode care îndeamnă la activitate independentă, de căutare, de cercetare, de reconstrucție și reinventare a adevărilor, de însușire a unor compartimente specifice investigației științifice. Este o tendință care are ca efect „...masive transferuri metodologice dinspre cer-

cetarea științifică spre activitatea de instruire, dinspre metodologia științelor și tehnologiei spre metodologiile didactice" (I. Cerghit, 1979).

De aceea considerăm că o altă tendință este introducerea și aplicarea în actul didactic a unor metode folosite și în alte științe: problematizarea, descoperirea, algoritimizarea, modelarea, instruirea asistată de calculator.

Metodologia modernă operează schimbări care țin mai ales de sporirea potențialului formativ al metodelor clasice, prin accentuarea caracterului lor euristic și activ-participativ. Nu se poate spune că metodele tradiționale în sine sunt ineficiente, iar cele moderne eficiente. Totul trebuie judecat în funcție de contextul în care sunt folosite și, mai ales, dacă ele determină randament școlar sporit, economic de efort intelectual și de timp.

b. Caracterul dinamic și deschis al metodologiei

Multă vreme, metodologia didactică era fixată în cadrele oferite de ideile empirismului clasic, pentru care psihologia asociaționistă părea singura opțiune legitimă. În această optică, a însuși cunoștințe însemna a colecta imagini despre obiecte, apoi a le asocia cu substitutele lor verbale și, în sfârșit, a le evoca, a le reproduce la cererea profesorului.

Ideile empirismului clasic s-au obiectivat în metode pentru care actul cunoașterii era reductibil la simpla înregistrare prin simțuri, la lectura perceptivă a lucrurilor, elevul fiind pasiv, doar receptiv.

Datorită schimbării ierarhiei obiectivelor procesului de predare-învățare (1. atitudini și capacități intelectuale; 2. priceperi și obișnuințe; 3. cunoștințe) este necesară și elaborarea unor noi metode de predare și învățare în școală.

Pornind de la orientările prefigurată de cercetările din domeniul psihogenezei cunoștințelor, o nouă didactică își croiește drum, o didactică a metodelor active, pentru care elevul nu mai este un singur receptor de informații, ci un subiect al cunoașterii și acțiunii. Proiectarea curriculumului pe competențe vine în întâmpinarea cercetărilor de psihologie cognitivă, conform cărora prin competențe se realizează transferul și mobilizarea cunoștințelor și deprinderilor în situații noi, dinamice.

Metodele active și participative sunt adevărate pâghii nu numai de educație, ci și de socializare.

Metodele activ-participative sunt modalități de acțiune educativă centrate pe elev, și mai exact pe activitatea de învățare a acestuia, pe operațiile mintale și practice pe care le realizează acesta. Ele vizează și asigură antrenarea și activizarea structurilor cognitive, operatorii și afective ale elevului în direcția utilizării potențialului lui psihic, fizic și afectiv și a transformării lui într-un coparticipant implicat

profund în propria instruire și formare, într-un constructor al propriei cunoașteri, prin activități și sarcini de lucru individuale sau colective.

Deci, metodele active, îndeplinesc o dublă funcție:

- informativă sau cognitivă, întrucât subiecții cunoașterii își însușesc cunoștințe teoretice și practice și își largesc orizontul științific, cultural și tehnic;

- formativă sau educativă, întrucât subiecții cunoașterii dobândesc capacități și abilități intelectuale, au sentimente și trăiri afective pozitive, își dezvoltă calitativ întreaga personalitate.

Metodele active și participative tind să acorde importanță angajării proprii, dezvoltării unor capacități care să-I permită elevului să obțină independent noi cunoștințe, să le împrășteze, restructureze și valorifice permanent. Ele sunt centrate pe activizarea la maximum a structurilor cognitive și operatorii ale elevilor, pe exersarea funcțiilor și potențialului psiho-fizic al acestora, pe transformarea elevului în coparticipant al propriei formații. Metodele valorifică studiile și cercetările psihogenetice realizate de P. Janet, H. Wallon, J. Piaget, ca și concluziile lui L. S. Vigotski, P. I. Galperin care situează în centrul vieții psihice acțiunea, relevând strânsa legătură ce există între acțiunile practice și cele mintale, derivarea acțiunilor ideale (cognitive) din cele materiale, practice printr-un proces de interiorizare a acestora, organizat cu grijă pe diferite trepte ale școlarității, după specificul evoluției psihice.

În acest sens, J. Piaget arăta că trecerea la metodele active a reprezentat o necesitate educativă obiectivă, apărută ca reacție, în special la progresele de ordin economic, tehnic, științific ale societăților.

În esență, metodele active urmează să pună accentul pe aspectele operatorii ale gândirii și nu pe cele figurative, intuitive, depășind astfel limitele metodelor intuitive, demonstrative, care furnizează elevilor doar reprezentări, fără a activa spre operațiile posibile ale gândirii. Metodele active se sprijină pe o motivație intrinsecă a învățării, venită din interior și nu impusă din afară, prin constrângere.

Învățământul activ este de tip modern, formativ, întrucât el presupune, în primul rând, o activizare a proceselor mentale superioare ale elevilor, care se obiectivează în competențe, comportamente și conduite exterioare. Activismul ca orientare a metodelor presupune stimularea și dezvoltarea eforturilor elevilor, nu atât pentru a reproduce cunoștințele, cât mai ales pentru a opera cu ele.

În raport cu noile orientări ale învățământului, cu nivelul atins de științele despre învățare, cu progresele teoriei și practicii pedagogice, fiecare metodă sau sistem de metode a suferit modificări.

Cercetările didactice moderne, de psihologie, sociologie

a educației și de pedagogie experimentală îmbogățesc continuu registrul metodelor de învățământ. Epistemologia, cibernetica, informatica, învățământul asistat de calculator dau un alt caracter metodelor, mai larg, mai dinamic și mai eficient.

c. Diversificarea metodologiei didactice

Realizarea unui învățământ activ și formativ se leagă strâns și de lărgirea și diversificarea considerabilă a repertoriului de metode și procedee încercând să punem de acord cerințele teoriei învățării cu posibilitățile pe care le prezintă elevul în activitatea de învățare.

În acest sens, M. Malița observa: sub fiecare metodă de predare stă ascunsă o ipoteză asupra mecanismului de învățare al elevului.

O metodă sau alta devine utilă dacă se are în vedere în ce registru urmează să lucreze elevul: registrul acțional, registrul figural sau registrul simbolic. Există metode care prezintă facilități pentru unul din cele 3 registre menționate. Cercetările au dovedit că la orice vârstă, o noțiune mai dificilă se dobândește mai ușor dacă i se atașează suporturi concrete, modele obiectuale, exemple și contraexemplu. De aici necesitatea diversificării metodologiei de predare.

În literatura de specialitate se apreciază că maniera de lucru a profesorului este determinată de faza sau etapa procesului didactic în care se află. Unele metode servesc etapa predării și asimilării parțiale a cunoștințelor, altele sunt mai utile în etapa fixării și consolidării cunoștințelor. Deci, profesorul este cel care decide asupra metodologiei în funcție de natura activității, conținut, forme de organizare, mijloace utilizate, în relație cu tehnicile de influențare ale activității de învățare pe care o desfășoară elevul. Deci profesorul nu rămâne cantonat la o metodă sau un grup restrâns de metode de predare; el tinde să-și înscrie lecția în repertoriul de operații logice de care este capabil elevul la diferite vârste.

J. Bruner consideră că orice temă din programă poate fi reprezentată în forme care să pună accent fie pe acțiuni obiectuale, fie pe imagini, fie pe mijloace verbale. Opțiunea pentru o modalitate sau alta, ori pentru una combinată deschide calea diversificării metodologiei didactice.

d. Amplificarea caracterului formativ al metodelor

Instrucția școlară deține un rol de prim rang în formarea personalității umane, în pregătirea pentru activitatea postșcolară în care autoinstruirea și autoperfecționarea trebuie să devină atribute definitorii ale fiecăruia. La acest act de integrare socială și profesională

sunt puse să concure și metodele de lucru ale profesorilor și ale elevilor. Astfel, este vădită tendința accentuării și mai puternice a caracterului formativ-educativ al metodelor, acestea asumându-și o intervenție și mai activă și mai eficientă în cultivarea întregului potențial individual. Au întâietate acele metode prin care se reușește să se cultive personalitatea școlarului în întreaga ei bogăție, în complexitatea expresiei lor și angajamentelor sale, care-l formează ca individ, ca om al creației pe multiple planuri ale științei, artei și vieții sociale.

Din dorința de a asigura o reală și semnificativă deplasare de accent de pe dimensiunea informativă pe cea formativă a procesului de învățământ, noua viziune curriculară nu mai centrează acțiunea educațională pe conținuturi, ci pe formarea de competențe educaționale complexe, de nivel superior și variate. Această reorientare generează o nouă direcție de modernizare care presupune asimilarea instrumentelor de prelucrare și accesare la un nivel superior a informației necesare integrării absolventului în viața profesională.

Este vorba despre competențele intelectuale/cognitive dar și despre competențe psihomotorii și afectiv-atiitudinale, toate aceste categorii asigurând caracterul funcțional al cunoștințelor și achizițiilor elevilor, care vor putea fi aplicate în contexte situaționale noi, chiar problematice.

Din dorința de a asigura o reală și semnificativă deplasare de accent pe dimensiunea informativă pe cea formativă a procesului de învățământ, noua viziune curriculară nu mai centrează acțiunea pe conținuturi ci pe formarea de competențe funcționale complexe, de nivel superior ca: gândirea critică, luarea deciziilor, utilizarea contextuală a unor informații complexe.

Grație valorilor cu care elevul intră în relație, climatul din macrogrupul școlar și microgrupul clasei sunt stimulate de acte de esență culturală. În acest complex de influențe, elevul nu îndeplinește doar rolul unui receptor de mesaje culturale, ci datorită metodelor folosite el este ajutat să se angajeze în acțiuni de vehiculare și de creare a valorilor culturale și științifice. Gustul pentru nou, căutările intelectuale, încercările literare, artistice, performanțele intelectuale superioare se afirmă și cultivă și cu ajutorul metodelor didactice, ele pot asigura un autentic exercițiu de formare cognitivă, moral-afectivă și estetică.

Inițierea elevilor în metode variate de studiu, previne asimilarea pasivă, de-a gata a cunoștințelor, favorizează un învățământ activ, stimulator al dezvoltării operațiilor gândirii, precum și a altor însușiri ale personalității.

Prin urmare, alegerea metodei este condiționată deopotrivă, atât de competența și personalitatea profesorului, de priceperea și experiența lui didactică, de stilul

său de muncă, în general, cât și de factori subiectivi ce țin de psihologia vârstei și a individualității fiecărui elev (de nivelul dezvoltării intelectuale și fizice atins, de mecanismele de achiziții constituite de suportul motivațional și atitudinal ce se reflectă în disponibilitatea, atenția și gradul de efort de care sunt în stare să dea dovadă) și de psihosociologia grupului școlar (climatul socio-afectiv al clasei de elevi, gradul ei de omogenitate, relațiile de cooperare și competiție).

Astfel se formează stilul de învățare al fiecărui elev, care în formația sa de ansamblu se constituie ca una din componentele de ordin operațional cu totul indispensabilă unui învățământ formativ.

De aceea, nici o metodă nu poate fi considerată la fel de eficientă pentru orice situație, pentru orice categorie de elevi și mai ales pentru toți elevii.

e. Folosirea metodelor care îmbină învățarea individuală cu munca în echipă

Este necesară o îmbinare și o alternanță sistematică a activităților bazate pe efortul individual al elevului, cu activitățile ce solicită efortul colectiv, de echipă, de grup, de genul dezbaterilor, asaltul de idei, simularea, jocul de rol, studiu de caz, rezolvarea de probleme în microgrupuri.

De asemenea trebuie folosite metode care favorizează relația nemijlocită a elevului cu obiectele cunoașterii sau cu modelele lor, a modelelor cu caracter practic-aplicativ, practic-experimental, practic-demonstrativ, însușirea metodelor de studiu, de informare, de documentare și tehnicilor de muncă intelectuală independentă, care oferă deschiderea spre autoinstruire, spre învățare continuă.

În afară de tendințele de modernizare a metodologiei didactice prezentate mai sus de o evidență certă este și actuala tendință de instrumentalizare și tehnicizare a metodologiei didactice contemporane. Aceasta caută să valorifice progresele tehnicii din a doua jumătate a secolului al XX-lea, îndeosebi cele din domeniul mijloacelor electronice de comunicare în masă.

Introducerea informaticii în sistemele educative va determina profunde repercusiuni la toate nivelele: metode, conținuturi, structuri, relații între școală și alți parteneri sociali, formarea personalului didactic.

De asemenea, consecvența principiului educației permanente, noile metodologii didactice tind să asigure însușirea unor tehnici corespunzătoare de muncă intelectuală independentă, inclusiv a unor metode eficiente de informare și documentare ce vor servi drept instrument de autoinstruire și autoeducare pe parcursul întregii vieți.

Toate aceste schimbări trebuie să ducă la:

- modificări de strategie didactică;

- regândirea formării educatorilor;
- oferta școlii să fie în raport cu interesele și aptitudinile elevului precum și cu așteptările societății;
- utilizarea acestor metode să se perfecționeze continuu;
- educatorul să adapteze metodele de instruire la nivelul clasei și la gradul de receptivitate al acesteia față de eventuala schimbare în modul de predare;
- să se formuleze întrebări ce stimulează gândirea, creativitatea și legăturile cu viața reală;
- să utilizeze metode de predare în concordanță cu aptitudinile și cu nevoile de învățare ale fiecărui elev și cu punctele sale tari;
- să aducă în clasă o atitudine de încurajare și să dezvolte la elevi încrederea în forțele proprii;
- educația să țină seama și de capacitățile elevilor și de standardele impuse prin curriculum național.

Selecția și combinarea metodelor trebuie gândite în funcție de anumiți parametri, de anumite condiții ale învățării: obiective didactice, unități de instruire, particularitățile cantitative și calitative ale grupului școlar, caracteristicile psihologice, timp de învățare, experiență și factori de personalitate ai profesorului, dotare materială. Utilizând aceste metode se formează gândirea independentă și creativă a elevilor, valorificând întregul potențial intelectual, afectiv și motivațional al acestora.

Astfel, tinerii vor deveni tot mai mulți agenți ai propriei formări, care să-ți organizeze, să-ți structureze singuri cunoașterea, să descopere singuri, având judecata formată.

Activități de învățare	Obiective de referință
activități practice de învățare	1.1. Să cunoască componentele și structura sistemului de învățare
activități de învățare în echipă	1.2. Să-și formeze și să-și manifeste în mod responsabil și constructiv opiniile și punctele de vedere în cadrul grupului și al clasei
activități de învățare în echipă	1.3. Să corecteze comportamentul și să participe la activități de învățare în echipă
activități de învățare în echipă	1.4. Să-și manifeste în mod responsabil și constructiv opiniile și punctele de vedere în cadrul grupului și al clasei
activități de învățare în echipă	1.5. Să-și formeze și să-și manifeste în mod responsabil și constructiv opiniile și punctele de vedere în cadrul grupului și al clasei
activități de învățare în echipă	1.6. Să-și manifeste în mod responsabil și constructiv opiniile și punctele de vedere în cadrul grupului și al clasei
activități de învățare în echipă	1.7. Să-și formeze și să-și manifeste în mod responsabil și constructiv opiniile și punctele de vedere în cadrul grupului și al clasei
activități de învățare în echipă	1.8. Să-și manifeste în mod responsabil și constructiv opiniile și punctele de vedere în cadrul grupului și al clasei
activități de învățare în echipă	1.9. Să-și formeze și să-și manifeste în mod responsabil și constructiv opiniile și punctele de vedere în cadrul grupului și al clasei
activități de învățare în echipă	1.10. Să-și manifeste în mod responsabil și constructiv opiniile și punctele de vedere în cadrul grupului și al clasei

Model de programă pentru orele de consiliere și orientare

Înv. Moldovan Eugenia, Oniga Virginia, Hideg Ana,
Șc. „L. Blaga”-Jibou

DISCIPLINA OPȚIONALĂ: Sănătoși și frumoși

Durata: 1 an școlar

Clasa: I

ARGUMENT

Opționalul răspunde nevoilor de dezvoltare a personalității elevilor prin formarea unor comportamente și atitudini igienice.

În alegerea opționalului, conținuturile învățării au fost stabilite în funcție de deprinderile și interesul elevilor.

Această disciplină opțională are ca scop formarea deprinderilor și obișnuințelor igienice, pentru dezvoltarea fizică și psihică armonioasă.

Strategia didactică se bazează pe lucrul în echipă, care favorizează comunicarea și asumarea de către elevi a unui comportament igienic.

Abordarea opționalului ca activitate de rezolvare a unor situații practice din viața cotidiană este o premisă pentru un mod de viață sănătos.

„Minte sănătoasă în corp sănătos.”

I. OBIECTIVE CADRU

1. Dezvoltarea personală a elevilor.
2. Promovarea sănătății și a stării de bine a elevului.
3. Prevenirea îmbolnăvirilor.

II. OBIECTIVE DE REFERINȚĂ ȘI EXEMPLE DE ACTIVITĂȚI DE ÎNVĂȚARE

1. Dezvoltarea personală a elevului

Obiective de referință	Activități de învățare
1.1. Să cunoască comportamentul igienic deprins anterior (igiena mâinilor, dinților, hainelor, încălțăminte); 1.2. Să-și formeze deprinderi corespunzătoare vârstei și sarcinilor școlare (individuale și colective); 1.3. Să corecteze comportamentele igienice greșite;	activități practice de spălare a dinților, mâinilor, a corpului; întâlniri cu cadrele sanitare; vizionarea unor diafilme specifice; păstrarea curată a hainelor și a încălțăminte;

2. Promovarea sănătății și a stării de bine a elevului

2.1. Să numească părțile corpului; 2.2. Să cunoască ritmuri diferite de creștere și dezvoltare; 2.3. Să facă diferența între copil și adult; 2.4. Să cunoască și să descrie diferența dintre băieți și fete;	<u>Activități de învățare</u> observarea părților corpului uman; discuții despre etapele de creștere și dezvoltare; lecturi cu conținut adecvat; jocuri de rol;
--	--

3. Prevenirea îmbolnăvirilor

3.1. Să cunoască noțiunile generale de prevenire a bolilor transmisibile; 3.2. Să cunoască principalele măsuri pentru prevenirea și răspândirea hepatitei, gripei, etc.; 3.3. Să cunoască urmările nerespectării regulilor de igienă;	<u>Activități de învățare</u> radio-tele-emisiuni educativ-sanitare; starea sănătății școlarului; expozate vizuale; activități de înfrumusețare a mediului ca mijloc educativ-sanitar;
---	---

■ CONȚINUTURILE ÎNVĂȚĂRII

1. Anatomie și fiziologie

- Ființă - obiect
- Sănătate - boală
- Corpul meu
- Creștem și ne dezvoltăm
- Cum vin pe lume copiii
- De ce sunt eu important
- Pauza mare

2. Igiena personală

- Îmi pasă cum arăt
 - Clasa mea
 - Strada, orașul meu
- Vreau să învăț, să cunosc

3. Prevenind, ne menținem sănătatea

- Vrei să știi pentru a preveni
- Atingeri bune și rele (contactul uman)
- Microbii

■ STANDARDE CURRICULARE DE PERFORMANȚĂ

Obiective cadru	Standarde
<p>1. Cunoașterea și utilizarea conceptelor specifice igienei;</p> <p>2. Formarea noțiunilor de sănătate mentală;</p> <p>3. Formarea unor deprinderi de respectare a unui regim de viață alimentar sănătos;</p>	<p>S1 Efectuarea corectă a operațiunii de spălare (a dinților, a mâinilor, a părului, a corpului)</p> <p>S2 Colecționarea de materiale specifice educației sanitare (pentru întocmirea unor portofolii)</p> <p>S3 Conștientizarea apartenenței la un grup</p> <p>S4 Înțelegerea relațiilor interpersonale</p> <p>S5 Formarea comportamentului politicos și respectarea unor reguli</p> <p>S6 Servirea gustării în recreația mare în condiții igienice (cornul și laptele)</p> <p>S7 Evitarea consumului de dulciuri între mese</p> <p>S8 Servirea igienică a mesei în curățenie, liniște, tihnă, bună dispoziție</p>

■ MODALITĂȚI DE EVALUARE

- Probe practice
- Probe orale
- Probe scrise
- Portofoliul

Proiectarea didactică pe unități de învățare și folosirea eficientă a manualelor alternative

În contextul noului curriculum, conceptul central al proiectării didactice este *demersul didactic personalizat* iar instrumentul acesteia este *unitatea de învățare*.

1. **Unitatea de învățare** reprezintă o structură didactică deschisă și flexibilă, având următoarele caracteristici:

- determină formarea la elevi a unui comportament specific, prin integrarea unor obiective de referință/competențe specifice;
- este unitară din punct de vedere tematic;
- se desfășoară în mod sistematic și continuu pe o perioadă de timp;
- se finalizează prin evaluare.

În acest sens, programa școlară nu este privită ca o „tablă de materii” în raport cu manualul sau ca un element

prof. drd. Ioan Costea, prof. Olimpia Costea,

Gr. Șc. „Ioan Ossian” Șimleu Silvaniei

îngrăditor pentru profesor. Aceasta integrează: obiective cadru - obiective de referință - conținuturi - activități de învățare, iar profesorul poate opta pentru folosirea activităților de învățare recomandate prin programă sau poate decide alte activități, mai adecvate clasei.

2. **Planificarea calendaristică** urmărește:

- realizarea asocierilor dintre obiectivele de referință și conținuturi, respectiv dintre competențele specifice și conținuturi;
- împărțirea în unități de învățare;
- stabilirea succesiunii de parcurgere a unităților de învățare;
- alocarea timpului considerat necesar pentru fiecare unitate de învățare, potrivit cu obiectivele de

referință/competențele specifice și cu conținuturile vizate.

Întregul cuprins al planificării are valoare orientativă, putând fi modificat în funcție de aplicarea la clasă.

3. Proiectarea unei unități de învățare începe prin stabilirea temei acesteia. Temele sunt fie formulări originale, fie preluate din lista de conținuturi a programei, fie din manual și reflectă din partea profesorului o înțelegere profundă a scopurilor activității sale, talent pedagogic și, bineînțeles, inspirație. Programa trebuie parcursă în mod necesar de către toți, dar ea, ca și manualele, se pretează unei citiri personale și adaptate. Asupra conținuturilor *programei* profesorul poate interveni prin regruparea lor sub temele unităților de învățare pe care le-a stabilit. În privința unor unități sau elemente de conținut din *manual*, profesorul poate interveni în diferite moduri: adaptare, înlocuire, omitere, adăugare, sau poate utiliza materiale-suport alternative.

Focalizată pe unitatea de învățare, evaluarea e menită să evidențieze progresul înregistrat de elev în raport cu sine însuși pe drumul obiectivelor prevăzute în programă. Este important să fie evaluată nu atât cantitatea de informație de care dispune elevul, ci, mai ales, ceea ce *poate să facă* folosind ceea ce știe sau ceea ce intuiește. În acest sens, este de subliniat:

- deplasarea accentului de la evaluarea sumativă, care inventariază, selectează și ierarhizează, către *evaluarea formativă*, care valorifică potențialul elevului și conduce la perfecționarea continuă a stilului și metodelor *proprii* de învățare;

- realizarea unei dinamici dinspre evaluarea scrisă spre *evaluarea orală*, care, deși presupune un volum mare de timp pentru aprecierea tuturor elevilor și blocaje datorate emoției sau timidității, prezintă avantaje deosebite, precum: realizează interacțiunea profesor - elev; evidențiază stadiul de formare a unor competențe prin intervenția cu întrebări ajutătoare; stimulează comportamentul comunicativ și de interrelaționare al elevului; atrage și permite atenția și intervenția altor elevi;

- totodată, este recomandabilă folosirea mai frecventă a metodelor de *autoevaluare* și de evaluare prin *consultare*, în *grupuri mici*, vizând verificarea modului în care elevii exprimă liber opinii sau acceptă cu toleranță opiniile celorlalți, capacitatea de a-și susține și motiva opiniile;

- de mare importanță este, apoi, ca fiecare evaluare a elevilor să fie dublată sistematic de o *autoevaluare a procesului* pe care profesorul l-a desfășurat cu aceștia, doar astfel putând fi descris nivelul de formare a competențelor elevilor și reglată, de la o etapă la alta, activitatea de formare a elevilor în mod diferențiat.

4. Relația dintre lecție și unitatea de învățare. Proiectul de lecție, conceput ca document separat, este recepționat ca o formalitate consumatoare de timp și energie. De altfel, proiectul unității de învățare conține suficiente elemente pentru a oferi o imagine asupra fiecărei ore. Lecția poate fi derivată simplu din unitatea de învățare, fiind o componentă *operațională* pe termen scurt a acesteia.

Folosirea eficientă a manualelor alternative într-o viziune curriculară presupune:

- valorizarea potențialului fiecăruia, nu numai pentru că e un ideal respectabil, ci și pentru că e nevoie de cetățeni eficienți; de aceea primează formarea unor competențe, a cunoașterii de tip *procedural*, care permite asimilarea independentă de noi informații și operarea cu acestea, și nu simpliste acumulări de cunoștințe, ca în didactica tradițională;

- date fiind diferențele individuale dintre elevi, pentru o formare intelectuală adecvată e necesară o *ofertă deschisă* de instrumente-cărți, ceea ce vine în întâmpinarea diferitelor lor interese, nevoi, ritmuri, stiluri;

- o selecție permisivă a conținuturilor, din care rezultă un ansamblu variabil de informații, în care profesorul și elevul au deplin *spațiu de creație*;

- stimularea *interpretărilor* alternative și deschise;

- accentul pe formarea unor *competențe, valori și atitudini*;

- stimularea gândirii *critice*;

- un mod de învățare prin interacțiune, schimb, cooperare și *modelare reciprocă*.

Opțiunea crucială și dilematică pentru învățământul de azi, mai mult ca ieri, este aceea între cunoștințe și competențe. Ideea, corectă în sine, că școala e menită să dea o pregătire bogată a indus viziunea unui fel de mică academie, forțându-i pe elevi spre un model de mini-enciclopediști ambulanti. Dincolo de postularea și căutarea unui echilibru în limitele căruia dualitatea să funcționeze benefic, accentul problemei se mută și comportă o interpretare. Sunt tot mai multe suporturi de informație, dar nu și de competențe. *Informația* e la dispoziție și, chiar acumulată, *nu garantează competența*, ceea ce contează este căutarea și prelucrarea ei utilă, ca să nu mai vorbim de dezvoltarea personalității! Cu referire la manuale, deocamdată instrument principal al elevilor, recitarea lor nu este indubitabil o probă de inteligență, ci de memorie.

Chestiunea manualelor alternative se pune în mod necesar în discuție, deoarece ele nu sunt numai alternative unele în raport cu celelalte, ci, mai ales, alternative de învățare, *alternative la învățarea stereotipică*. Altfel nici nu ar mai avea rost, ar fi mai economic manualul unic,

„manualul de aur“, și n-ar mai avea nimeni dureri de cap! Or, tocmai ideea de manual alternativ și modul de concepere a lui implică formarea de competențe, redefinind „ce“, „cât“ și „cum“.

Din păcate, prea mulți profesori perseverează în proceduri de dopaj intelectual, umplând table și caiete ale elevilor, nînțelegând *în fapt*, chiar dacă sunt de acord la modul livresc, că „orice om învață nu din ce i se spune, ci din ce e făcut să spună singur“, cum scria Constantin Noica, *Jurnal filosofic*, 1944. Acei care au în minte, admiră și țintesc azi modelul „tobă de carte“ să facă bine și să meditez și la „praful de pe tobă“ de mâine sau poimâine! România nu-și poate permite intrarea într-un nou secol și mileniu cu un învățământ hibrid, tributatar unor viziuni rutinar-conservatoriste sau amatoriste, fără a risca inadecvarea tinerilor săi la o societate radical alta. Dacă vom continua să gândim și să procedăm ca și până acum, vom obține rezultate ca și până acum și ne vom pierde în dispute de catedră. Închei cu un alt gând de mare actualitate al lui Noica, la urma urmei, actualitatea nu e doar o chestie

Management școlar

Director, manager, lider...

Conducerea este considerată o problemă cheie pentru orice școală indiferent de mărimea, profilul sau poziționarea sa geografică. De aici, în limbajul cotidian se apelează la termenul care desemnează conducătorul (managerul) ca om hotărâtor pentru bunul mers al unității de învățământ. În literatura de specialitate se vorbește tot mai mult de alegerea directorilor, a managerilor sau a liderilor și de impactul pe care îl au aceștia asupra celor pe care-i conduc, dacă întrunesc cu adevărat calitățile cerute și aplică principiile și strategiile care vizează performanța raportată la cerințele momentului pe care-l parcurge școala în care lucrează. Desigur că actul conducerii responsabile și performante este unul de mare complexitate, problema succesului depinzând de foarte mulți factori de natură internă și externă, iar persoanele investite în funcții de conducere nu în toate cazurile întrunesc abilitățile managerial-organizatorice scontate la început de drum. Practica de zi cu zi a dovedit că, de cele mai multe ori, o singură persoană poate avea un rol covârșitor asupra

de cronologie, mi se pare a fi mai mult decât prezentul simplu: „O școală în care profesorul nu învață și el e o absurditate“.

Bibliografie

1. M.E.C., Consiliul Național pentru Curriculum, *Ghid metodologic pentru aplicarea programelor școlare din aria curriculară „Om și societate“, învățământ liceal*, Editura Aramis, București, 2001
2. Ioan Costea, *Cunoștințe sau competențe? O dilemă la catedră*, în „Tribuna învățământului“, București, nr. 564, 13-19 noiembrie 2000
3. Ioan Costea, *Oportunitatea și valoarea formativă a studiilor de caz*, în „Tribuna învățământului“, București, nr. 588, 30 aprilie-6 mai 2001
4. Ioan Costea, Olimpia Costea, *Reducerea la manualul „de aur“*, în „Universul școlii“, București, nr. 16-17, iulie-august 2001
5. Constantin Noica, *Jurnal filosofic* (1944), Editura Humanitas, București, 1991

Prof. dr. Ioan Ciocian

unității pe care o conduce, cu influență teribilă asupra mersului evenimentelor, ce se repercutează în împliniri și rezultate nebanuite odinioară. De aici și convingerea cvasiunanimă că: „Un singur om, conducătorul, poate face diferența între succes și eșec“, dacă acesta are chemare de manager sau director.

Impactul conducerii asupra performanțelor școlii

Este evident că managerii influențează performanțele unităților pe care le conduc. Aceștia, prin acțiunile lor individuale și chiar prin personalitatea lor sunt în măsură să aducă schimbarea în bine. De multe ori când lucrurile intră pe un făgaș negativ, urmat de contraperformanțe și eșecuri se apelează la schimbarea conducătorului, în speranța că o altă persoană va redresa lucrurile printr-o altă valorificare a resurselor, implementând un stil de conducere în măsură să mobilizeze energiile colectivului din subordine.

Dorința unanimă este aceea de a găsi omul-cheie, care cu aceleași resurse, aceeași oameni și în situații identice să

schimbe lucrurile în bine. Se uită însă că noul conducător nu este „un vrăjitor“, un singuratec care poate rezolva toate problemele trecând peste greutăți și dificultăți cu ușurința unui „făcător de minuni“. Pentru a se ajunge la succes este nevoie de o implicare responsabilă a tuturor angajaților, deoarece transformarea vizează schimbarea mentalității și a comportamentului întregului colectiv printr-o colaborare benefică cu managerul.

În ultimul timp, în România s-au scris zeci de cărți și sute de articole despre management și știința conducerii, definindu-se conceptele, formele de realizare și căile de eficientizare a acestuia. Încercând o structurare concentrată asupra managementului în general s-au conturat următoarele definiții conceptuale în funcție de abordarea conducerii, pornind de la principii sociologice, comunitare, psihologice, etc.

- Un act prin care ceilalți sunt puși să acționeze și să răspundă într-un anumit fel;

- *Influență interpersonală dirijată prin comunicare pentru atingerea scopului stabilit;*

- Arta de a influența oamenii prin persuasiune sau exemplu personal pentru a urmări o linie directoare într-o acțiune;

- Principala forță dinamică care coordonează și motivează organizația în realizarea obiectivelor stabilite.

În Harvard Business Review apare o definiție mai flexibilă, mai cuprinzătoare și mai apropiată de climatul instituțional ce vizează colaborarea și încrederea reciprocă, pornind de la abordarea managementului ca o problemă de mare complexitate. Această definiție subliniază că știința conducerii este o abilitate de a inspira încredere, suport moral și material oamenilor care au nevoie de acesta în vederea realizării scopurilor majore ale unității în care își desfășoară activitatea.

În dicționare și în literatură, definirea și descrierea conducerii diferă de la un autor la altul în funcție de formația profesională și trăsăturile definitorii ale mediilor manageriale pe care le-au luat drept puncte de referință. Abordată în termeni istorici, studiul conducerii a fost raportat la patru perspective, care se rezumă la: teoria „omului mare“; descrierea trăsăturilor și a caracteristicilor specifice; prezentarea stilurilor de conducere și teoria situațională sau a contextului. Multe lucrări au pedalat în exces pe: teoria personalității importante, caracteristicile distinctive sau „calitățile absolut necesare“ ale conducătorilor, stilurile de conducere și conducerea situațională prin găsirea de soluții adecvate în condiții specifice generate de starea unității conduse la un moment dat.

Ca fenomen complex într-o cultură instituțională în care strategiile suportă schimbări și adaptări din mers,

actul de conducere trebuie văzut ca un fenomen de mare mobilitate în care raportul dintre lider și colectivitate trebuie să întrunească atributele încrederii și a modului de acțiune asumat, ce presupune competență și responsabilitate la nivel instituțional.

Managementul, prin domeniile și funcțiile sale, asigură dezvoltarea instituțională, succesul și performanța, dar cea mai importantă activitate managerială o constituie conducerea operațională, care la rândul său se bazează pe proiectare, organizare, evaluare, etc. Vorbind în sens larg, conducerea se ocupă de aspectele interpersonale ale activității manageriale, în timp ce proiectarea, organizarea, evaluarea și controlul privesc mai mult aspectele administrative ale muncii.

Conform gândirii actuale, conducerea se ocupă în primul rând de schimbare, de motivarea personalului, de inspirarea și influențarea acestuia. În contrast cu acesta, managementul se ocupă, mai degrabă, de menținerea echilibrului și funcționalitatea instituțională. Managementul este mult mai formal și mai pragmatic decât conducerea. El se bazează pe unele deprinderi generale, cum ar fi proiectare, organizarea, controlul, evaluarea, bugetarea, formarea grupurilor de lucru, negocierea conflictelor, etc. Acesta poate fi definit ca un set explicit de instrumente, tehnici și metode elaborate în mod rațional și testate în situații cât se poate de variate, în funcție de resursele umane și materiale, raportate la țintele și strategiile preconizate de echipa managerială.

Conducerea, în contrast cu managementul, presupune o viziune despre ceea ce poate deveni unitatea respectivă, de aceea conducerea solicită cooperarea și munca în echipă, menținând persoanele-cheie, într-o stare motivațională pozitivă, utilizând diverse metode de convingere și persuasiune, în vederea realizării obiectivelor preconizate.

Rolul de manager și conducător se întrepătrund și se completează reciproc pornind de la componenta pragmatică, întrucât conducătorul în rolul său de manager se confruntă cu complexitatea și diversitatea fenomenelor din cadrul unității de învățământ pe care o coordonează. Rezultatul îndeplinirii cu succes a rolului de manager este eficiența internă, adică funcționarea normală, pozitivă, fără convulsii a unității pe care o conduce. În schimb, în funcția de lider, managerul se concentrează asupra realizării schimbărilor necesare în mentalitatea, comportamentul și modul de acțiune al celor pe care-i conduce, rezultatul îndeplinirii cu succes a rolului de lider, fiind performanța.

Atât în calitate de manager cât și în cea de lider, conducătorul trebuie să rezolve trei sarcini fundamentale, de care depinde nu numai schimbarea ci și succesul și performanța:

1. Stabilirea de obiective pe termen scurt, mediu și de durată;
2. Crearea cadrului pentru realizarea obiectivelor;
3. Asigurarea executării celor stabilite prin folosirea judicioasă a resurselor umane, materiale, financiare, relaționale, etc.

Stabilirea obiectivelor

Managerul își stabilește obiectivele în funcție de țintele strategice, resursele disponibile și cadrul instituțional de care dispune. Liderul pornește de la o viziune de ansamblu, schimbările pe care le preconizează și căile prin care poate transforma viziunea în realitate. Dar între planul managerial și viziune trebuie să existe o corelare, menită să asigure dezvoltarea instituțională, pentru că viziunea realistă subliniază ce este pozitiv și ce este de prisos în procesul de planificare-proiectare.

Asigurarea cadrului

Managerul prin proiectarea activității manageriale și organizarea întregii activități trebuie să creeze condițiile necesare realizării obiectivelor stabilite. Liderul își apropie oamenii printr-o activitate comunicațională susținută pentru aprobarea și acceptul viziunii care preconizează schimbarea. Managerul creează sistemele formale ale organizației, el fiind acela care organizează structuri, stabilește atribuții, descrie cerințele posturilor, selecționează oamenii, construiește un sistem motivațional, etc., în timp ce liderul trebuie să argumenteze necesitatea schimbării și să-și susțină ideile cu ajutorul credibilității sale personale.

Executarea sarcinilor

Prin întâlniri periodice, coordonare, discuții de grup, conducere operațională, controale, evaluări, soluționarea problemelor curente, în permanență managerul urmărește realizarea planului managerial, în timp ce liderul câștigă încrederea oamenilor fiind aproape de nevoile și valorile acestora, pentru a trece peste obstacole în vederea îndeplinirii sarcinilor stabilite, recunoscând și stimulând succesul obținut, dobândind prin feedback adecvat un climat orientat în primul rând spre oameni, spre satisfacerea nevoilor acestora.

Managerul și liderul dau adevărata dimensiune a celui investit să conducă o unitate școlară. În actul de conducere gestiunea resurselor și stabilirea strategiilor sunt strâns legate de o viziune pragmatică, care în permanență presupune modernizare și deschidere spre nou. Aceasta vizează o schimbare și o racordare a managementului la pulsul vremurilor. În calitate de manager trebuie să ai în

vedere funcționalitatea structurilor dar în corelare cu strategia schimbării și prezentarea unei viziuni care să faciliteze înnoirea, formarea și perfecționarea continuă, atribute indispensabile unor sisteme educaționale bazate pe principii reformatoare, singurele în măsură să stabilească obiective și strategii ce vizează succesul și performanța didactică și educațională.

Contextul educațional actual impune mutarea accentului în problemele de management de pe aspectul conducerii în general pe cel al conducerii eficiente pragmatice și performante. Procesul conducerii eficiente reprezintă o problemă esențială a învățământului românesc, de aceea în ultimul timp s-a pus un accent deosebit pe modul de regândire a dimensiunii managementului și pe modalitățile de impunere a unui stil de conducere adecvat principiilor, strategiilor și obiectivelor ce vizează o reformă educațională asumată. În consecință, managementul instituțional trebuie abordat printr-o regândire critică a rolului pe care îl are cel ce conduce, pentru bunul mers al lucrurilor în unitatea pe care o coordonează. Directorii, liderii, managerii, conducătorii au obligația de a cunoaște în profunzime toate aspectele instituției pe care încearcă să le organizeze sau să le conducă. Se caută modele pornind de la știința, psihologia și eficiența conducerii, dar se uită mereu că cel pus să conducă trebuie format în spiritul avangardist al vremurilor în care discernământul între vechi și nou, performant și contraperformant, succes și eșec trebuie tratate cu spirit critic, cu responsabilitate și pricepere managerială.

Cel ce-și asumă răspunderea conducerii trebuie să aibă mereu în față avertismentul lui Corey: „Managementul este eficiență în ascensiunea pe scara succesului, iar conducerea stabilește dacă scara este așezată pe peretele potrivit“.

Eficiența managerială

Majoritatea cercetătorilor și experților în probleme de management sunt de părere că eficiența managerială este dependentă de comportamentul managerial. Managerul dispune de calități, limite, disponibilități și un stil propriu de abordare a problemelor. În proliferarea conceptelor teoretice ale comportamentului managerial, părerile sunt împărțite și s-au făcut speculații legate de teoria comunicării, luarea deciziilor, charisma profesională, etc., de aceea cercetătorii abordează în mod diferit aspectele ce definesc eficiența și comportamentul managerial. În general, eficiența managerială este determinată de factori individuali și de factori situaționali, pentru că modul de gândire și acțiune al managerilor este influențat de: concepții noi, cunoștințe în specialitate, deprinderile și abi-

litățile celui investit cu o funcție de conducere.

Funcția de conducător, șef, director, manager presupune un mod de acțiune colectiv al celor din echipa managerială, bazat pe colaborare continuă. Or, acest lucru solicită un climat democratic, cunoștințe, deprinderi și abilități din partea șefilor, pentru a rezolva problemele specifice fenomenelor de grup și a fi în măsură să construiască echipe de lucru eficiente și performante.

Pregătirea diversificată a conducătorilor se impune și în privința procesului de selecție, sistemul de pregătire, formarea, perfecționarea și evaluarea performanțelor, întrucât în realizarea acestor obiective un rol esențial îl joacă sistemul motivațional și climatul de ansamblu din unitatea sau instituția condusă. De aici decurgând un nou stil de conducere și o nouă percepție a rolului general de lider. „Conducătorul nu mai este cel care stabilește sarcinile și modalitățile adecvate de realizare a acestora. Acum el devine un partener, un participant care își consiliază, ajută și dirijează oamenii (grupul din care face parte), ca la rândul lor aceștia să perceapă fenomenul cu care se confruntă unitatea în care activează, mobilizându-se pentru a îndeplini obiectivele, chiar cu prețul unor eforturi deosebite, menite să reazeze modul de acțiune pornind de la noi cerințe comportamentale, care vizează transformarea, schimbarea și implementarea unui nou concept despre rolul conducătorului și al actului managerial în general ...”

Ameliorarea școlară

dezvoltarea cliștii educației prin corelarea performanțelor profesionale, manageriale și financiare

„Comparați-vă cu ceea ce ar trebui să fim și veți constata că nu suntem decât pe jumătate conștienți de acest lucru.”

William James (Harvard)

Cerințele învățământului comunitar, care impun școlii să facă față atât provocărilor prezentului cât și așteptărilor viitorului, reprezintă pentru noi, furnizorii de educație, în primul rând (dar nu numai), un subiect de reflexie din interior asupra a ceea ce se întâmplă în afara școlii, în societate, ceea

Bibliografie

1. Z. Bogaty, *Orientări actuale în psihologia conducerii*, Revista de psihologie aplicată, Anul II, Nr.4, 2000, p.5-15
2. I. Ceaușu, *Tratat de management*, Ediția a II-a, București, A.T.T.R., 1998
3. S. Chirică, *Psihologia Organizațională. Modul de diagnoză și intervenție*, Casa de Editură și Consultanță. Studiul Organizării, Cluj-Napoca, 1996
4. I. Dijmărescu, *Bazele Managementului*, Editura Didactică și Pedagogică, 1995
5. P. Nica, C. Prodan, A. Iftimescu, *Management*, Editura Sanvialy, Iași, 1993
6. O. Nicolescu, I. Verbencu, *Management*, Editura Economică, București, 1995
7. O. Nicolescu, *Noutăți în managementul internațional*, Editura Tehnică, București, 1993
8. H. Pitariu, *Managementul resurselor umane*, Editura ALL, București, 1994
9. M. Zlate, *Psihologia muncii- relații interumane*, Editura Didactică și Pedagogică, București, 1991
10. J. Katter, *A Force for Change: How Leadership Differs from Management*, New York, The Free Press, 1990
11. J. Katter, *What Leaders Really Do*, in Harvard Business Review, mai-iunie 1990
12. G. Morgan, *Creative Organization Theory*, Newbury Park, Sage, 1989

prof. Elena Maxim Hodor,
Școala Gimnazială „Porolissum“ Zalău
ce înseamnă adaptarea unei abordări a activităților și serviciilor educaționale în termeni de calitate.

Calitatea în educație înseamnă asigurarea pentru fiecare educabil a condițiilor pentru cea mai bună, completă și utilă dezvoltare de care este el capabil. Consecința firească a creșterii calității procesului educațional este competitivitatea, realizată la nivelul membrilor organizației școlare, dar și la nivel instituțional, cuantificată în rezultatele elevilor. O precizare se impune aici. O evaluare corectă a rezultatelor școlare de către autoritatea formală (ISJ), dar și de către celelalte grupuri de interes (elevi, părinți etc.) trebuie realizată în contextul tuturor

factorilor care concură la realizarea procesului educațional. O măsurare doar a rezultatelor elitelor poate fi pernicioasă deoarece, dacă ținem seama de finalitățile urmărite, atunci se pune o firească întrebare: Cât din populația școlară românească o reprezintă elitele? Credem că infinit mai puțin decât ceilalți elevi. De aceea o cuantificare exhaustivă ar trebui să aibă în vedere, în egală măsură, atât rezultatele la vârf cât și acelea care s-au constituit în valoare adăugată, care sunt consecința progresului școlar al elevilor.

Ameliorarea școlară este percepută așadar din perspectiva îmbunătățirii calității educației și care trebuie să fie o constantă a întregului sistem educațional. La nivel instituțional, ameliorarea școlară trebuie să însemne orientarea spre acțiune, schimbări în viziunea proiectivă, o continuă dezvoltare profesională a școlii. Or, toate aceste intenții generoase pot eșua dacă nu se modifică și rolul dascălului.

El trebuie să fie model și monitor, conducător și resursă, mediator și moderator al demersului didactic. Cadrul didactic trebuie să realizeze cu elevii un parteneriat real, într-o organizație școlară situată sub semnul practicii reflexive.

Pentru ca o școală să fie eficace nu este suficient să avem o predare-învățare-evaluare eficientă doar la anumite materii. Se impune astăzi mai mult ca oricând ideea articulării instituționale, aceea de a depune eforturi comune, de a focaliza performanțele membrilor organizației școlare spre acțiuni specifice, importante, dar realizabile. Optimizările vizate trebuie să fie centrate pe elev și pe interesele acestuia, preocuparea noastră, a furnizorilor de educație, trebuie să aibă în vedere ieșirile mai degrabă decât procesul, respectiv rezultatele elevilor la sfârșit de ciclu să fie prioritare acțiunilor întreprinse în vederea realizării acestei finalități.

În proiectarea și realizarea activităților de ameliorare a calității în educație un rol important îi revine conducătorului instituției școlare. Director sau manager educativ și administrativ, factorul de decizie la nivelul unității școlare este elementul în jurul căruia gravitează întreaga activitate intra și interinstituțională. Stilul său de conducere adaptat tipului de organizație, modul în care implică resursele umane de care dispune în funcție de competențele și de gradul lor de angajare în activitatea organizațională, toate acestea impun un profil ferm de competență al managerului. Reprezentat de configurația principalelor coordonate ale personalității sale în raport cu statutul și rolul pe care îl are de îndeplinit, profilul de competență al directorului trebuie să se afle într-o dinamică permanentă, determinată de necesitatea de racordare la cerințele mereu noi ale societății. Cea mai mare parte a elementelor profilului de competență sunt educabile, iar acel factor de decizie care își conștientizează clar prioritățile, care știe că acestea nu sunt numai ale lui ci ale întregii echipe, care responsabilizează și implică membrii organizației sale, care crede în valori și credințe

împărtășite, acela, nu numai că și-a educat profilul de competență, ci a ajuns la reale performanțe manageriale.

Plasarea efectivă și reală a școlii în mediul comunitar face ca abordarea sistemică să depășească cadrul intrainstituțional. Se remarcă o deplasare a sistemului educativ spre aspecte ale deschiderii, determinându-ne să nu ne mai simțim unici în individualitatea noastră, ci să acceptăm necesitatea comunicării. Școlile sunt văzute tot mai mult ca părți ale unui sistem mai larg, trebuind să construiască o rețea împreună cu alte școli din comunitatea locală, județ, învățământul superior, piața muncii. Un management eficient în această direcție este acela care valorizează funcția adaptivă a educației, potrivit căreia școala trebuie să interacționeze cu mediul social, cultural și economic. Ameliorarea școlară este dată de posibilitățile oferite școlilor de a participa la programe de parteneriate interinstituționale interne sau externe, acestea din urmă dezvoltate în România cu sprijinul Uniunii Europene. Contactul cu politicile educaționale europene au accent pe responsabilitate, solidaritate și cetățenie, coroborate cu tradițiile învățământului românesc, constituie reale oportunități de dezvoltare instituțională.

Procesul decizional implică și atragerea de fonduri extra-bugetare pe lângă cele afectate de la nivel național și local. În această direcție fiecare instituție trebuie să-și evalueze costurile, implicându-se totodată în parteneriate cu instituții, organizații și organisme ale comunității pentru a obține venituri suplimentare, care apoi să fie gestionate eficient în beneficiul elevilor.

Concluzia ce se impune ar fi aceea că ameliorarea școlară este un proces complex care se realizează la nivelul instituțiilor de învățământ cu implicarea tuturor grupurilor de interes. Aceasta presupune orientarea spre acțiune, schimbări concrete în segmentul curricular elaborat în școală și în instruire, o continuă dezvoltare profesională și comunitară în condițiile realizării unei culturi organizaționale puternice, fundamentate pe un ethos specific, o „structură de adâncime“ care asigură atât individualitatea școlii cât și legătura ei cu mediul apropiat și îndepărtat.

Bibliografie:

1. Strategia Dezvoltării Învățământului Preuniversitar în perioada 2001-2004 - reactualizare 2002 - Planificare prospectivă până în 2010;
2. Dragomir Mariana, etc. ... Manual de management educațional pentru directorii unităților de învățământ, mai 2000;
3. Formarea continuă - revista centrului național de formare a personalului din învățământul preuniversitar, Nr. 1-2, București, 2003;
4. <http://europa.eu.int/comm/education/socrates.htm/>.

Noțiunea de număr natural

- de la concret la abstract -

„Drumul de o viață al copilului începe cu primi pași. Să-l ajutăm atunci să facă primul pas, chiar dacă timid uneori, și pe tărâmul matematicii.”

Primii pași ai copilului, pe tărâmul matematicii, se fac la grădiniță, locul unde se pune baza caracteristicilor morale și psihice ale copilului. Amprenta pusă de caracteristicile dezvoltării în perioada preșcolară e profundă pe întreaga dezvoltare a copilului și mai apoi a viitorului adult.

La grădiniță, copilul pătrunde treptat în studiul noțiunilor elementare de matematică, noțiuni pe care, în timp, și le va lărgi, ele urmând a face parte din cultura sa generală.

Două dintre noțiunile indispensabile gândirii matematice sunt noțiunea de număr natural și cea de mulțime.

Știut fiind faptul că numărul este o noțiune abstractă, însușirea conștientă și corectă a acestei noțiuni este determinată, la vârste mici, de multitudinea de percepții și reprezentări asupra realității.

Gândirea copilului trebuie să realizeze două mari operații: abstractizarea și generalizarea.

Copilul obișnuit să constate în jurul lui obiecte diferite, este impresionat în mod deosebit dacă la un moment dat constată că, într-un loc se află mai multe obiecte identice. Prin operația cu noțiunea „mai multe“ se precizează noțiunea „unul singur“. Copilul nu are noțiunea de număr, dar poate face distincții între unul și mai multe, cuvântul neavând rol de număr. Pentru celelalte numere copilul spune „multe“, dar până la urmă el reușește să deosebească numărul 1 de 2, apoi de 3, etc.

Cu cât se utilizează mai multe unități (flori, iepurași, ș.a.) procesul se va desfășura mai repede și treptat se va forma noțiunea de număr abstract.

Punctul de plecare în formarea noțiunii de număr este punerea în corespondență a elementelor mulțimii, deoarece, de multe ori, copiii sunt tentați ca, în procesul numărării, să facă corespondență între elementele unei mulțimi și o parte din mulțimea degetelor.

Apoi, de la vârsta de 6 - 7 ani, noțiunea de număr se dezvoltă la copil simultan sub aspect cardinal.

Trebuie acordată o atenție deosebită simbolului „zero“, deoarece acest semn nu exprimă ceva concret, ca celelalte cifre, ci arată că nu

Înv.- educ. Sorina Ardelean; înv. Lia Sîntămărean,
Grădinița cu program prelungit Nr. 11 Zalău

există nimic sau nu rămâne nimic după o operație. Accentul trebuie pus și pe învățarea numerelor mai mari decât 9, deoarece ridică probleme din punct de vedere psihologic și al structurii numerației zecimale.

Până la 9 cifra poate fi legată ușor de realitate. Treacănd la 10, se ridică deja unele semne de întrebare pentru copil.

Chiar și scrierea numerelor ridică unele greutăți de ordin psihologic. Pentru a fi în stare să traducă, printr-un semn particular, numărul ca o cantitate concepută, copilul trebuie să aibă deja destul de dezvoltată funcția simbolică. Trebuie să existe o legătură reversibilă între experiența concretă a copilului (mănuirea obiectelor pentru a le număra), exprimarea verbală („eu am 3 mere“) și reprezentarea grafică cu ajutorul cifrei (3).

Copilul trebuie să depășească aceste trei etape și invers, în fața unei cifre.

Un educator trebuie să provoace la copii, pentru a învăța matematica, o adevărată gimnastică intelectuală, să le creeze o atitudine logică față de diversele fenomene ale vieții obișnuite, să-i îndrume către o formă de raționament logic. Cel mai ușor exercițiu, cea mai simplă operație matematică constituie excelente ocazii de a gândi logic, de a raționa.

Indiferent care e noțiunea asupra căreia ne-am oprit, indiferent care e metoda pe care o vrem să o folosim, totul trebuie să pornească de la concret spre abstract.

Numărul natural este de fapt „alfabetul matematicii“. Pentru a putea calcula, a compune și rezolva probleme, ai nevoie de numere, la fel cum și pentru a citi și scrie ai nevoie de litere.

Conchidem, deci, că noțiunea de număr natural, alături de noțiunea de mulțime constituie temelia pe care și cu care se construiesc alte și alte noțiuni necesare în descifrarea unei științe atât de complexe, ca matematica.

Bibliografie:

1. *Instrumente și modele de activități în sprijinul pregătirii preșcolarilor pentru integrarea în clasa I*, Editura Didactică și Pedagogică, București, 1983.
2. Viorica Preda și Magdalena Dumitrana, *Programa activităților instructiv-educative în grădinița de copii*, Ministerul Educației Naționale, București, 2000.

Tema pentru acasă, componentă a procesului instructiv-educativ

Inv. Elena Cherecheș,
Școala Porolissum Zalău

Tema pentru acasă este considerată o componentă obligatorie a regimului de activitate școlară, o a doua formă prețioasă a activității didactico-educative, care vine să completeze lecția ca formă de bază.

Efectuarea temelor pentru acasă constituie parte integrantă a activității de învățare, având o deosebită însemnătate instructiv-educativă prin contribuția lor la ridicarea nivelului de pregătire al elevilor, înlăturarea lacunelor, formarea unei atitudini corespunzătoare față de muncă.

Efectuarea temelor pentru acasă are o mare însemnătate și în ceea ce privește educarea la elevi a voinței și atenției, a ordinei și punctualității, dezvoltând capacitatea de a învinge dificultățile, deprinderea de autocontrol în vederea îmbunătățirii propriei activități de învățare.

1. Conținutul și volumul temelor

Temele pentru acasă sunt de două feluri: orale și scrise. În materialul de față ne vom referi mai mult la temele scrise.

Temele pentru acasă trebuie stabilite astfel încât, prin natura activității pe care o presupun, să constituie un mijloc de consolidare și aprofundare a cunoștințelor dobândite în clasă, să dezvolte capacități creative, să aplice cunoștințele în situații noi, să cultive interesul pentru studiu, să formeze deprinderi de muncă independentă și de autocontrol.

Conținutul temelor pentru acasă trebuie să aibă un grad de dificultate de o asemenea manieră încât să asigure elevului sentimentul succesului, încrederea în forțele proprii. De aceea exercițiile și problemele cu un grad mai mare de dificultate se recomandă să fie rezolvate în clasă, sub supravegherea și cu sprijinul dascălului. Pe lângă exercițiile cu caracter obligatoriu pentru toți elevii, se pot da și exerciții cu caracter facultativ, cu un grad de dificultate mai ridicat fiind vizati, fără nominalizări, elevii mai buni.

Cu privire la volumul temelor pentru acasă dascălul trebuie să aprecieze timpul necesar rezolvării acestuia, astfel încât această activitate, în ansamblul său, să nu depășească zilnic următoarele durate:

- 20-30 minute în clasa I;
- 30-40 minute în clasa a II-a;

- 1 oră în clasa a III-a;

- 1 oră și 30 de minute în clasa a IV-a.

Dascălul trebuie să aibă mare grijă în ceea ce privește conținutul și volumul temelor pentru acasă în vederea evitării supraîncărcării programului școlarului mic, pentru că supraîncărcarea are un efect negativ asupra copilului la această vârstă.

Dacă conținutul temelor este prea dificil și volumul prea mare intervine sentimentul de respingere, „de greață” și cel de autoapărare, îndepărtând elevul de disciplina respectivă, sau poate chiar de dascăl.

Pentru igiena mentală a școlarului mic este indicat ca între activitățile de la școală și efectuarea temelor să existe un interval de odihnă de până la trei ore. În acest fel, la reluarea activității, elevul va fi refăcut, iar randamentul activității va fi mai mare.

2. Pregătirea elevilor în vederea efectuării temelor pentru acasă.

Această pregătire este strâns legată de momentul în care se stabilește tema pentru acasă. De obicei, tema pentru acasă se dă la sfârșitul orei, dar din practica școlară, am constatat că este mai eficient să se stabilească tema pe parcursul lecției, respectiv, după ce se rezolvă frontal un exercițiu sau o problemă asemănătoare cu ceea ce învățătorul are de gând să dea ca temă. Astfel, se cere elevilor, la momentul acela din lecție, să-și noteze ca temă exercițiul sau problema cutare, care sunt asemănătoare sau chiar identice cu cele rezolvate la tablă. În acest caz nu mai sunt necesare explicații suplimentare. Dacă tema se stabilește la sfârșitul orei, atunci explicațiile sunt obligatorii.

Tema pentru acasă nu se dă elevilor după ce s-a sunat în recreație. Din acest moment elevii nu mai sunt atenți și dau acestei activități o notă de superficialitate, de ceva facultativ.

Elevii trebuie obișnuiți, în efectuarea temelor, să înceapă prin a revedea tot ce au învățat în clasă, adică să-și facă întâi tema orală și apoi cea scrisă. De asemenea să-și facă tema care li se pare mai dificilă și apoi cea mai ușoară.

3. Rolul familiei în efectuarea temelor pentru acasă.

Încă de la prima ședință cu părinții li se aduce la cunoștință acestora că rolul lor este invers proporțional cu clasa în care este copilul, adică, cu cât clasa este mai mică, cu atât rolul lor este mai mare. Cu cât elevul înaintea în clase, rolul părinților descrește. La fel li se atrage atenția, că nu toți părinții vor fi nevoiți să-și ajute și să-și supravegheze copilul în aceeași măsură, acest ajutor variind de la copil la copil, după posibilitățile intelectuale ale acestuia, gradul de maturizare etc.

Părinții trebuie sfătuiți cum să-și ajute copilul pe care, înainte de toate, trebuie să-l cunoască foarte bine, cu ajutorul dascălului. Rolul lor este acela de sprijin, supraveghere și control.

Temele pentru acasă sunt un barometru pentru părinți. Dacă copilul se descurcă cu temele pentru acasă, atunci acesta este un elev bun sau foarte bun, dacă copilul nu este în stare să se descurce singur și cere zi de zi sprijinul părinților, atunci acel copil denotă că este și la școală un elev cu probleme în însușirea ritmică a cunoștințelor, din diferite motive, iar cooperarea cu școala, în atari situații, trebuie să fie cât mai strânsă.

Sprijinul părinților poate fi, uneori, foarte dăunător. Nu este suficient ca elevul să vină la școală cu tema făcută și cu rezultatele din manual. Se poate considera că tema a fost corect efectuată dacă elevul poate să motiveze logic mersul rezolvării, succesiunea unor etape și poate verifica sau după caz, interpreta rezultatele. Cu alte cuvinte, elevul trebuie să înțeleagă, într-un mod cât mai clar, ce a făcut și, de ce așa și nu în alt mod.

Sprijinul părinților, greșit acordat poate să creeze dependență. Ideal ar fi ca părinții să stimuleze efortul propriu al copilului, ei situându-se undeva în umbră și participarea lor să fie cât mai discretă.

4. Verificarea temelor pentru acasă.

Una din condițiile esențiale ale asigurării eficienței temelor pentru acasă este verificarea acestora. Această activitate vizează atât aspectul cantitativ cât și cel calitativ. Elevul trebuie să afle de la dascăl dacă și-a făcut corect tema sau nu, unde a greșit și de ce a greșit. La clasele primare, unde volumul temelor scrise nu este prea mare, învățătorul poate face observații individuale care au o mai mare importanță decât un corectat cu roșu în caiet. Corectarea caietelor este obligatorie, dar tot obligatorie este și discutarea, cu elevii, a tuturor tipurilor de greșeli. În caz contrar, aceleași greșeli se vor repeta și în viitor, chiar dacă anterior ele au fost corectate.

Progresele elevilor trebuie remarcate de către dascăl oricât de mici ar fi ele. Este foarte eficient să spunem cât mai des: „bravo! azi ai scris mai frumos, și-ai făcut tema mai bine“.

Temele scrise pentru acasă, nu se notează pentru că nu se știe în ce măsură este munca elevului sau nu. Dar este bine să i se amintească sau chiar să i se demonstreze că a răspuns bine sau nu, pentru că a primit cu responsabilitate tema dată pentru acasă. sau dimpotrivă. Nu este recomandat ca elevii care nu-și fac tema să fie pedepsiți, numai pentru acest lucru, ci să li se demonstreze, prin verificarea orală sau scrisă, că situația lor la învățătură ar fi fost cu totul alta dacă se străduiau să-și facă zi de zi temele pentru acasă.

În concluzie, temele pentru acasă sunt o componentă importantă a procesului de învățare. Ele reprezintă o prelungire a activității din clasă și își ating scopul dacă li se dă atenția cuvenită, atât din partea dascălului cât și a elevului.

Valori formative ale educației muzicale

Muzica este una dintre cele mai răspândite arte, producând răscoliri adânci sau emoții înălțătoare, veselie sau melancolie.

Omul a cântat totdeauna, fie în orele de odihnă, fie în cele de muncă, manifestându-și atât stările sufletești de natură afectivă, cât și preocupările, aptitudinile, ideile.

Înv. Rodica Lodin,
Școala Gimnazială „Porolissum“ Zalău

Nu există popor care să nu cunoască sau să nu fi cunoscut muzica. De la tam-tamurile primitivelor până la marile creații simfonice, muzica s-a bucurat de o apreciere unanimă, prin caracterul ei înălțător, prin emoțiile intense pe care le declanșează în sufletul omului.

Noi, dascălii, înzestrați cu bunăvoință, fără a fi benefi-

ciat de o pregătire specială, considerăm că este de datoria noastră să oferim elevilor elemente de educație muzicală în măsură să-i pregătească în mod corespunzător pentru anii care vor veni.

Toate lecțiile de educație muzicală, din păcate prea puține la număr, trebuie să se bazeze mai întâi de toate pe cânt, cântul fiind un mijloc natural de exprimare al copilului.

Cântatul, la școală, nu poate fi binefăcător din plin pentru elevii noștri decât dacă învățătorul are constant în minte multiplele aspecte ale rolului său formativ.

Există numeroase motive care ne obligă să nu neglijăm muzica și să-i facem pe copii să cânte cele mai importante aspecte fiind de natură fiziologică, psihologică, morală, socială, pedagogică, culturală și artistică.

1. Aspectul fiziologic

Practicarea frecventă a cântului dă elevului ocazia de a respira mai intens, de a-și stăpâni suflul, atât în inspirație cât și în respirație - toate acestea reprezentând un excelent autocontrol.

Vocea copilului posedă, desigur, calitățile naturale de prosepțime și emoție, dar acestea trebuie să fie păstrate și dezvoltate. În ceea ce privește auzul, el este solicitat constant prin exerciții de cânt.

„Urechea” se perfecționează prin recunoașterea și reproducerea formelor melodice și ritmice.

2. Aspectul psihologic

Cântul produce tuturor plăcere și provoacă o bună dispoziție. Prin cântul practicat în comun, elevul timid își recapătă încrederea în sine. Anumiți elevi, mai puțin „strălucii” la disciplinele intelectuale, găsesc prin cânt ocazia de a se afirma în fața colegilor și a învățătorului.

3. Aspectul moral

Cântul colectiv dezvoltă simultan simțul responsabilității (fiecare simțindu-se răspunzător de rezultatul final) și modestie („izbucnirile de voce” și efectele vocale individuale, mai mult sau mai puțin spectaculoase, fiind nepermise).

Copilul resimte aici din plin necesitatea efortului continuu pentru a atinge nivelul frumuseții și capătă gustul pentru lucrul îngrijit, finisat, iar receptivitatea față de „dulceața” sunetului și subtilitatea nuanțelor îi perfecționează sensibilitatea.

4. Aspectul social

Cântul colectiv este o adevărată ucenicie a vieții sociale. Copilul își însușește aici simțul solidarității, al întrajui-

torării, al efortului comun; copilul resimte profund satisfacția reușitei colective și admite cu ușurință necesitatea unei discipline de grup.

5. Aspectul pedagogic

Practicarea cântului, în afara propriului său efect binefăcător, are o certă influență asupra celorlalte discipline. Influența sa poate fi rezumată astfel:

a) conferă clasei o personalitate agreabilă; ea devine „clasa unde se cântă bine”;

b) oferă ocazia unor raporturi mai strânse și mai directe între învățător și elevi;

c) reprezintă o destindere salutară care permite să se reia cu bună dispoziție activitățile care presupun un efort mai mare;

d) permite o cunoaștere mai aprofundată a psihologiei anumitor elevi;

e) reprezintă o activitate la care participarea reală a tuturor elevilor se realizează cu ușurință.

6. Aspectul artistic

Pare evident că practicarea cântului dezvoltă sensibilitatea artistică, dar numai o anumită calitate a execuției și a interpretării poate duce la acest rezultat. Aceasta presupune grijă, imaginație, refuzul concesiilor față de „gustul zilei”, față de modă și față de efectele cu caracter comercial sau chiar vulgar.

Primind o atare pregătire, copiii vor deveni ei înșiși un auditoriu și un public spectator de calitate, informat, mai exigent față de nivelul spectacolelor pe care le vom audia sau viziona.

Rolul nostru în activitățile muzicale este acela de a fi înainte de toate, un animator, adevărații „actori” fiind copiii.

Ambianța, obligatoriu, trebuie să fie una de bucurie, destindere, vioiciune și bunăvoință, dar și de disciplină, fără a tolera o execuție aproximativă.

Grija principală a unui bun învățător este aceea de a urmări mereu dacă ceea ce întreprinde este într-adevăr muzică.

Repere ale educației religioase în rândul preșcolarilor

Ed. Ana Buciuman,
Cehu Silvaniei

MOTO:

„Lăsați copiii să vină la mine“

(Marcu 10:13-16)

Păștrec încă viu în memorie, amintirea zilelor în care, copil fiind, stăteam pe genunchi mamei și-mi ducea mânuța să-mi fac semnul crucii iar seara îmi spunea povești despre Îngerăși, Moș Crăciun sau Moșul Nicolae. Nu pot să uit de momentele fericite care le trăiam înainte de Crăciun sau alte sărbători religioase, când se făceau pregătirile necesare; împodobirea casei și a bradului sau vopsitul ouălor de Paști. Chiar dacă la vârsta preșcolară nu se poate vorbi de o învățare a conceptelor religioase, putem să îi facem pe copii să trăiască aceste evenimente emoții, sentimente pozitive, reprezentări care mai târziu vor influența personalitatea viitorului om.

Vârsta preșcolară este considerată cea mai prielnică pentru formarea personalității datorită curiozității și a dorinței de a-și satisface această curiozitate, copiii sunt captivați de tot ce se întâmplă în viața creștină.

Încă de la intrarea în grădiniță se poate observa dacă un copil este evlavios, credincios, dacă se poate spune așa, aici rolul familiei este mare, ea îi insuflă copilului această credință de la cea mai fragedă vârstă. Copilul dus de mânuța la biserică unde participă la diferite momente biblice, chiar dacă pe moment nu le prea înțelege, dar știu că acolo e un loc sfânt în care trebuie să asculte și să fie cuminți.

Rolul nostru este de a continua educația religioasă într-un cadru organizat cu metode și procedee adecvate pentru fiecare activitate și pentru fiecare nivel de dezvoltare, respectând particularitățile psihofizice ale copiilor.

Noua programă ne-a dat posibilitatea de a forma în educația complexă și această latură a personalității viitorului om, deci moral-creștină care am conceput-o prin elaborarea unor obiective cadru și de referință cum ar fi:

a) cunoașterea unor obiceiuri creștinești specifice sărbătorilor religioase (Crăciun, Paști, Bobotează, Sf. Maria, etc.);

b) formarea unor virtuți creștinești și a comportamentului religios;

c) cunoașterea iubirii de Dumnezeu prin familiarizarea copiilor cu cele zece porunci.

Pe lângă activitățile obligatorii planificate în cadrul educației pentru societate: povestiri, rugăciuni, cântece religioase, colinde, poezii, am creat momente religioase cum sunt cel dinaintea sau după servirea mesei și în momentul de odihnă „Îngerășul“.

„Totdeauna lucrul tău
Să-l începi cu Dumnezeu
Unde-i El și dorul Său
Nici un lucru nu e rău.“

sau

„Binecuvântează mâncarea aceasta
Și Fi prezent la masa noastră,
Amin.“

Însă locul cel mai prielnic pentru a-i face pe copii să simtă apropierea de Dumnezeu este în biserică. De multe ori am trecut pragul bisericii cu multă sfilă, dorință și ardoare din partea copiilor. Aici, împreună cu copiii am îngenunchiat și ne-am rugat, exemplul personal este de necontestat, le-am simțit fiecăruia stăruința, pulsația și trăirea, era o liniște profundă, întocmai cum se cere într-un loc sfânt și sacru.

În sala de grupă am organizat un „Colțișor religios“, unde copilul poate să privească, studieze diferite cărți cu imagini, iconițe sau să se manifeste ori de câte ori dorește, să fie de cel care a creat lumea sau de cele mai multe ori, am motive de a discuta ocazional de ceea ce îi interesează din viața creștină.

În apropierea Crăciunului, copiii sunt familiarizați cu evenimentul religios prin învățarea unor poezii, povestiri, colinde: „Se apropie Crăciunul“, „Nașterea minunată“ sau sceneta „Nașterea Domnului“ în care copiii sunt travestiți în păstori și crai care merg după stea până la locul sfânt unde s-a născut pruncul Iisus.

Prin învățarea poeziei „Se apropie Crăciunul“, copiilor li se pot forma sentimente pozitive de prețuire și respect pentru Cel care „ne cere în taină să îngenunchem smerit“:

„Se apropie Crăciunul
Vin să te rogi cu mine
Iisus se naște astăzi
Copile pentru tine
.....

Se apropie Crăciunul
Vin să te rog duios
Iisus ne cere-n taină
Să-nngenunchem sfios.“

Învățarea colindelor și a cântecelor religioase sunt mijloace prin care copiii sunt familiarizați cu multe evenimente religioase; conținutul lor fiind bogat în momentele și episoadele legate de nașterea Domnului Iisus. Exemplu: „Trei păstori“, „Steaua sus răsare“, „O ce veste minunată“, „Noi umblăm a colinda“, „Moș Crăciun“, etc.

În formarea unor calități morale, creștine și a comportamentului religios am valorificat povestirea Sfântului Nicolae, „prietenul copiilor“. Prin conținutul povestirii copiii au învățat că trebuie să fie „buni“, „blânzi“, să-l iubească pe Dumnezeu și pe toți oamenii, semenii, precum Sfântul Nicolae care prin bunătatea lui și-a împărțit toată averea săracilor. Copiii au constatat că pentru a primi un cadou trebuie să fie buni, ascultători, prietenoși și cuminți.

Un alt reper în educația religioasă este cunoașterea și iubirea de Dumnezeu prin valorificarea unor povestiri, poezii, cântece din care copiii vor învăța iubirea față de părinți (porunca: „să-i cinstești pe părinți“), bunici, frați, surori și de toți cei care ne înconjoară.

Exemplu:

„Doamne, cât este de bine
Când e mama lângă mine
Doamne, cât este de rău
Când nu-l văd pe tatăl meu.

Tata, mama mă iubesc
Pentru mine ei trudes
Ține-i Doamne îndurate
La mulți ani cu sănătate

Doamne, ține-i fericiți
Pe părinți mei iubiți,
Să mă poată crește bine
Să se bucure de mine.“

Prin următoarele versuri simple și cuprinzătoare se pot

forma, într-o anumită măsură, sentimente de dragoste și înțelegere față de cei mici și slabi, sentimente de admirație față de tot ceea ce a fost creat pe Pământ, bună cuviință și frica de atotputernicia lui Dumnezeu:

Nimănui să nu-i faci rău
Că te vede Dumnezeu,
Tu când vezi un vierme mic,
Nu-l strivi, nu-i fă nimic.

Rău nu-ți face nici un pic
Să nu-i faci nici tu nimic,
Cât îl vezi de mititel
Dumnezeu știe de el.

Firul ierbii îl hrănește
Iară roua-l răcorește,
Lasă-l și nu-i face rău,
Că te vede Dumnezeu.

Prin învățarea poeziei „Tatăl ceresc“ am reușit să le explic copiilor lucrarea pe care a făcut-o Dumnezeu, faptul că El este creatorul lumii:

„Cine florile-n florește
Și grădina o rodește?
Cine codrii înverzește
Și pe păsări le hrănește?
Cine-i tată la orfani?
Cine-ajută pe sărmani?

Este Dumnezeu, Preasfântul,
Cel ce a făcut pământul
Soare cald, lună și stele
Și mi-a dat zilele mele
În veci fie preamărit
Cel ce toate le-a zidit.“

Alte activități artistico-plastice care au contribuit din plin la educația religioasă a copiilor: „Oua pentru Paști“, „Felicitări“, „Coșulețul cu ouă roșii“, „Moș Nicolae“, „Iepurașul“, „Daruri“, învățarea unor cântece religioase și pricesne: „Jordanul“, „Hristos a înviat“.

Convorbirile ocazionale sau organizate au contribuit la realizarea obiectivelor stabilite pentru formarea unui comportament religios corect: „Cum trebuie să ne comportăm în biserică“, „Semnul sfintei cruci“, „Ce înseamnă să fi creștin“, „Să iubim animalele“, „Să ne iubim unii pe alții“, „Ce sărbătorim la Paști“. Dar actul cel mai prielnic unde „copilul își exprimă eu-l“, deci personalitatea, este serbarea.

Cu această ocazie copilul trăiește din plin emoția, motivația activității.

Serbările în care am utilizat din plin colinde, cântece religioase, poezii, rugăciuni, exprimă bucuria și veselia celor ce le exprimă dar și a celor care le ascultă, într-o unitate de suflet și simțire, de dragoste spre mulțumirea și zidirea sufletească a tuturor.

Educația religioasă contribuie la modelarea și formarea personalității copiilor. „*Omul poartă lumea lăuntric, spiritual, tot așa cum o poartă Creatorul în gândirea Sa. Omul*

*își construiește un univers spiritual, o viață interioară; aceasta îl determină, îl definește. Iar în lumea lui interioară, vederea spirituală crește cu fiecare întrebare și răspuns despre ființe și lucruri, cu fiecare înțeles nou dobândit despre lumea lui Dumnezeu atât de imensă, de inepuizabilă și care i se deschide, i se oferă*¹. Formarea virtuților creștine și cultivarea unui comportament moral-civic creștin se poate realiza numai în timp. Puterea exemplului personal, în această întreprindere și dorința de a insufla copiilor credință și evlavie este o datorie sfântă a oricărui părinte și educator.

Rebusul școlar - jocul inteligenței

Înv. Minodora Perțe,

Școala Gimnazială „Gh. Lazăr“ Zalău

Rebusul școlar, parte integrantă a jocurilor de cuvinte încrucișate, este jocul inteligenței, joc care vine să dezvolte copilului procesele psihice: gândirea, memoria, atenția, creativitatea, voința. Rebusul școlar poate fi folosit și ca metodă sau mijloc de învățare și evaluare ori ca procedeu în cadrul unei metode.

Dorința de a rezolva orice problemă de tip rebusistic intensifică interesul pentru studierea disciplinelor necesare în soluționarea cerințelor date și astfel, rebusul ajută la dezvoltarea intelectuală a elevului.

Folosirea rebusului printre elementele de sprijin ale învățării este important și prin faptul că poate interveni stimulativ o dată cu creșterea curbei oboselii.

Mijloc activ și eficient de instruire și educare a școlarului, rebusul poate fi folosit cu succes în captarea atenției pe tot parcursul activității didactice, conducând la evitarea plictiselii și dezinteresului.

Folosit ca joc, face ca elevul să învețe de plăcere, și să devină interesat față de activitatea ce se desfășoară și îi ajută și pe cei mai timizi să devină mai volubili, mai activi, mai curajoși, să capete mai multă siguranță și încredere în capacitățile lor, mai multă siguranță și tenacitate în răspunsuri.

Relevând legătura dintre joc și munca copilului, Jean Piaget a pus în evidență aportul jocului la dezvoltarea intelectuală a școlarului. De aceea, el susține că „toate metodele active de educare a copiilor mici trebuie să furnizeze acestora un material corespunzător pentru ca,

jucându-se, ei să reușească să asimileze realitățile intelectuale care, fără acestea, rămân exterioare inteligenței copilului”.

Activitatea didactică îmbină ineditul și utilul cu plăcutul, devind mai interesantă și mai atractivă. Astfel, prin joc, copilul își ascute observația, își cultivă inițiativa, inventivitatea, flexibilitatea gândirii, își dezvoltă spiritul de cooperare, de eghipă.

Ca mijloc instructiv, rebusul bine pregătit și organizat, contribuie, prin rezolvarea sarcinilor didactice, la exersarea deprinderilor, la consolidarea cunoștințelor și la valorificarea lor creatoare. Este un mijloc de educație indirect. Fiecare rebus are un obiect al său, o structură și reguli sub forma unor succesiuni ordonate. Rolul regulii este acela de a păstra structura și desfășurarea jocului. Jucătorul trebuie să accepte și să realizeze ordinea structurală a jocului.

Rebusul oferă posibilitatea învățătorului să observe comportamentul elevului la nivelul tuturor componentelor personalității, deoarece în rezolvarea rebusului elevul depune efort voluntar și rezolvă motivat de bucuria succesului o multitudine de probleme, în care este implicată inteligența, afectivitatea, temperamentul, caracterul.

Rebusul școlar contribuie, într-o bună măsură, la îmbunătățirea rezultatelor școlare și combaterea insucceselor.

Când se promite elevilor că cei care vor termina primii exercițiile date spre rezolvare, vor primi ca recompensă un rebus, aceștia se grăbesc să-și îndeplinească cât mai bine și

¹ Galeriu Constantin, *Jertfă și răscumpărare*, București, 1992, p. 67.

mai repede sarcina dată. Acest lucru îi va motiva și pe copiii cu un ritm mai lent de lucru.

Dacă teoria inteligențelor multiple apreciază că orice elev poate asimila un conținut dacă sunt folosite căi adecvate de activitate cu acesta, se poate deduce faptul că adevărata problemă a succesului școlar nu constă în a stabili dacă un elev este apt ori nu să obțină rezultatele vizate de școală, ci în a găsi metode și mijloace potrivite pentru acesta. Astfel, succesul școlar se raportează la totalitatea elevilor, atât în ceea ce privește nivelul de pregătire științifică, cât și dezvoltarea capacității de a se instrui, de a deveni. Rebusul școlar sprijină succesul școlar atât prin cunoștințele însușite, capacitățile intelectuale, abilitățile de aplicare a cunoștințelor în rezolvarea unor probleme, formarea unor trăsături de personalitate, dar și prin evaluarea - măsura în care sunt îndeplinite obiectivele activității didactice. Succesul are un efect mobilizator, stimulativ asupra elevului, corelează pozitiv cu performanța școlară,

cu satisfacția în muncă și cu dorința de a învăța din ce în ce mai bine.

Rebusul școlar poate constitui și obiectivul activității unui cerc de elevi, oferind posibilitatea organizării unor concursuri școlare, distractive și deopotrivă, educative și instructive. De asemenea, elevii pot crea rebusuri la cercuri de specialități (istorie, științe, geografie) alegându-și fiecare tema, conținutul sau se pot solicita anumite teme: personalități istorice, localități geografice, etc.

În concluzie, rebusul școlar poate fi folosit în scopuri diferite - de la îmbogățirea cunoștințelor, consolidarea, fixarea, transferul acestora - la verificare, evaluare, dezvoltarea creativității și a tuturor proceselor psihice și intelectuale, cu condiția ca învățătorul să fie un adevărat „meșter” în a ști când, cum, unde poate fi folosit rebusul și mai ales, să fie un adevărat „creator” de astfel de jocuri în vederea obținerii rezultatelor scontate și eficiența învățării.

Universul copilăriei oglindit în versuri

Înv. Constanța SĂRĂCUȚ-COMĂNESCU,

Școala cu clasele I-VIII „Speranța” Zalău

El îi consideră pe copii ca fiind „făurari de frumusețe” și le descrie manifestările în jurul vârstei de 8 ani, atunci când sunt pregătiți să cerceteze cu un ochi critic tot ceea ce este în jurul lor, bucurându-se nemijlocit de libertate deplină: „Unul fuge, cel'lalt râde /Urmărindu-l vijelie, /Cade, sân-gerează, și-i atâț de / Fericit, că nici nu știe...”, ca atunci când vor fi mari „să dea vieții frumusețe”, convinși fiind că: „O fi bine când ești mare- / Nu e rău nici când ești mic.”

În unele poezii (ex. „Băiatul cu poveștile”) autorul descrie preocuparea copiilor pentru a asculta povești pe care se străduie să le repovestească un confrate de joacă: „Hei, băiatul... / Știe multe /Ghicatori-/Și poezii-/ Și povești-/ Și snoave scurte/ Cu prietenii din curte!/(...)Și se-adună, să-l asculte,/Toată ceata de copii.” Versuri de o frumusețe aparte regăsim în creația „Sora mică” în care se relatează grija și gingășia suflătoare a unei fetițe pentru a-i asigura liniștea somnului de dimineață: „Somnul cel de dimineață/E mai bun ca o dulceață“!, fetița fiind supărată pe vietățile din curte (vrăbiile-gureșe, o rață, cocoșul) care nu mai conțin tulburându-i somnul, iar când se trezește sora ei, gândul îi zboară la grădiniță: „Aș! Ea s-a-nălțat în

Moto: Copilul râde: „Înțelepciunea și iubirea mea e jocul!“ >> (Lucian Blaga)

O temă foarte valoroasă a poeziei pentru copii o constituie însăși copilăria cu tot ceea ce implică ea, cu jocurile și bucuriile ei, cu suferințele ei, care i-a atras pe poeți, amintindu-și cu plăcere sau uneori chiar cu frică de momentele copilăriei lor.

Pornind de la poezia ca „Fiind băiet păduri cutreieram” și -parțial- Copii eram noi amândoi” de Mihai Eminescu sau „Iarna pe uliță” de George Coșbuc, desprinse din marea creație a acestor autori, în care înșiși poeții privesc copilăria cu extaz și veselie, putem circumscrie și poezii în care „cenușul vieții unor oropsiți”, apare în creații ca „Artiști” de Șt. O. Iosif, scrieri prin care copiii pot să facă o comparație între copilăria trecutului și cea a prezentului, un prezent care - din păcate - se mai ațăță din nefericirea trecutului.

Poetul Cicerone Theodorescu în volumul „Făurari de frumusețe” a surprins cele mai variate aspecte ale copilăriei.

coate:/— Să mai dorm?... Dar cum se poate?/(...) Tu nu știi-sări fetița- /Că m-așteaptă grădinița?...“

În alte poezii autorul privește vârsta copilăriei în ritm gradat, crescendo, pornind de la surprizele făcute în zilele de sărbătoare copiilor mici („Surpriza“), ajungând la momentul intrării acestora pe băncile școlii („Primul an de școlă“) marcând bucuria nespusă pentru taina învățaturii: „Ce mulțime mare vine/ Cu ghiozdanul între umeri.../ Cred și eu. E-așa de bine/ Să înveți, să scrii, să numeri...“

Mulți creatori s-au oprit adesea la cunoștințe legate de aritmetică- numărât și socotit-scoțând în evidență utilitatea unor modele care se bazează pe experiența de viață a celor adulți sau pe asociațiile cele mai apropiate dintre cifre și obiectele cu care se joacă în mod curent copiii. Dintre creațiile realizate în acest scop- și care constituie prețioase „auxiliare“ didactice-putem aminti poeziile din ciclul „Douăsprezece ghicitori pentru copiii silitori“ de la începutul volumului „Făurari de frumusețe“ în care- același Cicerone Theodorescu se oprește printr-o modalitate ludică la forma cifrelor, prezentate ingenios: „—Șapcă scurtă,/ gât,/ și-o burtă/ ca jumătatea unei mingi.../ Să vedem— / Știi ce-i? (E cinci) „ sau cele în care se dau cunoștințe despre scăderea cu unu și despre numărătoarea inversă (vezi „Zece Harapi- și- Zece căței, zece mâțe“ de Tudor Argezei) precum și adunarea de la unu la zece, „tratată“ în placheta de versuri „Dacă numeri pân' la zece...“ de Alexandru Șahighian, care, sub motivul aducerii iepurașilor de către mamă, la masă, transmite copiilor cunoștințe de numărare cu unu până la zece: „A sosit și Coadă scrtă-/ Opt stau ghemuiți pe burtă!/ În frunzișul plin de rouă,/ Vine altul. Câți sunt? Nouă!/ Iepuroaica se gândește-/ Numai unul mai lipsește./ Și-a ajuns târâș-grăpiș/ Și al zecelea-n tufiș.“

Nu mai puțin ludice și extrem de utile educatoarelor și învățătorilor sunt creațiile „Să socotim“ și „Chipul cifrelor“ în care, sub forma unor ghicitori, sunt create probleme scurte, cerând copiilor într-un mod atractiv, dar și stimulându-le gândirea creatoare, să rezolve aceste „probleme-ghicitori“: „Șase ciori dinspre pădure,/ Au venit cu gând să fure./ Stau pe gard și croncănesc./ Vânătorii le ochesec./ Trag cu pușca. Două cad./ Câte-au mai rămas pe gard?“

Între operele celor doi autori amintiți se găsesc destul de multe similitudini, și putem afirma cu convingere- după mărturiile lăsate- că nici unul din ei nu a fost străin de o anume „didactică aplicată“, de faptul că au realizat aceste creații cu intenția de a sprijini procesul de învățare la școlarul mic, ele reprezentând în același timp și unul dintre cele mai importante aspecte ale expresiei universului contemporan al copilăriei- necesitatea și dragostea de carte.

Sub o viziune satirică, privind corectarea unor „înclinații“ spre lene, comoditate, lipsă de modestie, aroganță etc, au fost create opere cu un puternic accent moralizator- „Între noi copiii“ (cuvânt înainte) și „Prințul Miorlau“ de Nina Cassian sau „Noru Visătoru și amicii săi“ de Maria Banuș, care prin intermediul alegoriei, satirei și umorului îi dirijează pe copii spre a face diferență între „ce e bine și ce-i rău“, - cum ar fi spus Vladimir Maiakovski- între frumos și urât, ceea ce-i va determina să-și formeze o personalitate puternică pentru viitor, un statut viabil în viață.

Nostalgia copilăriei pierdute, grefată pe sentimentul acut al ireversibilității timpului, peisajul natal și bucuria culegerii roadelor pământului apar pregnant inserate și prelucrate în opera lui Ion Pillat- „Visări păgâne“, „Eternități de-o clipă“ și în special „Pe Argeș în sus“, multe dintre poeziile cuprinse aici au teme și motive asemănătoare cu cele ale poeziei lui Nicolae Labiș. Deoarece lirismul poeziei pillatiene se află în vecinătatea celui modern, contemporan, cu o semnificație profundă și o muzicalitate ce amintește de poezia simbolistă franceză, accesul elevilor din ciclul primar la descifrarea mesajului artistic este mai greoi, doar elevii clasei a III-a și mai ales a IV-a pot beneficia de „comunicarea misterului muzical, neînțeles, al sufletului uman și al raporturilor sale cu universul“ (cf. Mircea Tomuș, Ion Pillat, Poezii, București, E.P.L., 1967, (Prefață), p. XXVI), redată cu sensibilitate, subtilitate și nuanțare.

Din poezia ultimelor trei decenii, care are o aderență vădită la micul cititor, e necesar să amintim, din noianul de creații, pe cele ale Anei Blandiana- „Întâmplări din grădina mea“, „Alte întâmplări din grădina mea“- și Marin Sorescu- „Ocolul pământului mic, pornind de la nimic“, volum în care au fost reluate (retopite) multe fragmente din „Unde fugim de-acasă?“ Atât în poezia Anei Blandiana, cât și-n cea a lui Marin Sorescu copiii se întâlnesc cu un alt registru liric decât cel pe care l-au cunoscut până acum, și asta, datorită faptului că cei doi autori nu-și părăsesc specificitatea actului creației, stilul lor propriu nici „când stau de vorbă cu copiii“. Ana Blandiana îi pregătește pe copii la începutul fiecăreia din cele două cărți, introducându-i în scenă pe „o poartă“ mai puțin cunoscută lor, părănd a le povesti, sub forma unui joc distractiv, despre bogăția universului floral („romanițe“, „crăițe“, „stânjenei“, „trandafiri“, „cârciumărese“), apariția spontană a anotimpurilor (vară, toamnă, iarnă), împărăția mirifică a viețuitoarelor (pisoiful, o furnică, omida, păsările), apropiindu-se tot mai mult de sufletul copiilor, mai ales în volumul al doilea, când, cu ajutorul personificării, al ironiei, a unei aluzii transparente (alegorie lineară) reușește să atribuie lucrurilor și fenomenelor naturii forme și senti-

mente omeneste („Motoșel și Botoșel“). Poetesa dorește să-și scutească pe copii de unele suferințe, plasându-i într-o lume imaginată creată anume pentru ei, cu ajutorul pisoiului Arpagic cu „electricitatea“ lui specială (motive pentru care, mult timp, poeziile au fost retrase din ordine exprese ale „defuncțiilor“ regimului totalitar) care a fost luat „...pentru școala cea nouă;/ Și dată fiind criza mondială de energie,/ Mi l-au luat pe vecie.“ Aceeași idee se reflectă și în poezia „Scrisoare“ în care un copil expediază Soarelui o scrisoare, pentru că nu găsisese la nimeni înțelegere, în care îl roagă: „Să rămână vara neschimbată,/ Iar de-ți va fi greu ca o răsplată,/ Iarna poți să nu mai vii deloc,(...)/ Sau și mai grozav ar fi-știi cum?/ Să țină vacanța- acum vreo zece ani.../ Pentru școală, iarnă, frig, oricum/ E destulă vreme când vom crește mari.“ (Apud, Cornelia Stoica și Eugenia Vasilescu, Literatură pentru copii, E.D.P., București, 1991, p.141). Întreaga creație are un ton ușor didacticist, moralizator, care-i îndrumă pe copii, sub aparenta formă a jocului, la starea de purificare a copilăriei.

Prin același procedeu al jocului, dar de această dată al unui joc de cuvinte (adesea un calambur), cu sensul lor multimplu, Marin Sorescu îi poartă pe copii în diferite medii, avertizându-i și el de la început că „vor trăi“ în copilărie, unde totul este posibil, unde totul se poate „Face“ și „Desface“ după bunul plac, pentru că ei, copiii „sunt cei mai grozavi de pe pământ“. Autorul povestește alături de copii (sub pretextul unor plimbări), oprindu-se când asupra minunatei vârste a copilăriei, când la reversul ei- bătrânețea-, care este greu de înțeles pentru copii, sau

chiar la animalele de la grădina zoologică, la rotația anotimpurilor care sunt explicate prin „universul“ copacilor etc.

Prin tonul poeziei, structura și succesiunea imaginilor, prin jocul fanteziei, „alintării“ cuvintelor, prin armonia și muzicalitatea versurilor, scrierile lui Marin Sorescu îi conduc pe copii la descoperirea cu bucurie a unei mari aventuri a vieții din copilărie.

Poezia contemporană își găsește destul de greu calea spre sufletul copiilor, mai ales a celor din învățământul pre-primar, din varii motive, dar cel mai important trebuie să-l reprezinte cunoașterea particularităților specifice acestei vârste, a universului mirific al copilăriei, acest tip de creație reprezentând, în primul rând, o sinteză valorică a acestui Univers.

Alături de câteva nume consacrate, la îmbogățirea tazarului poetic al literaturii pentru copii au contribuit și autori ca *Mihu Dragomir, Cezar Drăgoi, Veronica Porumbacu, Dragoș Vrânceanu, Mihai Beniuc, Profira Sadoveanu, Victor Tulbure, Ion Caraion, Șt. Aug. Doinaș, Gheorghe Tomozei, Létay Lajos, Emilia Căldăraru, Ion Hobana, Kiss Jenő, Elena Dragoș, Stelian Filip, Valeria Boiculesi, Rusalim Mureșanu* etc,etc, sau chiar a scriitorilor din Republica Moldova: *Grigore Vieru, Filip Mironov, Alexandru Negriș, Leonida Lari* etc, ca să amintim doar câteva nume cu oarecare rezonanță, care aduc prin scrierile lor un larg evantai de preocupări, de la descoperirea bucuriei jocului până la accentele grave ale evocării trecutului eroic al poporului român..

Probleme specifice ale evaluării la limba și literatura română

Evaluarea reprezintă totalitatea activităților prin care se colectează, se organizează și se interpretează datele obținute în urma aplicării unor instrumente de măsurare, în scopul emiterii unei judecăți de valoare, pe care se bazează o anumită decizie în plan educațional. În cadrul procesului de învățământ, activitățile de predare, învățare și evaluare constituie elemente importante care se află într-o strânsă legătură. Orice schimbare produsă la nivelul uneia dintre aceste activități influențează modalitățile de realizare a celorlalte, generând o adevărată reacție în lanț, care impune revenirile și revizuirile necesare. De aceea, predarea-învățarea-evaluarea trebuie proiectate în același timp.

Evaluarea, ca activitate în sine, cuprinde trei etape prin-

cipale:

- măsurarea rezultatelor școlare prin procedee specifice, utilizând instrumente adecvate scopului urmărit (probe scrise, orale, practice, proiecte, portofolii etc.);
- aprecierea acestor rezultate pe baza unor criterii unitare (bareme de corectare și notare, descriptorii de performanța etc.);
- formularea concluziilor desprinse în urma interpretării rezultatelor obținute, în vederea adoptării deciziei educaționale adecvate.

În general, evaluarea performanțelor elevilor are următoarele funcții:

- *diagnostica*, în sensul de a face cunoscute situațiile și factorii care conduc la obținerea anumitor rezultate ale

elevilor;

■ **prognostica**, în sensul anticipării performanțelor viitoare ale elevilor, pe baza rezultatelor înregistrate, și al planificării secvențelor următoare ale activității de învățare;

■ **de certificare** a nivelului de cunoștințe și de abilități ale elevilor la sfârșitul unei perioade lungi de instruire (ciclu de învățământ, învățământ obligatoriu, etc.);

■ **de selecție** a elevilor pentru accesul într-o treaptă superioară de învățământ sau într-un program specific de instruire.

În afara funcțiilor generale menționate anterior, evaluarea mai îndeplinește și o serie de funcții specifice, dintre care menționăm:

■ **funcția motivațională**, de natură să stimuleze activitatea de învățare a elevilor prin valorificarea optimă a feedback-ului pozitiv oferit de actul evaluativ în sine;

■ **funcția de orientare școlară și profesională**, prin intermediul căreia evaluarea performanțelor elevilor furnizează informații utile elevilor, în vederea alegerii formei corespunzătoare de învățământ.

Teoria și practica pedagogică operează cu mai multe clasificări ale tipurilor de evaluare, în funcție de diferite criterii (domeniul în care se realizează, momentul, modul în care se interpretează rezultatele, etc.). Câteva dintre cele mai uzuale clasificări sunt:

După modul în care se integrează în desfășurarea procesului didactic, evaluarea poate fi de trei tipuri:

■ **evaluarea inițială**, care se realizează la începutul unui nou ciclu de învățare, în scopul stabilirii nivelului de pregătire a elevilor. Informațiile obținute în urma realizării unei evaluări inițiale sprijină planificarea activităților viitoare ale profesorului, din perspectiva adecvării acestora la posibilitățile elevilor sau a inițierii unor programe de recuperare.

■ **evaluarea formativă** însoțește întregul parcurs didactic, realizându-se prin verificări sistematice ale tuturor elevilor asupra întregii materii. În cazul evaluării formative, feedback-ul obținut este mult mai util și mai eficient, ajutând atât elevul, cât și profesorul să-și adapteze activitatea viitoare la specificul situației.

■ **evaluarea sumativă** se realizează de obicei, la sfârșitul unei perioade mai lungi de instruire și se concentrează mai ales asupra elementelor de permanență ale aplicării unor cunoștințe de bază, ale demonstrării unor abilități importante dobândite de către elevi într-o perioadă mai lungă de instruire.

Dacă se urmărește drept criteriu *cine realizează evaluarea*, aceasta poate fi de două tipuri:

■ **evaluarea internă** (profesorul - la clasă);

■ **evaluarea externă** (se implică o persoană, o instituție, alta decât cea care a asigurat realizarea procesului didactic).

I. RELAȚIA EVALUARE CURENTĂ - EXAMENE

Evaluarea cuprinde două părți importante:

■ evaluarea curentă;

■ examenele;

Între cele două părți există o legătură strânsă, de condiționare reciprocă. Evaluarea curentă trebuie să sprijine examenele prin:

■ modalități de evaluare (strategii, tehnici, instrumente) care sunt utilizate în practica școlară la clasă;

■ pregătirea profesorilor în domeniul evaluării;

■ familiarizarea elevilor cu tipuri de itemi, cu sarcini de lucru, după modelul celor care vor fi utilizate la examen, precum și cu baremul de corectare al acestora;

■ utilizarea rezultatelor (parțial sau în totalitate) în cadrul examenelor.

II. METODE DE EVALUARE

Teoria și practica evaluării discriminează între metodele tradiționale de evaluare și cele alternative.

Metodele tradiționale de evaluare au primit această denumire datorită consacării lor în timp ca fiind cele mai des utilizate. Din această categorie fac parte:

■ **proba orală** (metoda cel mai des utilizată la clasă), care își demonstrează valoarea mai ales în cazul disciplinelor ce presupun demonstrarea unor capacități și abilități dificil de surprins prin intermediul probelor scrise (capacitatea de comunicare verbală);

■ **proba scrisă**, practică și uneori chiar preferată, datorită unora dintre avantajele ei, imposibil de ignorat în condițiile în care se dorește eficientizarea procesului de instruire și creșterea gradului de obiectivitate în apreciere (evaluarea tuturor elevilor asupra aceleiași secvențe curriculare);

■ **proba practică**, utilizată în vederea evaluării capacității elevilor de a aplica anumite cunoștințe teoretice, precum și a gradului de stăpânire a priceperilor și deprinderilor de ordin practic (competențe generale: comunicarea, analiza, sinteza).

Principalele metode alternative de evaluare, al căror potențial formativ susține individualizarea actului educațional prin sprijinul acordat elevului, sunt: *observarea sistematică, investigația și proiectul*.

Observarea sistematică a activității și a comportamentului elevilor furnizează profesorului informații relevante asupra performanțelor elevilor săi din perspectiva capacităților de acțiune și relaționare a competențelor și a abi-

lităților de care dispun acestea. Profesorul are la dispoziție trei modalități de înregistrare a acestor informații:

■ **fișa de evaluare** este completată de către profesor, în ea înregistrându-se date factuale despre evenimentele cele mai importante pe care profesorul le identifică în comportamentul său, în modul de acțiune al elevilor săi;

■ **scara de clasificare** însumează un set de caracteristici ce trebuie supuse evaluării, însoțit de un anumit tip de scară;

■ **lista de control verificare** prin care se constată prezența sau absența unei caracteristici a unui comportament, fără a emite o judecată de valoare, oricât de simplă.

Investigația oferă posibilitatea elevului de a aplica în mod creativ cunoștințele însușite, în situații noi și variate, pe parcursul unei ore sau al unei succesiuni de ore.

Înscrisă între obiectivele - cadru ale disciplinei limba și literatura română, investigația dezvoltă capacitatea elevului de a cerceta în special textul literar, pe diferite niveluri (structură, elemente de prozodie, specificul lexicului, oralitatea, etc.). De asemenea, investigația îi oferă posibilitatea de aplicare, în mod creativ, a cunoștințelor dobândite, în aprofundarea unor componente ale limbii (fonetica, lexicul, morfologia, sintaxa propoziției și a frazei), a unor categorii semantice (sinonime, antonime, omonime, paronime) sau a unor categorii sectoriale (arhaisme, neologisme, etc.).

Capacitatea de investigație se formează și se exersează prin dirijare, directă sau disimulată, a activității elevului de către profesor și se demonstrează prin munca independentă a elevului.

Proiectul reprezintă o activitate de evaluare mai amplă decât investigația. Proiectul începe în clasa, prin definirea și înțelegerea sarcinii de lucru, se continuă acasă, pe parcursul a câtorva zile sau săptămâni, timp în care elevul are permanente consultări cu profesorul, și se încheie tot în clasă, prin prezentarea în fața colegilor a unui raport asupra rezultatelor obținute și, dacă este cazul, a produsului realizat. Proiectul are mai multe etape și poate fi realizat individual sau în grup.

Ca metodă de evaluare, **referatul** este o particularizare a proiectului, care este mai potrivit pentru disciplinele cu caracter științific, unde partea experimentală este mai extinsă, în schimb contribuțiile teoretice ale elevului sunt reduse, adesea chiar inexistente. În cazul particular al referatului, în condițiile studierii limbii și literaturii române, raportul dintre teoretic și experimental suferă modificări, în sensul unei diminuări sensibile a părții experimentale și al creșterii proporționale a interesului pentru analiza și sinteza cu puternice tente de subiectivism.

Cu privire la evaluarea unui proiect, în cazul limbii și literaturii române, pentru evaluarea cât mai obiectivă a unui referat, trebuie avute în vedere câteva criterii generale de evaluare, unele care țin de aprecierea calității referatului, ca produs final, și altele care se referă la calitatea activității elevului, respectiv, la calitatea procesului.

Criteriile care vizează calitatea referatului (calitatea produsului) sunt:

- validitatea;
- completitudinea;
- elaborarea și structurarea referatului;
- calitatea materialului utilizat;
- creativitatea;

În funcție de obiectivele pe care profesorul le urmărește, se poate stabili și o grilă a criteriilor de evaluare a activității elevului, respectiv, de calitate a procesului:

- raportarea elevului la tema proiectului;
- performarea sarcinilor;
- gradul de implicare în documentare;
- nivelul de elaborare și comunicare;
- tipologia greșelilor;
- creativitatea.

■ **portofoliul** - utilizarea acestuia ca metodă complementară în practica școlară curentă se impune din ce în ce mai mult atenției și interesului profesorilor. Este o metodă de evaluare cu caracter interogator complex și flexibil. El oglindește atât evoluția elevilor, cât și performanțele principale și opțiunile acestora. Portofoliul include rezultatele relevante obținute prin celelalte metode și tehnici de evaluare (probe orale, scrise, practice, observarea sistematică a comportamentului elevului, proiectul, autoevaluarea), precum și sarcini specifice fiecărei discipline. Este o însumare de evaluare, sub raport cantitativ și calitativ, realizată pe o durată mai îndelungată de timp.

Portofoliul reprezintă „cartea de vizită” a elevului, urmărindu-i progresul de la un semestru, la altul, de la un an școlar, la altul și chiar de la un ciclu de învățământ, la altul.

■ **autoevaluarea**, prin informațiile pe care le furnizează, are un rol esențial în întregirea imaginii elevului din perspectiva judecății de valoare pe care o emite profesorul. Pentru ca evaluarea să fie resimțită de către elev ca având efect formativ, raportându-se la diferite capacități ale sale, în funcție de progresul realizat și de dificultățile pe care trebuie să le depășească, este foarte utilă formarea și exersarea la elevi a capacității de autoevaluare. Acest fapt are multiple implicații în plan motivațional și atitudinal.

Autoevaluarea este o metodă alternativă utilă elevilor, fiindcă le modifică statutul de „etern examinat”, iar caracterul sociologic al instrumentelor de evaluare le induce

ideea de maturitate, la care aspiră.

Accentul ei cade pe implicarea elevului în construirea imaginii de sine. Rezultă o disponibilitate suplimentară a elevului, motivația și încrederea, care favorizează aplicarea unor metode mai complexe de evaluare. Această metodă le permite:

- să cunoască și să înțeleagă obiectivele de evaluare stabilite de profesor;
- să compare rezultatele obținute cu expectanța învățării;
- să identifice lacunele și dificultățile întâmpinate;
- să-și asume decizia pentru înlăturarea curențelor;
- să coopereze cu profesorul;
- să-și definească poziția în cadrul unui grup;
- să-și stabilească un ritm propriu al învățării;

Pentru realizarea unei autoevaluări eficiente, se impune ca elevul să cunoască, fie și la nivel minimal, obiectivele de referință și criteriile de evaluare, ca să-și poată dirija în mod corespunzător efortul de învățare.

III. TIPURI DE ITEMI

Teoria și practica evaluării evidențiază mai multe criterii pe baza cărora pot fi clasificați itemii. Unul dintre criteriile cel mai des utilizate este acela al gradului de obiectivitate oferit în corectare. În funcție de acest criteriu, itemii pot fi clasificați în trei mari categorii:

■ itemi obiectivi, care testează un număr mare de elemente de conținut într-un interval de timp relativ scurt, asigurând un grad de obiectivitate ridicat în măsurarea rezultatelor școlare. Ei măsoară rezultate ale învățării situate la niveluri cognitive inferioare: cunoștințe, priceperi, capacități de bază; au în vedere capacitatea elevului de a identifica.;

■ itemi semiobiectivi, care pot testa o gamă mai largă de activități intelectuale, elevul fiind pus în situația de a construi răspunsul și nu de a-l alege dintr-o listă de opțiuni date;

La specialitatea limba și literatura română, *itemii subiectivi* sunt destul de ușor de construit și, mai ales, nu necesită elaborarea unor scheme de notare detaliată. În această categorie sunt incluși:

- itemi cu răspuns scurt;
- întrebările structurate;

Principala caracteristică a *itemilor subiectivi* este faptul că aceștia testează obiective ce vizează originalitatea, creativitatea și caracterul personal al răspunsului.

Itemii cu răspuns deschis sunt, în general, ușor de construit, dar apar dificultăți în ceea ce privește obiectivitatea evaluării.

Din categoria itemilor cu răspuns deschis fac parte:

- eseul cu răspuns restrâns;
- eseul structurat;
- eseul nestructurat;

Necesitatea de a evalua abilități și competențe de complexitate ridicată face ca, în cazul limbii și literaturii române, forma de evaluare frecventă să fie *itemii de tip subiectiv - eseurile*.

În contextul educațional actual, problematica evaluării capătă o importanță din ce în ce mai mare în activitatea factorilor de decizie, a specialiștilor și, mai ales, a practicienilor. Influența evaluării, în special prin intermediul examenelor, se face tot mai mult resimțită atât asupra activității de predare, cât și asupra celei de învățare.

Capacitatea de investigație se formează și se exercită prin dirijare, direct sau distanțată, a activității elevului de către profesor și se demonstrează prin munca independentă a elevului.

Proiectul reprezintă o activitate de evaluare mai amplă decât investigația. Proiectul începe în clasă, prin definirea și înțelegerea sarcinii de lucru, se continuă acasă, pe parcursul a câteva zile sau săptămâni, timp în care elevul are permanent consultări cu profesorul, și se încheie tot în clasă, prin prezentarea în fața colegilor a unui raport asupra rezultatelor obținute și, dacă este cazul, a produsului realizat. Proiectul are mai multe etape și poate fi realizat individual sau în grup.

Ca metodă de evaluare, proiectul este o particularizare a proiectului, care este mai potrivit pentru disciplinele cu caracter științific, unde partea experimentală este mai extinsă, în schimb contribuțiile teoretice ale elevului sunt reduse, adesea chiar inexistente. În cazul proiectului de redare, adesea chiar inexistente. În cazul proiectului de redare, adesea chiar inexistente. În cazul proiectului de redare, adesea chiar inexistente.

(Material întocmit de profesorii de limba și literatura română de la Grupul Școlar „Alexandru Papiu Ilarian” și prezentat la cercul pedagogic din luna martie 2003.)

Actualitatea unei teme

Principiile hermeneuticii filosofice

Dr. Matei Șimandan, Arad

Literatura filosofică atribuie hermeneuticii, înțelesul de teorie a interpretării. În forma sa tradițională, ea se referea la ansamblul de metode și reguli necesare interpretării textelor religioase, cunoscute prin caracterul lor obscur, criptic, greu de descifrat. În variantele sale contemporane, metoda hermeneutică s-a generalizat, devenind o teorie a codificării, interpretării și înțelegerii semnelor. Obiectul interpretării și, prin urmare, al descifrării îl constituie datul obiectiv cu putere de semnificație. Prin aria problematică, această metodă se extinde și asupra fenomenelor umane susceptibile de interpretare, acoperind practic, întreaga diversitate a domeniilor culturii spirituale. Acest tip de cultură este însă indisolubil legat de limbaj, s-au într-un sens mai general, de semne și simboluri a căror interpretare ține de demersurile hermeneuticii filosofice.

Fundamentarea acestei metode este legată, în ordine istorică de numele lui Schleiermacher care o consideră teorie a înțelegerii, de al lui Dilthey care surprinde ipostaza de comprehensiune a demersului hermeneutic și de al lui Gadamer, care i-a atribuit rolul de teorie a interpretării. Între aceștia, Gadamer, are meritul de a fi ridicat hermeneutica la rangul unei metode filosofice de interpretare a unor simboluri, texte sau a unor evenimente și fapte istorice. În interpretarea dată de Gadamer, această metodă apare ca o reacție la dominația scientismului și a pozitivismului, concepute exclusivist ca unice modalități capabile să asigure raționalitatea științifică. Așa cum subliniază autorul însuși, hermeneutica nu este o „metodologie oarecare a științelor spiritului, ci un efort pentru a înțelege ceea ce sunt în adevăr aceste științe, dincolo de propria lor conștiință metodologică, și ceea ce le leagă de întreaga noastră experiență” (2, p. 252).

În dezbaterile contemporane, hermeneutica este asociată altor metode, cum este cazul fenomenologiei existențialiste, pentru care existența umană, este un semn care trebuie descifrat prin intuiție. La fel, se fac frecvente paralelisme între hermeneutică și fenomenologie pornindu-se de la faptul că ambele au ca obiectiv desprinderea sensurilor. Din

punct de vedere al exigențelor de științificitate, în cazul fenomenologiei, fundamentarea este de ordinul intuiției subiective. Această subiectivitate fiind însă situată la nivel transcendental, face ca fenomenologia să constituie în aria unui idealism transcendental. Hermeneutica în schimb, sugerează o relație între subiect și obiect în condiția ontologică a comprehensiunii. În acest caz, demersul intuitiv trebuie să aibă în vedere ca orice comprehensiune să fie mijlocită de o interpretare. Aceasta conferă demersului hermeneutic o dimensiune explicativă. Mai mult, hermeneutica presupune luarea în considerare a teoriei textului deasupra căruia se lumea de sensuri pe care o deschide și o dezvăluie cunoașterii.

În fundamentarea raționamentului său, Gadamer a luat ca punct de plecare conceptul de „cerc hermeneutic”. Acesta cuprinde o schemă de relații între interpret și datele textului, alternanțele parte-întreg, analiză-sinteză, inducție-deducție, precum și un sistem de criterii de interpretare și înțelegere. Un astfel de procedeu poate fi exprimat prin următoare schiță: (3, p. 175).

Conform ideii de „cerc hermeneutic”, spunem de exemplu despre un om că îl înțelege pe altul, dacă reușește să se „identifice” cu el. Deseori se pornește de la o identificare spontană care are la bază o concordanță între persoana x și persoana y. Acest moment este punctul de plecare al înțelegerii. El ținește în mod necesar, spre o introducere în lumea interlocutorului. Acest „introducere”, înseamnă în principiu, a avea o idee despre ceea ce este de așteptat de la el. cu alte cuvinte, este vorba de înțelegerea unui om pornind de la contextul său de viață, sau mai exact spus, trebuie să realizăm o „circumscriere a obiectului”.

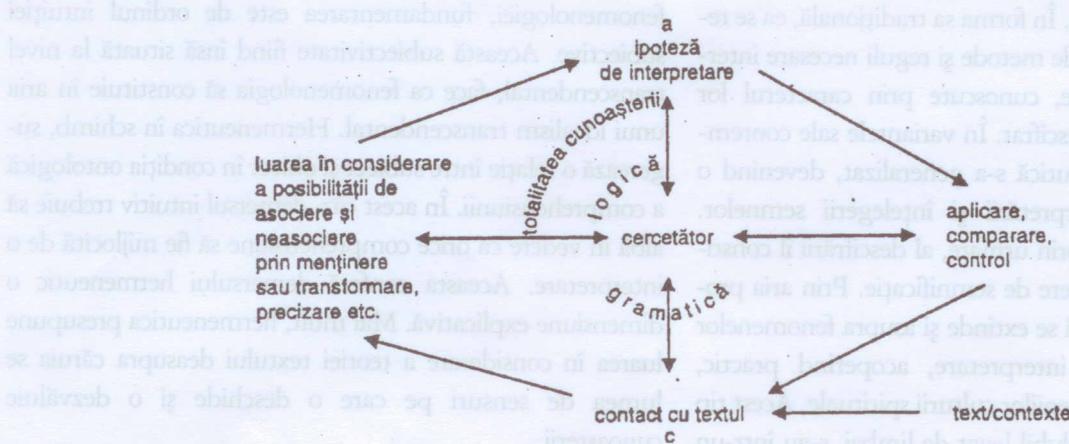
Mutatis mutandis, în cazul unui text, se începe cu o idee asupra înțelegerii. Comparația între așteptările subiectului și ceea ce el a găsit în mod concret duce la o reformulare a ipotezei, respectiv la o interpretare.

În consecință, finalul procesului de înțelegere, nu este unitatea conceptului, ci tocmai interpretarea diferită a rea-

lității.

În exemplul nostru, cercul hermeneutic este menținut în mișcare ca urmare a diferențelor dintre persoana x și persoana y. Găsirea unui punct comun în concepțiile lor, determină o înțelegere prealabilă de ordin pozitiv între cei doi care poate duce la o comunicare în planul practicii. În termenii hermeneuticii filosofice se poate recunoaște conexiunea „înțelegerii în prealabil” cu cercul hermeneutic. Să mai adăugăm faptul că, tot de limbajul acestei metode ține și conceptul de comprehensiune. Acesta exprimă un mod de cunoaștere intuitiv sau o modalitate de cuprindere a semnificațiilor spirituale și a conținuturilor cu sens ale manifestărilor umane.

Premisa de bază a metodei hermeneuticii este că și

cunoaștere include o anumită comprehensiune de sine. De aici derivă concluzia că orice activitate umană, fie teoretică, practică sau de cunoaștere are întotdeauna un „prealabil” care îi conferă sensul, pe cale de consecință, orice metodă de cunoaștere este condiționată de un „prealabil”, rostul hermeneuticii filosofice fiind tocmai acela de a explicita acest „prealabil”.

În optica lui Gadamer, prealabilul este ansamblul de date particulare care alcătuiesc fundalul sau fundalul sau contextul în care apare acțiunea și el trebuie reconstituit pentru a găsi sensul. Reconstituirea fundamentului presupune căutarea acelor date particulare care nu pot fi înregistrate fără a angaja întregul care le cuprinde. În limbajul hermeneuticii, acest ansamblu are înțelesul unui sens care urmează să fie stabilit. Dacă ar fi să semnalăm rezonanțele metodologice generate de conceptul de comprehensiune, atunci trebuie să reținem cel puțin următoarele considerente:

■ În primul rând, în hermeneutica filosofică asistăm la un traseu demonstrativ care pornește de la comprehensiunea subiectivă la cea obiectivă, continuă prin momentul explicativ, ajungând în cele din urmă, la înțelegere, respectiv inter-

pretare. Comprehensiunea are ca temei primordial o presuposiție ontologică a autorului, provocată de impulsuri venite din lumea obiectivă.

■ În al doilea rând, reflecția hermeneutică nu se rezumă doar la o impresie subiectivă a individului, ci comportă o conotație obiectivă mijlocită de limbaj. Explicația pe care o avansează Gadamer este aceea că trăirea comunitară se exercită cazual asupra înțelegerii și chiar explicației. Această împrejurare îl determină pe receptor și ceilalți membri ai comunității să confere același sens subiectiv lucrurilor. Instrumentul de factură obiectivă care intervine în acest caz, este limbajul în care se comunică.

■ În al treilea rând, comprehensiunea presupune o corelație a explicației pozitive cu o înțelegere subiectivă

condiționată social și istoric. În acest sens, concepere adevărului trebuie să se întemeieze pe conștiința faptului că propria sa cunoaștere și interpretare nu are nimic comun cu o construcție derivată din principiile prealabile. Dimpotrivă, în meditația asupra adevărului intervine conștiința critică ce trebuie să însoțească activitatea filosofică responsabilă. Această exigență transpare clar îndeosebi când este vorba punerea problemelor prin istoria conceptelor sau prin corelația dintre cauzalitatea obiectivă și interpretarea subiectivă, motivată social-istoric.

Bibliografie

1. Alexandru Boboc - Filozofie contemporană. Orientări și stiluri de gândire semnificative, Editura Didactică și Pedagogică, București 1995.
2. Hans Georg Gadamer - Adevăr și metodă, în volumul Filozofie contemporană, Ed. Garamond, București 1997.
3. Nikolaus Halmer - Hermeneutica, în volumul Manual de filozofie, Editura Humanitas, București 1997.

Istorie locală

Profesorul Leontin Ghergariu (1897-1980)

Prof. dr. Ioan Ciocian,
Doru E. Goron

Profesorul Leontin Ghergariu a fost un intelectual de marcă al Sălajului, impunându-se în perioada interbelică atât în planul învățământului, cât și în domeniul publicisticii, istoriei, lingvisticii, etnografiei și folclorului, numele lui putând fi trecut în rândul personalităților sălăjene, care au contribuit în mod substanțial la propășirea cultural-spirituală a Țării Silvaniei. Personalitate polivalentă a activat pe multiple planuri, ilustrând o remarcabilă disponibilitate de dascăl, cercetător și animator cultural, impunându-se ca deschizător de drumuri în multe domenii de activitate, realizările sale făcându-l cunoscut în întreaga Transilvanie.

A văzut lumina zilei la 13 ianuarie 1897, în localitatea Nădlac din Banat, în casa preotului Ioachim Ghergariu, unde deprinde primele slove și cunoaște frământările românilor ardeleni de la sfârșitul secolului al XIX-lea și începutul secolului următor. De la mama sa Leontina

Ghergariu, născută Silaghi, moștenește dragostea pentru folclor, obiceiurile și tradițiile țărănești de care erau animate satele românești din monarhia austro-ungară. Începe școala la Terebești în județul Satu-Mare, unde tatăl său ocupa funcția de preot, dovedindu-se un elev cu înclinații deosebite pentru studiu în toți anii în care a frecventat școala confesională din ținuturile sătmărene.¹ Cursurile liceale le urmează la Beiuș, școală de renume din nord-vestul Transilvaniei, care dispunea de un valoros corp profesoral și o efervescentă românească prin racordarea la imperatiile mișcării naționale din Ardeal. În 1915 se înscrie, după moda vremii, la Institutul Teologic din Blaj, pe care-l absolvă în anul 1918, cunoscând ororile primului război mondial, dar și atmosfera înălțătoare în care s-a înfăptuit Marea Unire. Se înscrie la Facultatea de Litere a Universității „Ferdinand I” din Cluj, optând pentru secția de filologie-istorie pe care o absolvă în anul 1932, când își

¹ Doru E. Goron, *Figuri de intelectuali sălăjeni*, Leontin Ghergariu (1897-1980), Acta Musei Porolissensis IV, Zalău, 1981, p. 738-740

susține examenul de licență în fața unei impunătoare galerii de profesori, veniți din toate părțile României Mari pentru a ridica prestața noului for academic edificat în orașul de pe Someș, devenit în scurt timp capitala spirituală a Transilvaniei. Este repartizat la Liceul „Vasile Lucaciu” din Carei pe catedra de limba română-istorie, dovedindu-se un cadru didactic de mare perspectivă. Ținuta sa didactică l-a impus la scurt timp pentru funcția de director al Liceului de băieți din Zalău, fiind transferat în orașelul de la poalele Meseșului în anul 1924.

Timp de 16 ani se va dovedi un adevărat mentor pentru învățământul sălăjan, dedicându-și întreaga energie și capacitate intelectuală ridicării culturale a județului și a Zalăului, ce cunoaște un adevărat reviriment după primul război mondial, prin economie, școală, publicistică, reuniuni culturale și viață spiritual-confesională. Aduce tinere cadre didactice, publică lucrări, organizează întruniri și cercetează trecutul acestor meleaguri, făcând săpături arheologice, colecționând piese de muzeu și căutând documente istorice pe care le-a folosit cu discernământ și spirit critic în operele pe care le-a publicat.²

Alături de mulți dascăli devotați școlii, se implică în dotarea unităților de învățământ, ridicarea nivelului de predare și atragerea spre liceu a tinerilor din toate zonele Sălajului, realizând un adevărat apostolat în plan educațional, care îl va impune ca dascăl de referință pentru întreaga mișcare culturală din părțile Transilvaniei de Nord-Vest. Alături de Dumitru Mărgineanu, Emil Pocola Simion Oros, etc., participă la consolidarea structurilor din sistemul de învățământ județean dând an de an generații bine pregătite de absolvenți pe care îi îndrumă spre școli de prestigiu pentru a se forma ca specialiști în diverse domenii de activitate. Demersurile sale pe lângă forurile tutelare ale învățământului și organele de conducere ale județului sunt dovezi grăitoare ale unui profesionalism remarcabil, iar înfăptuirile obținute se dovedesc pilduitoare pentru întreaga rețea de școli din Sălaj. Aduce manuale, programe școlare și materiale didactice, asistă la examenele de sfârșit de an și caută în permanență fonduri bănești pentru interesele școlii. Neobositul director s-a străduit din răspuțeri să îmbunătățească condițiile de cazare ale elevilor interni și să realizeze o încadrare eficientă cu personal calificat în școlile din Zalău.³

Fire dinamică, dublată de un deosebit simț al respons-

abilității profesionale, Leontin Ghergariu s-a preocupat constant de racordarea învățământului sălăjean la nevoile județului și implicarea slujitorilor școlii în viața comunităților în care activau pentru dezvoltarea economică și culturală a comunelor și a satelor din „Țara Silvaniei”. Corurile satești, formațiile de dansuri, trupele teatrale și echipele sportive, conduse de cadre didactice au cunoscut o înflorire nebănuită în perioada interbelică prin aportul revizoratului școlar, al despărțămintelor Astrei Sălăjene și a unei pleiade de cadre didactice tinere, animate de gândul de a sluji cu devotament și abnegație nobila meserie de dascăl.

În calitate de director, profesor de istorie și limba română a avut multiple preocupări în planul didacticii și al metodicii, lecțiile sale fiind adevărate modele prin structurarea ideilor, varietatea materialului didactic folosit și calitățile înnăscute de pedagog pe care le etala profesorul Ghergariu în fața elevilor. Una din preocupările constante căreia i-a acordat atenție sporită alături de Dumitru Mărgineanu, Simion Oros, Alexandru Pop, Ioan Mango și Emil Pocola, a fost atragerea spre școală a tuturor copiilor de vârstă școlară și reducerea ratei analfabetismului la nivel de județ. În acest scop n-a precupețit nici un efort inspectând școlile și organizând cursuri de alfabetizare a adulților.⁴

Prin modelul său uman și profilul de educator impus prin talent, cutezanță și muncă neobosită, Leontin Ghergariu a rămas în conștiința dascălimii sălăjene un educator de cea mai nobilă speță, cu rol major în dezvoltarea învățământului de pe plaiurile silvane în perioada interbelică.

Învățământul românesc din Sălaj și traiectul carierei didactice a profesorului Ghergariu va fi puternic afectat în anul 1940, când nord-vestul Transilvaniei a fost alipit Ungariei Hortiste prin Dictatul de la Viena, moment de tristă amintire în istoria contemporană a românilor. Împreună cu familia, datorită prodigioasei activități desfășurate pe tărâm național, Leontin Ghergariu este nevoit să se refugieze la Arad, unde până în 1945 va funcționa în calitate de profesor la liceul „Moise Nicoară”.⁵ La sfârșitul celui de-al doilea război mondial se îndreaptă spre Cluj, predând în anul școlar 1945-1946 istoria la Liceul „George Barițiu”, după care timp de trei ani ocupă funcția de Inspector general al Inspectoratului Școlar

² D.J.A.N. Sălaj, Fond: *Colecția personală „Leontin Ghergariu”*, Doc. 87, p. 9-17.

³ Emil Trif, *Aspecte privind învățământul secundar înainte și în anii '40*, în *Scoala Noastră*, anul IV, nr.2, 1994, p.56-60, D.Mărgineanu, *O pagină culturală la granița de nord-vest a țării, Zalău, 1932*.

⁴ Pompei Boca, *Știința de carte în județul Sălaj (situația statistică)*, Aspecte ale dezvoltării învățământului din Sălaj, Zalău, 1973, p.65-71.

⁵ Doru E. Goron, ap.cit. p. 739

Județean Cluj, lovindu-se de multe privațiuni în momente foarte grele pentru învățământul preuniversitar într-un județ greu afectat de ororile ocupației hortiste, la care s-a adăugat calvarul impus de regimul comunist instaurat cu ajutorul tancurilor sovietice.

Din 1949 își reia locul la catedră în cadrul Liceului „George Barițiu”, dovedindu-se timp de aproape un deceniu unul din profesorii de marcă ai învățământului secundar din Cluj, dublat de un neobosit cercetător și publicist. Până la pensionare în 1958, profesorul Leontin Ghergariu a ținut legătura cu județul Sălaj prin comunicări științifice, întruniri culturale și publicarea unor lucrări cu conținut istoric, etnografic, lingvistic și de istoria artei.

Ca o încununare a întregii sale activități pe tărâmul învățământului, precum și pentru zelul și contribuția adusă la dezvoltarea școlii românești din județele Sălaj și Cluj, la 28 iunie 1965 i s-a conferit titlul de Profesor Emerit.⁶

Încă din anii de liceu și seminar, tânărul Leontin Ghergariu se va impune în rândul generației sale prin articole publicate în periodicele vremii. În 1919 debutează publicistic la „Unirea” și „Unirea Profesorilor” de la Blaj, după care trimite articole la „Neamul nostru” din Carei și „Societatea de mâine” din Cluj, precum și la „Universul” din București.

Abia sosit în Zalău va scoate la 31 ianuarie 1925 gazeta săptămânală „Meseșul”⁷, axată pe teme informative, culturale și de învățământ, scopul declarat al acestei publicații fiind acela de a realiza la nivel de județ „o educație cetățenească națională”, grupând în jurul său tineri publiciști formați în primii ani după Marea Unire. În anul următor „Meseșul” va deveni o gazetă culturală a Despărțământului sălăjean al Astei cu multiple valențe pe linia dezvoltării culturale a plaiurilor silvane.⁸ Până în anul 1931, când dificultățile financiare vor sista apariția gazetei, aceasta s-a dovedit o publicație de ținută, cu remarcabile împliniri și o bună audiență în toate mediile sociale ale județului. În 1926 este numit membru în colectivul de redacție, iar din noiembrie 1927, până la începutul anului 1930 este redactor al revistei pedagogice „Școala Noastră” din Zalău, unde va publica cu regularitate probleme de didactică, recenzii, note informative, probleme de lingvistică, folclor și istoria artelor. „Școala noastră” a înrâurit pozitiv învățământul sălăjean interbelic și a scos în relief multe dintre preocupările slujitorilor școlii de pe întregul cuprins al „Țării Silvaniei”. Împreună cu publicis-

mul Grațian C.Mărcuș, publică la 25 august 1940 revista „Țara Silvaniei” care se dorea, după cum subliniază cei doi redactori, „o revistă regională de cultură”. Prin ținuta sa, prestața colaboratorilor și diversitatea materialelor așternute în paginile sale, această publicație s-a bucurat de o apreciere unanimă din partea cititorilor. Ioan Breazu, secretarul „propagandistic” al Astei, nota elogios la adresa lui Leontin Ghergariu⁹ la câteva zile după apariția revistei: „Te felicit din toată inima pentru „Țara Silvaniei”. Este un model de revistă regională, făcută de oameni cu gust și cu înțelegere deplină pentru rostul lor. Ce păcat că nu ați scos-o mai demult. Câte lucruri frumoase n-ați fi putut spune despre o regiune așa de puțin cunoscută. Dar poate va veni vremea cât de curând pentru a duce la bun sfârșit o sferă atât de frumoasă”.⁹ Din păcate vicisitudinile timpurilor au făcut să apară un singur număr al revistei pentru că vreme de peste patru ani se va instaura regimul horthyst cu cortegiul său de persecuții și greutăți pentru românii din Sălaj.

Ca o recunoaștere a strădaniilor sale în domeniul publicisticii, în 1938 devine membru fondator și vicepreședinte în Comitetul „Uniunii Ziariștilor din Transilvania”, care își avea sediul la Cluj. Ultimele articole le trimite înainte de al doilea război mondial, prestigioasei reviste a Astei „Transilvania”, ce apărea la Sibiu. Articolele publicate de Leontin Ghergariu erau legate de preocupările sale intelectuale și se dovedeau bine angrenate în problematica de idei din perioada interbelică.

După 1945, când profesorul Ghergariu se stabilește la Cluj, activitatea sa publicistică cunoaște un traiect ascendent publicând la diverse ziare și reviste din Cluj („Făclia”, „Tribuna”, „Steaua”), Satu-Mare, Baia-Mare, Arad; numărul articolelor sale din perioada postbelică, axate pe diverse domenii culturale și științifice, ridicându-se la peste 250.

În cei 16 ani în care a trăit și activat în orașul Zalău, Leontin Ghergariu a fost „o conștiință vie a cetății”, activând pe multiple domenii cu rezultate meritorii, care s-au răsfrânt asupra întregii intelectualități din urbea de la Poalele Meseșului.

Deși munca de director al liceului de băieți îi răpea mult timp, a găsit răgazul necesar pentru a se documenta, a colecționa materiale documentare în multe domenii de activitate, dovedindu-se un valoros cercetător al istoriei locale și un neobosit colecționar și analist al folclorului, graiului și fenomenelor etnografice din Sălaj. Preocupările sale în multiple domenii de activitate dovedesc o statură

⁶ România Liberă, București, XXIII, nr. 6441 din 1 iulie 1965.

⁷ D.J.A.N.Sălaj, *Fond Prefectura Județului Sălaj*, Dosar 4964/1926 Fila 1.

⁸ Idem. Dosar 113/1927, Fila 4-9.

⁹ Țara Silvaniei, Zalău, I, Vol. I

intelectuală remarcabilă și o metodă de cercetare eficientă bazată pe spirit critic și discernământ, ce i-au asigurat o abordare interdisciplinară a problematicii la care s-a raportat în studiile sale.¹⁰

Continuând tradițiile intelectualilor sălăjeni: Petru Bran, Vasile Vaida, Laurențiu Bran, etc., Leontin Ghergariu s-a dovedit un etnograf redevabil aplecat spre tradițiile, îndeletnicirile și particularitățile etnografice ale zonelor sălăjene. Lucrările sale s-au impus în fața specialiștilor prin originalitate și raportare la factorii istorici, politici și cultural-confesionali, care le-au generat. Ales membru în colectivul etnografic al Secției de Etnografie și Folclor al Filialei Cluj a Academiei Române a participat la cercetările etnografice din zonele: Cinciș-Hunedoara, la cele din Maramureș, Drăguș-Făgăraș, Năsăud și Țara Bârsei. A fost membru în Consiliul Științific al Muzeului Etnografic al Transilvaniei, membru în comisia de achiziții și expert al prestigioasei instituții muzicale din Cluj. Multe din studiile sale legate de instalațiile țărănești pentru prelucrarea produselor agricole, meșteșugurile casnice și portul popular din Sălaj, Valea Jiului, Bistrița-Năsăud și Țara Bârsei s-au păstrat în manuscris, dar rămân mărturii peste timp prin bogăția materialului etnografic pe care-l conțin și analiza făcută de autor după o solidă documentare de teren.¹¹

Cea mai valoroasă lucrare realizată de Leontin Ghergariu rămâne „Bisericele monumentale din Sălaj“, uitată din păcate în manuscris, deși aceasta trebuia să vadă lumina tiparului încă din momentul redactării sale de către autor. Referitor la documentarea prealabilă și scrierea acestei monografii, autorul consemna în prefața eruditei lucrări: „Gândul întocmirii unei monografii a bisericilor de lemn din Sălaj m-a preocupat de foarte multă vreme. Adunase material documentar din fostul județ și un bogat material ilustrativ încă între anii 1934-1939. În urma Dictatului de la Viena a trebuit să întrerup lucrarea, iar evenimentele petrecute după acest Dictat m-a împiedicat să prelucrez și să public monografia proiectată. În învălmășala din preajma eliberării patriei noastre, o bună parte a materialului documentar adunat (note, desene, albumul cu fotografii) a dispărut, ceea ce a mai rămas a fost răvășit, așa că reconstituirea și completarea materialului-cu tot sprijinul larg, moral și material, de care se bucură cercetarea științifică în țara noastră- ne-a constat mult timp.“

Până la conturarea formei definitive, monografia a cunoscut mai multe variante atât în privința formulării titlului, cât și a structurării materialului pe probleme și

capitole. Într-o primă formă, intitulată „O monografie a bisericilor de lemn din Sălaj“, autorul încearcă să o publice în 1942, când solicită un ajutor financiar din partea Ministerului Propagandei Naționale, dar anii grei ai războiului au spulberat inițiativa profesorului Ghergariu, iar după 1945, lucrurile s-au trăgănat mereu amânând momentul editării monografiei.¹²

Într-un text concentrat în 200 de pagini de manuscris, autorul întreprinde un studiu analitic bazat pe metoda comparației din perspectiva evoluției arhitectural-artistice a peste 140 de biserici de lemn din Sălaj, inclusiv a celor dispărute în decursul timpului, oprindu-se în mod deosebit asupra: elementelor de planimetrie, a elevației, turnurilor-clopotniță, a decorului interior și exterior al lăcașurilor de cult. Cele 233 de fotografii vin să susțină cu elemente concrete aprecierile de ansamblu și judecățile de valoare, care rezistă timpului prin temeinicia documentației și sublinierea elementelor structurale, ce definesc arhitectura ecleziastică din Sălaj.

Studiile și cercetările de teren realizate pe plaiurile silvane și alte zone din Transilvania reprezintă un valoros material de specialitate, multe dintre ele dovedindu-se adevărate priorități, cu notă de inedit, de aceea stârnesc până astăzi interesul cercetătorilor în domeniul lingvisticii, folclorului și etnografiei, dublate de o continuă febră a căutătorilor, i-au deschis calea spre realizări care au trecut dincolo de interesul regional, înscriindu-se în cel național, lucru ce i-a atras și o bine meritată recunoaștere încă din timpul vieții, în cele mai largi cercuri științifice din țară.

Studiile sale de folclor axate pe conținutul și particularitățile doinelor, baladelor, strigăturilor și al snoavelor sunt adevărate modele de probitate și acuratețe științifică. În decursul anilor a scos la iveală variante populare de inestimabilă valoare, adevărate perle ale folclorului românesc din Sălaj. Culegerea și punerea lui în valoare de către Leontin Ghergariu a însemnat un uriaș volum de muncă încununat cu zeci de variante din diferite zone ale Sălajului și Transilvaniei în general, pe care le-a publicat în reviste de prestigiu din Ardeal. De o primire aparte s-au bucurat unele creații populare depistate de profesorul Ghergariu, cum subliniază redactorul Ion Breazu în cadrul revistei „Transilvania“ de la Sibiu, în anul 1942: „Am primit articolul în momentul suprem (potrivit n. n)... Îți mulțumesc pentru el. L-am publicat în numărul din Aprilie, care va ieși de sub tipar la sfârșitul săptămânii. Conferința d-tale *Miorița și Meșterul Manole* n.n. a trezit un adânc ecou la toți cei care te-au ascultat. Nu aștept decât momentul

¹⁰ D.J.A.N. Sălaj, *Fond colecția personală Leontin Ghergariu*

¹¹ Idem, L. Ghergariu, *Zalau, Schiță monografică*, Zalău, 1926

¹² Doru E. Goron, ap. cit. p. 738-739

pentru a o publica în întregime. Ar trebui rostită în toate centrele ardelenesti...¹³

În anul 1973, la Zalău îi apare culegerea „Folclor din Sălaj“, lucrare ce însumează 317 pagini în cadrul cărora sunt cuprinse 1177 de creații populare: doine, cântece, strigături, obiceiuri tradiționale, ghicitori, proverbe, zicători, etc., precedate de un substanțial studiu introductiv axat pe specificul folclorului sălăjean, pornind de la genurile și speciile acestuia. Într-un alt studiu închinat „Folcloriștilor din Sălaj“, Leontin Ghergariu pune la dispoziția cititorilor un îndrumător bibliografic grupat pe: volume, reviste, articole, precum și pe o catalogare a celor 61 de folcloriști sălăjeni cu bibliografia lucrărilor publicate de aceștia.

Se detașează prin documentare și erudiție studiile: „Bătălia de la Guruslău“, „Emil Isac. Începuturile literare“, „Preocupări etnografice și folclorice ale lui Damaschin T. Bojincă“, „Limba scrierilor lui Damaschi T. Bojincă“, „Mihai Viteazul în tradiția populară“.

În calitate de colaborator al Institutului de lingvistică al Academiei Române a contribuit la elaborarea „Dicționarului limbii române literare contemporane“ (1955), a „Dicționarului limbii române-vol. VII“ (1963).¹⁴ A publicat studii de limbă și literatură română în presa interbelică, cu predilecție în „Societatea de mâine“, „Meseșul“, „Școala noastră“, „Gazeta Sălajului“, etc. În cadrul Societății de științe istorice și filologice a ținut comunicări și informări, în special în perioada 1956-1960, când a fost ales responsabil al Filialei Cluj.

Martor al multor evenimente istorice și cercetător pasionat al arheologiei și istoriei Transilvaniei, este autorul unui număr apreciabil de studii și articole dedicate trecutului de luptă al românilor ardeleni. Alături de Ioan Ardeleanu Senior s-a dovedit cel mai pasionat și asiduu cercetător al istoriei plaiurilor sălăjene, lucrările sale detașându-se prin rigurozitate științifică, ținută documentară și stilul elevat în care au fost redactate.¹⁵

Cu prilejul Adunării generale a Astei transilvănene, ținute la Zalău în anul 1926, Leontin Ghergariu, publică în revista „Școala noastră“ un studiu amplu, ce se va contura mai apoi în volum sub titlul „Schița monografică a orașului Zalău“. Cartea a fost un bun îndreptar pentru cei ce studiau trecutul istoric, geografia, viața economică și populația orașului de la Poalele Meseșului.

În revista „Țara Silvaniei“, apărută în anul 1940, sub semnătura lui Leontin Ghergariu apar mai multe articole,

între care: „o societate culturală în Zalău la sfârșitul veacului trecut“, „O familie de luptători naționali: Victor Deleu“ și „Zalău, Zălău sau Zălau“. Contribuie cu materiale valoroase la Anuarul „Acta Musei Porolissensis“, la culegerea de studii „Zălăul pe treptele istoriei“, precum și la Ziarul local „Năzuința“ în perioada 1968-1980.

Dintre lucrările sale rămase în manuscris se remarcă în mod special o monografie închinată poetului și publicistului Ioniță Scipione Bădescu și studiul „Cărturari sălăjeni“, în care sunt tratați peste 25 de cărturari din Țara Silvaniei, care s-au remarcat în decursul vremurilor la propășirea culturală a acestor meleaguri. În calitate de membru corespondent al Comisiei monumentelor istorice, începând cu anul 1925 a desfășurat o amplă și fructuoasă activitate arheologică, participând la săpăturile arheologice la Porolissum (Moigrad) alături de profesorii clujeni: Constantin Daicoviciu, Eugen Chirilă și Dimitrie Macrea. Cu ocazia săpăturilor din vara anului 1939, Leontin Ghergariu conducătorul taberei de sălăjeni, care efectua săpăturile pe Dealul Pomet a descoperit o porțiune a drumului roman pavat, basorelieful, monede geme și fibule, obiecte care au intrat în colecția Muzeului Județean al Astei Sălăjene. În anul următor au fost scoase la iveală alte piese arheologice de mare valoare, între care: inscripții, ceramică romană, ziduri de incintă ale castrului, etc. La 10 august 1939, Leontin Ghergariu primea o scrisoare de mulțumire semnată de prof. univ. dr. Constantin Daicoviciu în care-i erau recunoscute meritele pe tărâmul cercetărilor arheologice pentru cunoașterea orașului roman Porolissum: „Institutul de Studii Clasice al Universității „Regele Ferdinand I“ din Cluj, este adânc recunoscător pentru prețiosul sprijin pe care l-ați acordat atât în anul trecut, cât și în anul acesta lucrărilor de dezgropare a cetății Porolissum, ține să vă mulțumească în chipul vel mai călduros, atât pentru ospitalitatea oferită cercetătorilor în frumoasa tabără de pe Pomet, cât și pentru colaborarea prețioasă ce o dați la executarea cât mai bună a acestor cercetări.

Institutul de Studii Clasice vă asigură de tot concursul la îndeplinirea misiunii culturale pe care D-voastră o dezvoltați în județul Sălaj și orașul Zalău, convins că din această colaborare vor ieși apreciable roade și foloase pentru istoria și cultura neamului românesc din nordul Ardealului.“¹⁶

În perioada 1925-1940, Leontin Ghergariu s-a implicat cu devotament și responsabilitate în toate activitățile

¹³ Carte poștală în colecția personală Leontin Ghergariu.

¹⁴ Cercetări lingvistice, Cluj 8, nr.1/1963, p.125-147

¹⁵ Mihai Viteazul și Sălajul, Zalău, 1976, p. 329-335

¹⁶ Acta Musei Porolissensis, IV, 1980, p. 77-79

Despărământului Sălăjan al Astrei, având multe inițiative și împliniri pe toate coordonatele muncii cultural-științifice. Ca o recunoaștere a meritelor sale între anii 1932-1940 a fost ales președinte al despărământului, prestând o prodigioasă muncă de organizator și animator cultural. În această calitate a înființat și condus Școala de Agricultură de la Șimleu-Silvaniei, iar pentru tineretul de la sate a înființat câteva unități „Șoimii Carpaților”, organizație de educație fizică și sport a savantului Iuliu Hațieganu. A deschis la Zalău o casă de cultură cu bibliotecă și sală de lectură, un cor și o orchestră, organizând în același timp, cicluri de conferințe pe teme cultural-științifice susținute de conferențieri din oraș și din Cluj.¹⁷

Între realizările sale pe plaiurile sălăjene se înscrie și organizarea unui muzeu de istorie și etnografie în orașul de reședință al județului Sălaj. Acest locaș de cultură a fost înzestrat cu exponate din colecția Szikszay, precum și cu multe piese arheologice descoperite la Porolissum cu ocazia săpăturilor efectuate între anii 1938-1940. Secția de etnografie cuprindea fotografii cu imaginea majorității bisericilor de lemn din Sălaj, cergi, ștergare, peretare, cusături și costume populare, etc. Neobositul Leontin Ghergariu a fost oprit din elanul său în domeniul muncii muzeale de către vremelnica ocupație horthystă instaurată în 1940, multe dintre piesele muzeului fiind înstrăinate în anii celui de-al doilea război mondial. Între anii 1941-1944 va deveni membru al Depărământului județean al Astrei din Arad¹⁸.

Cu dărnicie a oferit piese pentru muzeu din colecția sa personală, inclusiv tezaurul de la Guruslău, format din 16

piese de bronz, monede romane, obiecte de podoabă, ceramică și unelte din gospodăriile țărănești. De asemenea a donat Direcției Județene a Arhivelor Naționale Sălaj: documente, manuscrise, cărți, reviste și ziare cu care s-a realizat o valoroasă colecție care-i poartă numele.¹⁹

Profesorul Leontin Ghergariu s-a stins din viață la 11 iunie 1980, la venerabila vârstă de 83 ani, lăsând în urma sa un impresionant șir de împliniri ca dascăl, istoric, publicist, folclorist și etnograf. În toate împrejurările s-a dovedit un intelectual distins, dornic de a trece peste greutăți și a realiza lucruri prin care să ridice nivelul de cultură al oamenilor în mijlocul cărora a trăit, aceștia văzând în el un mare dascăl, om de cultură și truditor asiduu pentru propășirea neamului, căruia i-a închinat întreaga sa viață cu devotament și abnegație de adevărat apostol.

Inițiativa Inspectoratului Școlar al Județului Sălaj de a-i aduce un prinos de recunoștință la sfârșitul lunii iunie 2003, reprezintă un act de cultură menit să facă cunoscut publicului larg personalitatea acestui distins fiu al Sălajului. Dezvelirea bustului marelui profesor și organizarea unui simpozion dedicat vieții și operei lui Leontin Ghergariu se înscrie în seria manifestărilor prin care sălăjenii își cinstesc înaintașii.

Leontin Ghergariu merită cu prisosință un loc aparte între oamenii de cultură și învățământ ai Țării Silvaniei pentru că a scris o pagină memorabilă în istoria și spiritualitatea sălăjeană din secolul XX.

¹⁷ Idem

¹⁸ Ioan Ardeleanu Senior, *Arta în Sălaj în perioada interbelică*, manuscris, p.27

¹⁹ Documentele se păstrează în colecția personală Leontin Ghergariu de la D. J. A. N. Sălaj-Zalău

Banca Populară „Învățătorul Sălăjan“ Zalău

Ec. Ludovica Breban, Zalău

In preocupările noastre, de natură economică, am socotit necesar să încercăm să cunoaștem fondurile economice care se găsesc în arhivele sălăjene. Prima dintre țintele stabilite, au fost fondurile bancare.

Din lectura unor publicații apărute după unire care descriu starea economică și socială a intelectualilor, lupta și munca lor grea de a scoate „poporul la lumină“ cuprinsă de sentimentul ascuns al solidarității. Cu toate că au trecut mai bine de 70 ani de atunci, pentru că atunci ca și acum, lipsa posibilităților materiale a barat calea spre afirmarea multora, locul lor fiind ocupat cel mai adesea de cei fără nici un merit.

Lipsa documentelor, deci a fondului băncii învățătorilor a limitat oarecum cercetarea, dar nu și renunțarea la ea, mai ales că Revista „Școala Noastră“ a publicat an de an multe din datele economice și bilanțurile băncii.

Ideea înființării unei bănci populare a apărut la un timp după înființarea Asociației Învățătorilor Români Sălăjeni, ce s-a concretizat abia în anii 1930-1933, din inițiativa inimosului revizor școlar Dumitru Mărgineanu. Dezbaterile privind înființarea băncii au durat câțiva ani, după cum se poate observa din articolele din revista mai sus citată.¹

După Unire românii văzându-și visul împlinit au încetat parcă orice preocupare și interes pentru dezvoltare. Acesta e sensul adreselor învățătorilor Constantin Fânățeanu (tatăl cântăreților de la Cluj și București), George Perneșiu care numai că nu-și certau confrății pentru indolență și slăbiciune, pentru somnolența ce i-a apucat, ca și cum nimic nu ar mai fi de făcut: „Lucruri ca acestea ne caracterizează în fața opiniei publice și în special, în fața colegilor din alte județe ca pe niște slăbănogi și lași, cari prea puțin ne interesăm de promovarea și asigurarea unui viitor cătuși de puțin mai promițător, la care învățătorimea sălăjeană am dori și avem tot dreptul moral de a-l reclama“.²

Dar caracterizarea epocii, a crizei economice a timpului, binefacerile și motivația înființării băncii a fost cel mai bine surprinsă de Lazăr Cosma, care s-a ridicat împotriva celor sceptici și nehotărâți din Asociație care tot întârziiau apariția acestui institut de credit: „Criza prin care trecem, ce-i drept, e agravată enorm. Este o criză cu repercusiuni simțite în toate straturile sociale, o greutate nevăzută,

apasă astăzi această omenire, dezgustată și supra-saturată de toate negliobiile politice, economice, financiare, ducându-ne din ce în ce la prăpastie. Când în țara miliardarilor, mii de bănci închid oblonul, când în patria belșugului și a zgârâie norilor lumea geme de crahul financiar ce i-a apucat de un timp încoace; iar ție învățător din Sălaj să-ți ardă de înființatul unei bănci?

Iată dar că trebuie să fim călăuziți de mult curaj și abnegațiune. Colegul Sabou, învinovățește asociația că ar fi în mijlocul ei, lașitate, indolență și slăbănogie. Și are dreptate. Îmi aduc bine aminte, eram la adunarea asociației în noiembrie 1930. Tot colegul Sabou, mi se pare, vine cu ideea „Băncii învățătorului din Sălaj“. Caută omul să explice să documenteze necesitatea băncii etc. Colegii îl ironizează și fac haz. Noroc că era prezent dl. Țoni și dl. A. Pora din Cluj, care ne spune că ideea e salutară și-ar fi bine realizată. Atunci își revin toți, se alege un comitet pentru redactarea statutelor etc.

La adunarea din Șimleu, statutele erau gata și se expun adunării generale. Apoi comentări, discuții, ca la orice adunare, până ce ideea băncii s-a dus pe copcă. S-a dus banca, s-a dus ideea societății de înmormântare, s-a dus ideea unui cor al învățătorilor și mai știu eu câte. Într-un timp era dusă și revista „Școala Noastră“. Lucrurile așa stau. La toate întreprinderile trebuie să fie un curent de opinie care să răstoarne totul. Dacă e bun sau rău, indiferent, <vetto-ul> trebuie să primeze. Ce să faci, trăim în timpuri rele.

Astăzi când ideea băncii este dezgropată redată de însuși dl. revizor școlar D. Mărgineanu, atunci sunt ferm convins că vom ajunge la realitate. Prin declarația ce-am scris am făcut primul pas și nu suntem departe de izbândă. Vor fi între noi, cari nu aderă la bancă, dar numai să nu le pară rău la urmă.

Sunt atâtea lucruri bune, care s-ar realiza, când am avea banca noastră, că nici nu ni le putem închipui noi acum. În cadrul băncii, s-ar putea pune bază și acelei societăți de înmormântare, ce este înmormântată etc. Câte nevoi bănești nu are omul. Îți trebuie un <leu> și în actuala situație, unde să-l ceri? Un învățător tânăr, ieșit de pe băncile școlii, nu va merge în comună numai cu numirea în buzunar, ca să cërșească o bucată de pâine, ci se va împru-

¹ Școala Noastră Nr. 3, Zalău, 1933, p. 109-115.

² Școala Noastră Nr. 5, Zalău, 1933, p. 158-161

mută de la banca noastră, până ce-și primește salariul.

Am dat cu toții la fundația „Gheorghe Șincai“ o mie lei și aici la banca noastră să nu dăm, să nu ne înscriem? Am comite un păcat strigător la cer. Învățătorii din România se pot mândri față de cei din străinătate prin numărul băncilor ce le au. Noi cu banca noastră le-am înmulțit numărul. Să ne ajute bunul Dumnezeu!³

Statutul băncii prevedea condițiile de înscriere, taxele aferente, participarea cu capital, dobânzile în procente care puteau varia în funcție de profitul anual al băncii. Erau înscrise acele prevederi privind alegerea Consiliului de administrație a directorului, acordul asupra numărului de personal, remunerarea acestuia, darea de seamă anuală, situațiile de casă. Adunarea generală anuală decidea asupra planului de acțiuni sociale și culturale, fondului de acumulare, condițiile de împrumut pe termen scurt sau lung și altele. Fiecare asociat avea dreptul la un singur vot, chiar dacă deținea mai multe părți sociale.

În cele ce urmează vom încerca să desprindem activitățile principale ale băncii folosind bilanțurile contabile din anii 1933-1938. În primul rând este de remarcat că acestea nu au păstrat decât în parte aceeași structură. Modificările se datorează diversificării activităților băncii. Dacă în anul 1933 numărul membrilor era de cca. 200, cu un capital social de 916.000 lei, la sfârșitul anului 1937, numărul membrilor era de 377, cu un capital social de 2.785.466 lei. Aceste cifre care în aparență nu ne spun mare lucru, în afară de creșterea recunoscută, trebuie să amintim că sumele vehiculate de bancă aveau destinații diferite: împrumuturi, salarii, taxe și impozite, fond de rezervă, fond de sprijinirea activităților culturale, fond de ajutor social, dobânzi la împrumuturi, dobânzi de fructificare a depunerilor.

Banca, în acești ani, a acordat sume mari pentru procurarea manualelor școlare, pentru sprijinirea corului și Asociației Învățătorilor, pentru societatea de ajutor reciproc (familii și persoane nevoiașe), sume care reprezentau peste 45% din profitul net al băncii. Diferența de până la 100% o reprezentau dividende repartizate acționarilor.

În comparația statistică pe care o facem observăm că față de momentul inițial activitatea băncii a crescut atât de mult încât sa- simțit nevoia investirii de capital pentru creșterea sumelor în vederea acordării de împrumuturi mai mari pentru satisfacerea nevoilor materiale și gospodărești ale învățătorilor. Aceste societăți de investiții au fost Federația „Sălajul“ din Șimleu Silvaniei și Creditul Agricol al Băncii Naționale. Unul din numerele revistei prezintă un raport al domnului revizor Mărgineanu cu titlul „Înviorarea creditului“ în care se arată între altele: „De pe piedestalul unde s-a înălțat, banca noastră e privită azi de

toți cei în drept cu respectul cuvenit. Ba putem afirma fără exagerare, e privită chiar cu un vădit sentiment de admirație. Și de ce nu? Știm cu toții că <în unire este puterea>. Iar noi slujitorii școlii deținem chiar și numai individual o considerabilă forță morală și până la un grad oarecare materială.⁴

Ce forță formidabilă reprezentăm însă atunci, când ne înmănunchiem cu toții într-un singur ideal? Unde am sta noi astăzi cu banca, dacă la cel dintâi glas de chemare răspundeau toți ca unul, ca unul prezent, grupându-ne în aceasta forță economică? Firește că nimic nu se poate fără jertfă. Așa e și cazul nostru în cooperatie. La început îți dai obolul neprecupețit (care în definitiv îți aparține) ca mai târziu să-i guști binefacerile.

Creditele trebuie să corespundă nevoilor locale. Creditele sunt de teri feluri: 1. Credite de producție, pe doi ani, cu preschimbări în 9 luni; 2. Credite de înzestrare cu inventar agricol până la 5 ani și 3 luni. Credite de investiție până la 10 ani. Toate aceste credite au o dobândă de 5% și posibil ca și această dobândă să scadă. Creditele se acordă exclusiv pentru scopurile agricole indicate.

Am dori să beneficieze de aceste credite cât mai mulți membrii pentru înjghebarea și refacerea gospodăriilor. Misiunea învățătorului fiind, să facă educație integrală: va trebui să fie și un gospodar model în sat. Numai astfel va putea sta în centrul preocupărilor obștești ale țăranilor“.

Creditele în vederea investițiilor se ridicau până la suma de 60.000 lei plătibile în 40 de rate lunare cu o dobândă de 5% ceea ce era avantajos pentru un cadru didactic care avea un salariu între 4.000-6.000 lei.

Față de anul 1934 avântul investițiilor era atât de mare încât banca aproape că nu mai dispunea de lichidități. Numai în anul 1938 s-au putut acorda 366 credite în valoare de 3,5 milioane lei. Se constată că sumele cele mai mari de peste 1,5 milioane lei au fost împrumutate pentru cumpărări de pământuri, 1,5 milioane lei pentru procurări de utilaje și mașini agricole și în alte scopuri și, numai 500.000 lei pentru construcții de case. Casa era socotită ca o urmare firească a rezultatelor muncii agricole.

Adunarea generală din 1938 constată starea prosperă a băncii în pofida crizei economice care începuse chiar la înființarea băncii (1933). În aproape cinci ani banca vehiculase peste 20 milioane lei, acordase 13 milioane lei credite, avea deja un sediu propriu pe str. Ștefan cel Mare, nr. 36, Zalău. Numai pentru 17 cazuri de deces peste un milion de lei a acordat din fondurile de ajutor, iar din fondurile culturale sume de bani pentru învățătorii: pentru „Almanahul Învățătorilor din Sălaj“, scris de S. Oros -5.000 lei. Banca a sprijinit numeroși tinerii prin burse de studii (3.000 lei), lui Sabo Ioan și alții, corul, societatea de ajutor reciproc cu

³ Ibidem

⁴ În rev. Școala Noastră Nr. 1/1936, se poate urmări, la paginile 138-143, Convocarea și desfășurarea Adunării Generale Ordinare a Băncii Populare „Învățătorul Sălăjan“ din Zalău

sume care toate într-un mod sau altul reveneau asociațiilor.

Faptul că după cedarea Ardealului, ca să folosim expresia vremii, nu se mai știa nimic despre bancă, ne face să credem că aceasta s-a desființat. Rămâne să cercetăm în continuare care a fost soarta patrimoniului băncii și să completăm prezenta lucrare.

Micromonografii

Grupul Școlar „Mihai Viteazul” Zalău

- o tradiție care se păstrează -

Prof. Neag Ioan - director;

Prof. Driha Mariana - director adjunct;

Prof. Elec Ioan - primul director

Pornind de la finalitatea învățământului, de formare a personalității umane prin:

- însușirea cunoștințelor științifice, a valorilor culturii naționale și universale;

- formarea capacităților intelectuale, a disponibilităților afective și a abilităților practice prin asimilarea de cunoștințe umaniste, științifice și tehnice;

- asimilarea tehnicilor de muncă intelectuală, necesară

Încheiem această lucrare cu un citat din aceeași revistă: „Căci să fim sinceri și între învățători sunt vulpi șirete și oi naive, cari cred că vor produce discrepanță, da efluviile căutate de acești domni, cu temperament de „paprică” sunt așa de stridente că se apropie mai mult de urlet decât de cântece limpezi ale dragostei de tagmă”.⁵

instruirii și autoinstruirii pe durata întregii vieți;

- educarea în spiritul respectării drepturilor și libertăților fundamentale ale omului, demnității și toleranței, schimbului liber de opinii;

- cultivarea responsabilității față de problematica umană, față de valorile moral-civice, a respectului pentru natură și mediul exterior;

- dezvoltarea armonioasă a individului prin educație fizică, educație igienico-sanitară și practicarea sportului;

⁵ Rev. Școala Noastră, Nr. 10, Zalău, 1938, p. 367-369

■ profesionalizarea tinerei generații pentru desfășurarea unor activități utile, productive de bunuri materiale și spirituale, școala noastră și-a onorat prezența sa în peisajul învățământului sălăjean, prin rezultatele de excepție obținute de-a lungul anilor, rezultate care se vor obține și în viitor.

Argumentele care stau la baza afirmațiilor anterioare sunt:

■ Tradiții

Situată „Central“, în municipiul Zalău, Str. Tudor Vladimirescu Nr. 5, instituția noastră a primit numele de Grupul Școlar „Mihai Viteazul“, în memoria marelui voievod care a realizat prima unire a Țărilor Române și care a reperat ultima sa victorie la Guruslău în 1601, localitate situată în apropierea Zalăului.

Liceul „Mihai Viteazul“ din Zalău a fost primul liceu industrial din județul Sălaj, inaugurat la 15.09.1969, odată cu reînființarea acestui județ.

De-a lungul anilor, prin apariția altor licee, denumirea i s-a modificat, de mai multe ori, după cum urmează: Liceul Industrial Nr. 2, Liceul Industrial Nr. 3, Liceul de Construcții, Liceul Industrial Nr. 4, iar din anul 1993, Grupul Școlar „Mihai Viteazul“.

Actualul Grup Școlar, care este printre cele mai mari din județ (peste 45 clase de elevi), a pornit la drum doar cu două clase (72 elevi) fără clădire și cadre didactice proprii. Liceul a funcționat 2 ani (1969-1971) în incinta liceului Teoretic Zalău și aproape trei ani în incinta actualei școli „Mihai Eminescu“, unde cursurile se desfășurau numai după-masa, inclusiv sâmbăta, din lipsă de spațiu.

Cu forțe proprii s-au construit 5 ateliere (1970-1972), sală de sport (1973), localul liceului după un proiect unicat (1972-1974), patru laboratoare de specialitate și 5 săli de clasă.

În paralel cu aceste construcții, elevii, cu sprijinul cadrelor didactice și a maiștrilor instructori, au amenajat curtea liceului, spațiile verzi, terenul de sport și tot ceea ce era necesar bunei desfășurări a procesului instructiv-educativ.

Totodată, fiecare cadru didactic și-a proiectat, construit și realizat, cu ajutorul elevilor, maiștrilor instructori și inginerilor, cabinetele de specialitate, laboratoarele, atelierele, sala de sport și baza sportivă. Spațiile construite și amenajate atunci, există și sunt funcționale și în prezent.

În cei peste 33 de ani de existență, dinamica școlarizării elevilor este foarte interesantă și concludentă în același timp.

Dacă în anul școlar 1969-1970 au fost școlarizați (72 elevi), în anii următori efectivele au crescut constant,

ajungându-se la o medie de 8-11 clase paralele, la zi și 2-4 clase paralele la seral și la școala profesională. În prezent, planul de școlarizare s-a stabilizat la 7 clase cursuri de zi, 3 clase la școala profesională, 4 clase la gimnaziu (profil sportiv), 2 clase la școala postliceală, 2 clase de ucenici, însumându-se, astfel, un total de 45 de clase.

După 1990 planul de școlarizare a fost mereu adaptat noilor cerințe impuse de reformă, de schimbările survenite și în acest domeniu. Astfel, pe lângă profilurile tradiționale, din domeniul construcțiilor, au fost școlarizați elevi și la profilurile: limbi străine, biologie-chimie, economic, mecanică, electrotehnică, silvicultură, cu rezultate de excepție obținute de către elevii liceului.

În cei 33 de ani de existență, cursurile școlii au fost absolvite de peste 8400 de elevi, din care aproximativ 6000 la cursurile de zi, 1100 la cursurile serale, 1200 la școala profesională și 100 la școala de maiștri și școala postliceală.

În prezentarea de față nu ne-am propus să insistăm asupra rezultatelor obținute de această masă impresionantă de absolvenți. Totuși vom aminti câteva: zeci și sute de elevi au obținut premii și mențiuni la olimpiadele școlare, concursurile pe meserii și cultural artistice la nivel de județ și la nivel național.

Începând cu prima promoție din 1974 și până astăzi, un mare număr de elevi au reușit în învățământul superior și postliceal, atingându-se, mulți ani la rând, un procent de reușită de până la 85 % pe clasă.

Din cei peste 1600 de absolvenți ai liceului, curs de zi și seral, peste 800 de elevi au absolvit învățământul superior și postliceal. Ceilalți absolvenți de liceu s-au încadrat într-o muncă utilă, în diverse unități economice, societăți comerciale, servicii ale municipiului Zalău, ale județului Sălaj sau în alte localități ale țării. Vom aminti câteva profesii și domenii în care lucrează absolvenții noștri: ingineri, subingineri, tehnicieni, muncitori, medici, cercetători științifici, profesori, artiști, funcționari, maiștri, diferite funcții politice (primari, consilieri).

La ora actuală, foștii absolvenți au devenit părinți ai căror copii au fost și sunt actualii elevi ai liceului sau ai altor școli din județ.

■ Grupuri de interes

Și în școala noastră acționează, având ca obiectiv comun, eficientizarea procesului instructiv-educativ, diferite grupuri de interes ca: personalul didactic, elevii, părinții, alte grupuri reprezentative pe plan local.

a) Personalul didactic

Finalitățile școlii se realizează prin strategii și tehnici moderne de instruire și educare de către un colectiv valoros

de cadre didactice. Pregătirea profesională a acestuia este obținută printr-o perfecționare metodico-științifică realizată în mod organizat și nu în ultimul rând printr-un studiu individual consistent pe tot parcursul anilor școlari.

Din totalul de 78 cadre didactice, din care 68 profesori, 10 maiștri, 38 au gradul didactic I, 6 au gradul didactic II, 20 au definitivatul, 10 sunt stagiați și 4, în curs de calificare.

Din cele 78 cadre didactice, 14 acoperă aria curriculară - limbă și comunicare, 17 - matematică și științe, 6 - om și societate, 2 - religie, 11 - educație fizică și sport, 16 - ingineri și informaticieni și 12 maiștri-instructori. Această încadrare deosebit de diversificată și valoroasă duce implicit la o pregătire temeinică a tuturor elevilor școlii. Rezultatele obținute de elevi pe diferite planuri școlare și extrașcolare se datoresc în mare măsură și acestui colectiv profesoral de excepție.

Misiunea liceului nostru și implicit a acestui colectiv derivă din realitățile concrete în care ne desfășurăm activitatea și este comună tuturor grupurilor de interes amintite.

Astfel, ne-am propus, am realizat și ne propunem să:

- tratăm elevii în funcție de cum ar putea deveni, mai degrabă de cum sunt în realitate;
- prețuim în aceiași măsură toți elevii și încercăm să-i cunoaștem cât mai bine;
- considerăm că fiecare dintre elevii noștri poate fi un geniu, dacă putem identifica talentul și găsi cheia pentru a-l elibera;
- aplanăm diferențele sociale mai degrabă decât să le accentuăm;
- încurajăm fermitatea, disciplina și mai ales autodisciplina și acea activitate susținută care dă naștere minților active și bune sănătăți;
- realizăm o educație reușită a persoanei, ca întreg.

b) Elevii

Elevii reprezintă grupul principal de interese spre care converg toate demersurile factorilor implicați.

În școala noastră învață un număr de 1039 elevi repartizați în 45 de clase, din care 28 clase la cursurile de liceu, 1 clasă la seral, 11 clase la școala profesională, 4 clase la gimnaziu și o clasă la școala postliceală.

Profilurile în care sunt școlarizați elevii sunt diverse și cu finalități deosebite. De mare perspectivă sunt: profilul teoretic (biologie-chimie), profilul economic, profilul tehnic (mecanică, electrotehnică, lucrări publice). Menționăm că la toate aceste profiluri se realizează temeinic pregătirea teoretică și practică a elevilor.

La nivelul școlii funcționează Consiliul elevilor. Acesta

contribuie activ la întocmirea rapoartelor semestriale de analiză, cu privire la situația la învățătură și disciplină a fiecărei clase.

Elevii își aduc o contribuție activă la stabilirea obiectelor și a temelor „Opționale” din planul de învățământ. Aceste „opționale” vin în întâmpinarea dorinței elevilor de diversificare a pregătirii lor, a curiozității științifice, specifice vârstei. Ele facilitează pregătirea elevilor pentru examenele de bacalaureat și admitere, pentru adaptarea ulterioară la cerințele lumii moderne. Exemple de „opționale”: limba română, matematică, fizică, chimie, biologie, tehnologie și aplicații, sport, cu o tematică diversificată cum ar fi: „Energia în reacțiile chimice”, „Operații de bază utilizate în laboratorul de chimie (tehnici de laborator)”, „Tehnici experimentale în studiul fizicii”, „Educație pentru o viață sănătoasă”, „Chimia celulei vii”, „Psihologie judiciară”, „Hazarde naturale și antropice”, „Elemente de etică”, „Educația pentru drepturile omului”, „Cultura și civilizația antică”, „Istoria religiilor”, „Istoria județului Sălaj”.

c) Părinții

Familia elevilor se constituie ca un real partener în actul educațional.

Implicarea părinților a depășit simpla prezență la întâlnirile semestriale, la nivelul claselor, părinții venind cu propuneri și sugestii de îmbunătățire a activității școlii și cu oferte de servicii utile, cum ar fi:

Amenajarea sălilor de clasă, organizarea unui studio muzical...etc.

d) Resurse materiale

Școala dispune de 10 laboratoare (fizică, chimie, biologie, tehnologic, informatică) 6 săli specializate (matematică, l. română, limbi străine, informatică, geografie) 12 săli de clasă, 1 sală de sport, 1 bibliotecă cu 22400 volume, 5 ateliere, 1 cămin școlar (internat) cu 174 locuri (câte 2 paturi într-o cameră), 2 terenuri sportive.

Laboratoarele de informatică sunt dotate cu calculatoare performante, de ultimul tip. Laboratoarele tehnice (instalații, construcții, mecanică, au fost reamenajate la nivelul cerințelor actuale, în vederea desfășurării concursului național pe meserii.

Dotarea cu mobilier se realizează în continuare prin autodotare, sponsorizări și contribuția părinților. De asemenea, prin sponsorizări, s-a reasfaltat curtea liceului și terenurile sportive. Căminul liceului (cu două paturi în cameră) s-a modernizat, fiind la ora actuală comparativ cu un mini-hotel.

Preocupări actuale și de perspectivă

Corelarea activității grupurilor de interes amintite mai sus, a dus la obținerea unor rezultate deosebite de către elevii liceului.

Așa cum am precizat anterior, mulți elevi au obținut în ultimii ani, premii și mențiuni la concursurile școlare pe obiecte și meserii, la sesiunile de comunicări științifice, concursurile sportive, la nivel de județ sau la nivel național.

Totodată, peste 70% din absolvenți urmează învățământul superior și postliceal.

S-au editat reviste școlare, au fost organizate excursii, unele activități educative cum ar fi: „Balul Bobocilor”, „Majoratul” și „Zilele școlii”.

În acest an școlar în perioada 9 -13 Mai se va organiza în liceu, faza națională a concursului pe meserii în domeniile: construcții civile și instalații tehnico-sanitare.

Manifestările cultural-artistice, prilejuite de evenimentele importante românești și universale, completează cu brio oferta educațională a școlii. Acțiunile organizate la nivel județean în cadrul „Anului Caragiale”, au permis și elevilor noștri să se afirme, obținându-se premiile 2, 3 și mențiuni.

Din cele relatate mai sus, rezultă că Grupul Școlar „Mihai Viteazul” Zalău este o unitate școlară care a fost, este și va fi un „simbol” al Învățământului Sălăjean și care vă așteaptă cu porțile deschise.

- Astfel, ne-am propus să realizăm și să prezentăm:
- * un număr de elevi în funcție de cum se potrivește, mai ales de grupul de lucru;
 - * precizia în alegerea tematicii și în prezentarea acesteia;
 - * considerăm că fiecare elev trebuie să aibă o parte din activitatea de cercetare științifică și să participe la realizarea acesteia;
 - * aplicarea cunoștințelor teoretice în activitatea practică;
 - * încurajarea creativității, imaginației și a spiritului de echipă;
 - * realizarea unei activități de cercetare științifică, care să contribuie la dezvoltarea științelor și tehnologiei.

b) Elevii

Elevii reprezintă grupul principal de interes spre care trebuie să se îndrepte toate demersurile școlare.

În școala noastră învățăm într-un număr de 1039 elevi repartizați în 47 de clase, din care 28 clase la cursurile de liceu, 1 clasă la seral, 11 clase la școala profesională, 4 clase la gimnaziu și o clasă la școala postliceală.

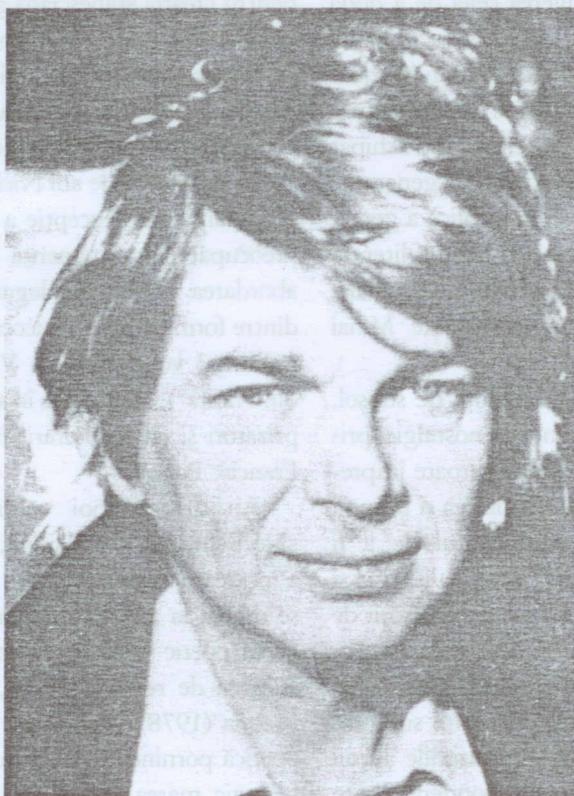
Profilurile în care sunt școlarizați elevii sunt diverse și cuprind activități deosebite. De mare perspectivă sunt profilul teoretic (biologie-chimie), profilul economic, profilul tehnic (mecanică, electrotehnică, lucrări publice). Menționăm că la toate aceste profile se realizează temeinic pregătirea teoretică și practică a elevilor. Acesta

IV. LITERATURĂ ȘI ARTĂ

Aniversări

Nichita Stănescu (1933-1983) (70 de ani de la naștere)

prof. dr. Ioan Ciocian

În această primăvară, la 31 martie, marele poet ar fi împlinit venerabila vârstă de 70 de ani, dar timpul neiertător a vrut ca autorul „Necuvintelor“ să-și pecetluiască nemurirea la 50 de ani, rămânând veșnic tânăr și veșnic neliniștit, un adolescent marcat de efigia romantismului printre poeții secolului al XX-lea. În câmpul sublim al purității și candorii metaforice, el poartă hlamida unui inovator de geniu ce decantează structura limbajului poetic după principii nebănuite, într-o logică firească, în care șlefuirea și prospețimea cuvântului aduce în fața cititorului un stil liric cristalizat din simboluri, esențe și algoritmi născuți parcă dintr-un creuzet al primenirilor spirituale în care filozofia vieții trece peste ipostaze dăruind lucrurilor farmecul sfânt al misterului ancestral ca un spațiu incommensurabil între neliniște și căutare.

Apariția străfulgerătoare a pactului, aureolat de efigia

metafizică a celor Unsprezece Elegii în poezia românească de la mijlocul veacului al XX-lea, este comparabilă cu cea a lui Mihai Eminescu, geniul național al poporului român. Dacă autorul Luceafărului a fundamentat marea tradiție a liricii românești, așezând pe fâgașul universalității creația literară românească, Nichita Stănescu dă o nouă dimensiune cuvintelor, racordându-le la energiile primordiale ale Logosului creator, trecând peste funcția tradițională a limbajului, care îmbracă strălucirea astrală a diamantului și prospețimea izvoarelor cristaline printr-o transparență cu fior filozofic născut din incandescența cugetului uman. Limbajul poetic creat de cutezanța și genialitatea stănesciană are dimensiunea unei simfonii percepute cu toate simțurile umane. Imaginile se aștern peste clinchetele unei materii efervescente, dând la iveală perle și trăiri nebănuite. Omenescul se decantează și se fluidizează prin vraja cuvântului generând mirarea din clipa

trezită de revelația cuvântului. Scăpate de opacitatea teluricului, cuvintele capătă străluciri eterice în timp ce metafora se înfățișează scânteietor într-o lume în care trăirea se suprapune peste reverie și extaz.

Se pune întrebarea legitimă: *Cum a fost posibilă apariția acestui poet de o originalitate uluitoare într-un climat literar obstrucționat de „obsedantul deceniu“, „aberantul realism socialist „și așezarea în fruntea culturii românești a unor mediocrități devenite cozi de topor ale regimului comunist?* În acest „deșert cultural“, Nichita Stănescu a apărut nu ca un element exotic, ci ca o mladă viguroasă răsărită din profunzimea verbului arghezian, poezia filozofică a lui Blaga, levantinismul lui Ioan Barbu, simbolismul criptic bacovian și candoarea primenitoare a verbului afișat de Nicolae Labiș.

Providența a vrut ca odată cu stingerea celei de a doua generații de clasici ai literaturii române să se ivească pilonii unei tinere generații avangardiste, animată de gândul de a face joncțiunea cu marea poezie europeană din a doua jumătate a secolului al XX-lea. Or, Nichita Stănescu a întruchipat în chip sublim atributele de poet emblematic al generației sale, dovedindu-se un creator atins de aripa mirifică a genialității; a cărui viață s-a contopit cu creația și boema literară bucureșteană în care lumea mai vorbea de Mateiu Caragiale, Macedonski și Cenaclul „Sburătorul“ patronat de Mihai Eminescu.

Stănescu a avut parte de mansarde, locuințe de subsol, nopți albe, ambiții adolescente, momente de nostalgie, prietenii solide, decepții și succese, dar a rămas în toate împrejurările un om care și-a dimensionat personalitatea și propria viață, comparându-se cu el însuși, rațiunea lui de a fi rămânând până în ultima clipă a vieții, creația literară și dragostea de semenii săi. A avut multe iubite, s-a căsătorit de mai multe ori, a cunoscut oameni de cultură și a cultivat prietenia durabilă bazată pe sentimente și respect. Generos și altruist, a fost străin de infatuare, orgolii și ambiții supradimensionate, rămânând străin de relele și mizeriile lumii telurice, pentru care toate lucrurile au o altă ponderabilitate și se dirijează după legi refractare pentru muritorii de rând. În jurul său s-a format un cerc de prieteni, și încă din prima tinerețe a fost învăluit de o aură anecdotică cu întâmplări straniu, fabulații și glume picante. Nichita Stănescu a devenit un simbol, un idol și un „semizeu“ prin chipul său de o frumusețe aparte, prin felul său de a fi prin scrisul, care l-a așezat în Panteonul celor mai mari creatori ai neamului nostru, ca poet al esențelor pure și al ideilor filozofice de mare cutezanță.

Critica literară, oamenii de cultură, tineretul studios au văzut în el „Întruchiparea perfectă a poetului înăscut“. A fost nonconformist, inedit și unic în tot ce a gândit și creat.

Întrebarea devenită un paradox: Dacă poezii sunt fericiți?, va rămâne veșnic o enigmă și în cazul lui Nichita Stănescu, pentru că fericirea poezilor are dedesupturi pe care le percep numai cei ce-și fac din arta cuvântului un adevărat crez al existenței umane. Nichita a trăit pentru poezie, cu care s-a contopit perfect întreaga sa viață și a trecut la cele veșnice, la

13 decembrie 1983, împăcat cu el și cu toate, lăsând în urmă un nume și o operă care i-a deschis drumul spre nemurire.

Încă de la primul său volum „Sensul iubirii“, apărut în anul 1960, deschide perspectiva unui creator „îndrăzneț“ al cărui drum se profila singur într-un univers poetic deschis de Nicolae Labiș. Patru ani mai târziu, volumul „O viziune a sentimentelor“ îl consacră ca „un poet solar al purității adolescentine“.

Cu volumul „Dreptul la timp“ (1965), poetul pătrunde în universul metamorfozelor lirice indicând apariția unei experiențe fundamentate pe o viziune poetică profundă în tonalități grave izvorâte dintr-o percepere filozofică a lumii, aflată în continuă transformare. Această poezie a căutărilor metafizice va pregăti volumul „11 Elegii“ (1966), o carte de referință pentru creația stănesciană și literatura română din secolul al XX-lea. De peste 35 de ani, critica literară românească consideră acest volum, cu profunde conotații filozofice, apoteoză creației lui Nichita Stănescu „ca o sumă“ a gândirii lirice și a exprimării estetice a poetului.

La numai 34 de ani Nichita Stănescu este recunoscut ca o personalitate de excepție a literelor românești dovedindu-se preocupat în permanență de șlefuirea limbajului poetic și abordarea unor teme legate de existența umană, raportul dintre formă și spirit, succesiunea ciclică a vieții etc. În 1967 publică 3 volume („Roșu Vertical“, „Oul și sfera“, „Imagini din Franța“), călătorește în străinătate și cunoaște mulți poeți, prizatori și critici literari, între care și pe Jaques Prévert și Francisc Ponge.

Au urmat apoi volumele „Laus Ptolemaei“ (1968), „Necuvintele“ (1969) și în „Dulcele stil clasic“ (1970), în care a încercat o nouă ordonare a lumii prin cuvânt, raportându-se mereu la „Elegii“, dar nu va găsi filonul, prospețimea și fiorul poetic atins în inegalabilele „Elegii“ din anul 1966. „Cartea de recitare“ (1972), „Clar de inimă“ (1973), „Epica Magna“ (1978) marchează căutățile poetului, viziunea sa poetică pornind de la postulate filozofice, raportul mineral-biologic, marea trecere, iubirea ca sentiment etern, etc. dar de fiecare dată acesta se întoarce la labirintul poetic al anilor 60, care l-a consacrat. Metafora sa rămâne tranșantă, de un inedit incitant, iar încifrarea și simbolistica îl impun ca un poet cu mari disponibilități de exprimare,

După 1977, traumele vieții îl marchează tot mai mult, recunoașterea operei sale se materializează în traduceri și studii critice, premii și medalii, între care „Premiul Herder“ și „Cununa de la Struga“. A creat până în ultima clipă a vieții, dovedindu-se un artist al cuvântului de primă mărime.

La 70 de ani de la naștere, Nichita Stănescu rămâne o conștiință veșnic vie a liricii românești contemporane, unul dintre cei mai mari poeți români din toate timpurile. Odată cu trecerea anilor, opera sa este tot mai mult prețuită, ea reprezentând o veritabilă poartă deschisă spre marea cultură europeană a secolului XX.

ELEGIA ÎNTÂIA

Nichita Stănescu

*Închinată lui Dedal, întemeietorul
vestitului neam de artiști,
al dedalizilor*

I

El începe cu sine și sfârșește
cu sine.
Nu-l vestește nici o aură, nu-l
urmează nici o coadă de cometă.

Din el nu străbate-n afară
nimic; de aceea nu are chip
și nici formă. Ar semăna întrucâtva
cu sfera,
care are cel mai mult trup
învelit cu cea mai strîmtă piele
cu puțință. Dar el nu are nici măcar
atîta piele cît sfera.

El este înlăuntrul - desăvîrșit,
și,
deși fără margini, e profund
limitat.

Dar de văzut nu se vede.

Nu-l urmează istoria
propriilor lui mișcări, așa
cum semnul potcoavei urmează
cu credință
caii....

II

Nu are nici măcar prezent,
deși e greu de închipuit
cum anume nu-l are.

El este înăuntru desăvîrșit,
interiorul punctului, mai înghesuit
în sine decît însuși punctul.

III

El nu se lovește de nimeni
și de nimic, pentru că
n-are nimic dăruit în afară
prin care s-ar putea lovi.

IV

Aici dorm eu, înconjurat de el .

Totul este inversul totului.
Dar nu i se opune, și
cu atît mai puțin îl neagă;

Spune Nu doar acela
care îl știe pe Da.
Însă el, care știe totul,
la Nu și la Da are foile rupte.

Și nu dorm numai eu aici,
ci și întregul șir de bărbați
al căror nume-l port.

Șirul de bărbați îmi populează
un umăr. Șirul de femei
alt umăr.

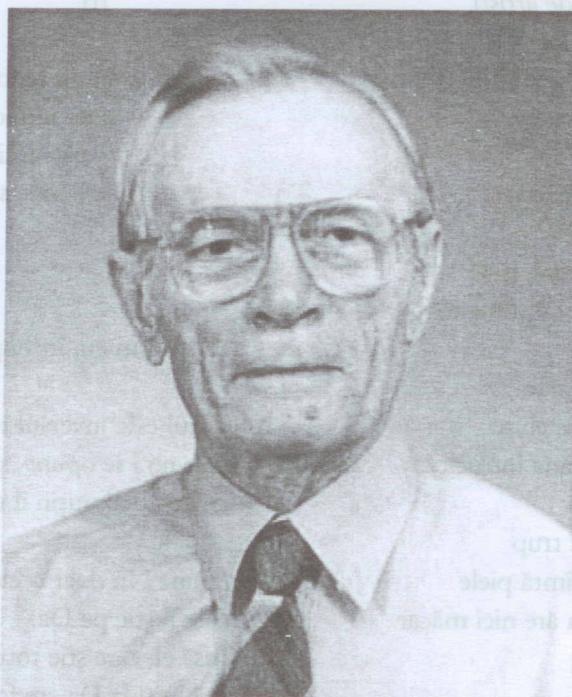
Și nici n-au loc. Ei sînt
penele care nu se văd.

Bat din aripi și dorm -
aici,
înlăuntrul desăvîrșit,
care începe cu sine
și se sfârșește cu sine,
nevestit de nici o aură,
neurmat de nici o coadă
de cometă.

Vladimir Pop Mărcanu

- un poet pentru copii -

înv. Salustia Hrdlicska,
Școala Gimnazială Marca

S-a născut în localitatea Popești, județul Bihor, la 8 august 1922. Îi place să se considere mărcan, pentru că de la vârsta de doi ani, împreună cu mama sa, ajunge în localitatea Marca, județul Sălaj, unde își petrece copilăria și urmează școala primară. Studiile liceale le face la Liceul „Decebal” din Deva, după care urmează Facultatea de limba și literatura română a Universității București.

După absolvirea studiilor superioare, îndeplinește funcția de director și apoi de director adjunct la Teatrul de Stat din Petroșani. Renunță la funcțiile de conducere de la Teatru și lucrează ca profesor la Petroșani și Deva. Din 1965 până în 1987 (anul în care s-a pensionat), a lucrat ca director al Centrului de Librării Deva.

A debutat la Editura „Facla”, din Timișoara, cu volumul „O poveste de primăvară” dedicându-se, chiar de la început, literaturii pentru copii.

Din 1993, creația sa a intrat într-o nouă etapă, sub aspectul problematicei abordate, prin versificarea celor mai cunoscute basme românești și străine.

Și-a făcut cunoscută prezența, în literatura pentru copii, publicând peste 25 de cărți. Amintim câteva din aceste lucrări: „Livada” (1986), un breviar liric pomicol; „Cântecul biruinței” (1988), o carte dedicată pădurii; „Miresmele câmpului”, o carte ce descrie în versuri mirifica lumea vegetală, de la mugurii primăverii la brândușa de toamnă; „Castelul de smarald”, în care cântă, la fel de inspirat, și salcia din Balta Brăilei ca și floarea de colț din Făgăraș; „Vine iepurașul” (1997). De la apariția primei cărți și până la ultima care încheie acest ciclu, „Grădina” (2000), intențiile poetului se pot observa cu limpezime. Fiecare carte este concepută și scrisă dintr-o perspectivă unitară, integratoare, urmărindu-se dezvoltarea afectivității copiilor prin declanșarea unor emoții de ordin estetic și în același timp, a unor sentimente de respect și admirație pentru natura înconjurătoare.

Datorită conținutului lor instructiv-educativ, o parte din poeziile sale au fost preluate de către autorii unor manuale, recent tipărite, pentru clasele primare.¹

Poetul Vladimir Pop Mărcanu își leagă numele de

¹ Tudora Pițilă; Cleopatra Mihăilescu; Lucia Predeșeanu; Nicu Ploscariu, *Educație civică, manual pentru clasa a III-a*, Ed. Aramis, p. 47. Este vorba de poezia „Morcovul”, din ciclu „Grădina”.

scriitor de satul copilăriei sale, pe care l-a iubit și îl iubește fără încetare și care îl inspiră în versurile sale. Sugestiv în acest sens este volumul de poezii „Un surâs din țara copilăriei” (1995), o carte frumos scrisă și ilustrată (este și

carte de colorat în grafica Paulinei Popa), în care poetul surprinde satul copilăriei într-o lumină idilică, urmărind schimbările din natură în prag de primăvară preparativele întregii suflări a satului pentru Sărbătoarea Sfințelor Paști.

Un surâs din țara copilăriei

Îmi amintesc de satul
Copilăriei mele
Cu uliți șerpuite,
Și garduri de nuiete,

De vechiul joc de oină,
De leagănul din dud,
De glasul cald al mamei,
Pe care-l mai aud...

În Postul Mare, Firea
Prindea să se-nnoiască
Pădurea lepădându-și
Sumanele de iască,

Își veșmânta copacii
Cu haine verzi, ușoare,
Și cu pălăriuțe
Ca ochii de cicoare.

Câmpia, tot frumoasă
Dorind și ea să fie,
Își comanda podoabe
Din flori de păpădie,

Iar mugurii din vie,
Lipindu-se de pari,
Îi admirau splendoarea
Făcându-și ochii mari.

Unit în străduință
Cu vitele de muncă
Își picura plugarul
Sudorile pe luncă,

Stăpână fiind vrerea
Să gate de arat,
Să-i vadă Sfântul Praznic
Ogoru-nsămânțat.

Acasă, gospodine,
Cum datina o cere,
Dădeau cu var și humă
În fiiece-ncăpere.

Cu case văruițe
Întregul sat părea
Un pâlc de margarete
Pe-un câmp de catifea

Și parcă văd la gârlă
În zilele senine
Venind femei grăbite
Cu coșurile pline

Să-albească pâzna-n undă
Cu limpezimi de rouă,
Să aibă tot copilul
De Paști cămașă nouă

Cu inima cuprinsă
De-o caldă mângâiere,
Mergeau în zori sătenii
La Slujba de-Nviere

Și se-ntorceau acasă
Cu pâine și cu vin,
Cu zâmbetul luminii
Pe chipul lor senin.

În țințirim copiii
Ciocneau cu ouă roșii,
Se hârjoneau „vitejii”
Se retrăgeau „fricoșii”

Iar zgomotul lor vesel
Se domolea treptat...
Și răsuna din strană:
„Cristos a înviat!”

Pagina elevului

Sugestivitate și armonie în lirica eminesciană*

Cu o metaforă care plăcea și lui Paul Valery, se poate spune că în timp ce proza merge, poezia dansează. Proza are un capăt, merge spre o țință, descrie, reprezintă, comunică o idee, poezia este un balet de cuvinte, o aventură a limbajului. Dansul cuvintelor comunică, totuși, ceva unic și esențial despre ființa care, zice Sartre, se ridică în fața noastră „ca un turn de liniște“.

Poezia lui Eminescu, cu adevărat dansează, are forță și grație și lasă impresia unui joc superior al spiritului. Adevărul și realitatea, marile teme ale artei care nu exclud visul și transfigurarea, au fost redade de Mihai Eminescu în dimensiunile contingențelor cu umanitatea în mers progresiv, cu tendința de a servi modelării condiției umane.

Împotriva pesimismului invadând, împotriva a tot ce însemna stagnare, poetul caută mângâierea în magica facultate a verbului creator, arătând că deasupra destinului advers uman va străluci totdeauna steaua nemuritoare a artei.

Limbajul reflexiv eminescian nu comunică, ci este de o sugestivitate infinită, realizată prin intermediul polisemiei. Irradiațiile sugestive pornesc, mai ales, de la forțele senzoriale ale limbajului, de la ritm, sunet, tonalitate. Ele acționează împreună cu armoniile semantice superioare, cuvintele sunt electrizate liric. Poetul e sigur cu limbajul său.

Aici îi are partea și libertatea. În murmurul genuin al graiului natal, a găsit marele poet sunetele de aur și grindină, de dor și repulsie, din care a alcătuit vraja aparte a acordurilor sale nemuritoare.

Sugestivitatea și armonia eminesciană începe la nivelul registrului figurilor de stil, registrului morfologic și registrului fonetic. Laboratorul poetic eminescian pare stăpânit de un adevărat demon al formei, de un fel de „vis formativă“. prezența coercitivă a unor tipare este, fără îndoială, evidentă în lirica eminesciană de maturitate, mai ales în sonete.

Registrul figurilor de stil

Lirica este considerată drept limbaj al sentimentului, al sufletului personal. Sugestia e clipa în care poezia intelek-

Julia - Rozalia Gheorghe, cls. a VIII-a C, Școala Gimnazială „Octavian Goga“- Jibou
 tual dirijată dezleagă forțele magice sufletești și emană iradiazii cărora cititorul nu li se poate sustrage, chiar dacă nu „înțelege“ nimic. Cu ajutorul limbajului poetic, elemente ca pădurea, lacul, noaptea, steaua, devin, la Eminescu, semne ale spiritualității superioare naturii. La nivelul acestui registru remarcăm „sărăcia“ în figuri de stil ornante, tocmai pentru a reda cât mai sincer și „neînvăluit în artă“ sentimentul singurătății și starea de spleen al eului liric. Prin aceasta se evidențiază modernitatea versului eminescian, mai ales în poezia fixă.

Epitetul eminescian este metaforic și personificator creând o stare de grație, un univers psiho-emoțional: „izvorul care tremură“, „crengi ascund prispa de brazde“, „înflorate...flori de tei“, „blânda batere de vânt“ (Dorința); „neguri reci“ (Când însuși glasul); „cu ochii mari și mână rece „ (Sunt ani la mijloc) .

Metaforele sugerează pendularea eului liric între dionisiac și apolinic, dar și efortul eului liric de a „fixa“ lumea prin disoluția rațiunii . Metaforele „ pierdut-o „ și „adorato“ (Când însuși glasul) sugerează faptul că pentru Eminescu iubirea este un trist act de cunoaștere. Metafora „minune cu ochi mari și mână rece „ (Sunt ani la mijloc), prezintă femeia demon; Iubita pierdută, între trecut și viitor, păstrează încă integra căldură a ispitei. În sonetul Veneția, metaforele „floarea tinereții“, „miresei dulci“ sugerează unirea Veneției - femeie - cu marea (Okeanos) - bărbat .

Inversiunile poetice sunt cel mai des folosite, accentuând stările eului liric și armonia versurilor: „Grele picuri“, „moale glas“ (Afară-i toamnă); „a dorului tărie“, „dulcea-nvăpăiere“ (Iubind în taină) .

Registrul morfologic și subsistemul sintactic ne apare de o poeticitate remarcabilă.

Sistemul morfologic devine funcțional- stilistic prin: conservarea formelor arhaice și a inversiunilor morfologice „șede-vei“, „îngâna-ne-vor“ (Dorința); „iară“, „trecut-au“ (Trecut-au anii), „falnicei Veneții“, „a vechimii zile“ (Veneția); „braț“, „asculta-vei“, „însenina-vei“ (Când însuși glasul).

Sunt frecvente substantivele feminine cu amplul lor

vocalism, nu numai din natură, ci și din domeniul artei, culturii și al istoriei: „steaua“, „noaptea“, „pădurea“, „luna“, „marmură“, „Veneția“.

Folosirea pluralului în catrene: „ani“, „nori“, „povești“, „doina“, „eresuri“, și a pluralului în terține: „sunet“, „suflet“, „tinereții“, „timpul“, realizând opoziția dintre trecut și prezent.

Protagonistii situației erotice sunt prezenți tot opozițional: persoana I a eului liric covârșește prin frecvența persoana a II-a, a eroinei lirice. Lucrul pare firesc, deoarece eul liric este inițiatorul diverselor strategii de apropiere: „brațele-mi“, „să-mi cazii“ (Dorința).

În finalul poeziilor se șterge opoziția eu - tu în favoarea pluralului solidarității „vom fi“, adică noi. Astfel se realizează monada mitică, folosindu-se numai forme de plural: „vom visa“, „ne“, „noastră“ (Dorința) - verbele sugerează curgerea fluvială spre meandre voluptuoase și murmurul lăuntric al eului liric. Starea de spleen a poetului este accentuată prin opoziția trecut prezent: „trecut-au“, „mișcară“, „ncântă“, „-mpresuri“. Salvarea din starea de melancolie se realizează prin proiecția într-un viitor posibil, pusă în evidență de verbele la modul conjunctiv „să smulg“, „să fac“ și la modul indicativ, timpul viitor „ședea-vei“, „vom fi singuri singurei“.

Substantivele, pronumele, verbele, metaforic vorbind, se transformă într-o flacără din care se degajă un întreg șir de imagini ale arderii. Registrul morfologic ne demonstrează încă o dată că eul liric poate să-și pună toate măștile, se poate extinde peste toate modurile de existență,

trăiește pretutindeni.

Registrul fonetic

Armonia versului eminescian, muzicalitatea li deosebită se realizează prin prezența aliterațiilor, asonanțelor și a rimelor vocale.

Aliterațiile în „s“ și „r“ măresc efectul acustic al versurilor și creează un orizont de prelungire a stării eului liric.

Asonanța în „a“ sugerează depărtarea, parcă auzi ceva din taina destinului care se toarce sus.

Polaritatea lirismului eminescian se evidențiază și la nivelul rimelor. Poetul folosește rime majore „ne-ntâlnirăm/ne iubirăm“ și rime minore „trece/rece“, astfel poeziile eminesciene sunt ca niște scoici în care se aude, ca o mare, marele cânt al iubirii și al durerii. Robert Musil afirma: „poetul este omul cel mai conștient de singurătatea fără scăpare a eului în lume și printre oameni“.

„Numai poetul / ca păsări ce zboară / deasupra valurilor / trece peste nemărginirea timpului / în ramurile gândului, / în sfintele lunci / unde păsări ca el / se -ntrec în cântări „ (Numai poetul).

Mesajul poemului „Luceafărul“ ne relevă cel mai bine condiția omului de geniu: a avea flacăra hyperionică a geniului înseamnă a fi vizionar, a dispune de o forță demiurgică latentă și a te angaja pe un drum al tensiunii, al depășirii continue a tot ce ține de condiția telurică și vremelnică a omului - ceea ce presupune efort, suferință, o conștiință tragică, zbatere fantastică spre a transcende contingentul.

* Lucrarea a fost premiată cu premiul I la Concursul Național „Mihai Eminescu“, organizat de Palatul Național al Copiilor și Inspectoratul Școlar al municipiului București.

Recenzii

Fantasticul în proza lui Mircea Eliade

Prof. Gabriela Sârbe,

Grup Scolar „Iuliu Maniu”, Șimleu Silvaniei

Mircea Eliade apare în literatura dintre cele două războaie mondiale ca unul din reprezentanții de seamă ai „noii generații” care s-a impus după 1930.

Romanele și nuvelele sale, publicate în țară și în străinătate, sunt scrise de-a lungul unei perioade cuprinse între 1930-1980 și se înscriu, de la început, în literatura autenticității.

Primele romane (Isabel și apele diavolului, Santier) sunt considerate de majoritatea comentatorilor ca fiind sub semnul influențelor lui André Gide.

George Călinescu nota în „Istoria literaturii române de la origini până-n prezent” ca Mircea Eliade este „cea mai integrală și servilă întrupare a gideismului în literatura noastră”.

Literatura eliadescă din prima perioadă a activității literare este bazată pe estetica autenticității, generată de experiența trăită, scrisă într-un stil direct, neînflorit, apropiindu-se de teoriile estetice ale lui Camil Petrescu.

Ceea ce surprinde la Eliade, încă din copilărie, este imaginația debordantă, extraordinară capacitate de autosugestie, acea atitudine care va rămâne permanentă: percepția realului sub unghiul fantasticului, o anumită percepție a miraculosului.

Copilul vizitează casele bunicilor și descoperă un univers nepuizabil, plin de secrete, bogat în surprize, unde „începe o altă lume”.

Într-o casă din Râmnicu Sărat în care locuiește cu familia un timp, intră o dată într-o cameră miraculoasă, în mod obișnuit, nelocuită și are senzația că descoperă o „taină”. Astfel, evenimentul banal, inevitabil oricărui copil, de 3-4 ani (cât avea atunci) este transfigurat într-un eveniment existențial. Pătrunderea într-o cameră, de obicei, încuiată este înțețoasă ca o intrare într-o zonă sacră, interzisă profanului. Socul confuz al copilului va fi explicat, mai târziu, de savantul matur care va spune ca sacrul a irumpt atunci în profan.

Astfel, încă din copilărie, un mod propriu de a percepe și a trăi viața îl deschide către înțelegerea unei experiențe ca descoperire, ca revelație licărind nevăzută în cotidian.

În viziunea savantului Mircea Eliade, sacrul este întotdeauna revelația realului „întâlnirea cu ceea ce ne mântuiește, dând sens existenței noastre”.

Susține ideea că sacrului i se opune profanul, fiind „două situații existențiale asumate de om de-a lungul existenței sale”.

În literatura fantastică, Mircea Eliade devine creatorul unei teorii originale despre fantastic, bazată pe camuflarea sacrului în profan sau a irecognoscibilității miraculosului.

Crezul artistic al lui Mircea Eliade despre literatura fantastică exprimă ideea că romanul „clasic” (realist sau psihologic) și-a epuizat deja potențele, devenind transparent, previzibil și nu mai poate capta interesul cititorului modern.

Conform crezului său, numai fantasticul îi poate reda omului modern gustul pentru semnificațiile ascunse, facilitând accesul către o serie de lumi ascunse, necunoscute.

„Încerc să camuflez fantasticul în cotidian”, spune Mircea Eliade. Potrivit acestei afirmații, realitatea este banală doar în aparență, cotidianul ascunzând un sens mult mai profund, ce trebuie căutat.

Așadar, sacrul se află ascuns în banalitatea înconjurătoare. Disparând „tradițiile inițiatice” nu supraviețuiesc decât camuflete în sferile unor universuri imaginare, precum creațiile literare. Evoluția științelor a dus treptat la desacralizarea totală a lumii, fapt ce explică dificultatea decodificării sacrului în banalitatea cotidianului.

În nuvelele „Un om mare”, „Fata căpitanului”, „Ghicitor în pietre”, „Douăsprezece mii de capete de vite” sau „La țigănci”, întâlnim o perspectivă originală asupra Realului și Irealului, în sensul că acestea nu sunt considerate opuse sau separate, aflate în tensiune, ci dimpotrivă ele se identifică, se află într-o perfectă osmoză. Nu mai există două lumi diferite, ci un singur continuu, spune Sorin Alexandrescu, prin care se trece liber, nestânjenit în ambele direcții „graniță” dintre Real și Ireal nu mai există, atât material (ca diferența între două moduri existențiale diferite), cât și din punctul de vedere al conștiinței eroului care nu mai sesizează faptul trecerii.

Fantastic nu mai este „dialogul“ dintre cele două lumi, ori suspendarea dintre ele, ci prezența neștiută a uneia în cealaltă.

„La țigănci“ este o cristalizare a acestui nou tip de fantastic.

Nuvela este riguros construită (alcătuită din opt episoade, despărțite grafic) și are în centru aventura extraordinară a domnului Gavrilescu, un modest profesor de pian ajuns la 49 ani. Fire de artist, ce a aspirat întotdeauna spre „arta pură“, trăiește într-o toridă zi, la București, o aventură neobișnuită.

Întâmplările acestuia pornesc dintr-un moment banal al existenței sale, când în tramvai își amintește subit ca și-a uitat partiturile la eleva sa, Otilia Voitinovici, și este nevoit să coboare și să se întoarcă din drum.

Mânat de o voință ocultă sau din pura întâmplare, ajunge „la țigănci“, un loc suspect pentru bucureșteni. Intrat aici trece printr-un șir de experiențe neașteptate: străbate mai multe camere diferit mobilate și colorate, este supus de cele 3 fete care-l întâmpină la bordei (țigăncă grecoaică, evreică) unui joc erotic-ritualic.

Bordeiul se dovedește, nu o casă a plăcerilor, cum se bănuia, ci locul unor ritualuri ezoterice a căror semnificație îi scapă. Eroul nu reușește să treacă probele la care este supus (să recunoască țigăncă) și este nevoit să rătăcească printr-un labirint al obiectelor, pe care-l străbate într-o stare de veghe, coșmar, tranșă. De aici Gavrilescu nu se mai poate salva, nu mai poate găsi calea de ieșire.

Hora fetelor îl înnebunește, îl amețește, își pierde conștiința, „nu-și mai dădu seama nimic“. Are impresia că s-a salvat din acest loc misterios, straniu, că a revenit în oraș, unde găsește aceeași căldura toridă, în schimb nu o găsește pe fosta sa elevă Otilia Voitinovici, nici pe soția sa Elsa, care plecase în Germania, după ce zadarnic îl căutase. I se pare ca întoarcerea sa în oraș are loc doar după câteva ore, dar afla că trecuseră 12 ani. Contrariat de ceea ce i se întâmplă, fără să-și dea seama de noua sa condiție existențială, Gavrilescu revine „la țigănci“ împreună cu marea lui iubire din tinerețe, Hildegard, pe care o întâlnește pe drum și cu care va pleca „dincolo“.

Cele opt episoade constituie etape distincte ale aventurii

lui Gavrilescu, ale pendulării sale între VIAȚĂ și MOARTE, între REAL și IREAL. Episoadele sunt perfect simetric organizate, astfel:

Cap I: În tramvai; II - III: la țigănci; cele trei femei; IV: la țigănci; visul; V: în tramvai; la Voitinovici; VI: acasă; VII: pe drum, în birjă; VIII: la țigănci, plecarea finală.

Astfel, după episodul introductiv plasat în lumea cotidiană, normală a lui Gavrilescu, urmează 3 episoade „la țigănci“, apoi 3 episoade în lumea exterioară, „anormală“, dezorganizată acum și, în final, reîntoarcerea „la țigănci“ și plecarea „dincolo“, în moarte sau în „vis“, pentru că „Toți visăm... Așa începe ca într-un vis...“.

Drumul lui Gavrilescu este ambiguu. Pendularea lui Gavrilescu poate fi redată astfel:

REAL - „IREAL“ - „REAL“ - „IREAL“.

Termenii extremi ai secvenței indică „ieșirile“ și în același timp „intrările“ dintr-un mod de existență în altul REALUL - viața cotidiană a lui Gavrilescu se epuizează în episodul I, o dată cu sosirea sa în fața grădinii misterioase a țigăncilor; acesta iese din REAL pentru „a intra“ în „IREAL“ (notat cu ghilimele pentru a fi diferențiat în momentul final) - acum Gavrilescu trece din lumea reală în cea vrăjită a țigăncilor; de aici are loc trecerea spre „REAL“ (tot în ghilimele) - secvența ce desemnează întoarcerea într-o lume care a păstrat numai aparența cotidianului, dar este plină de surprize ce marchează înstrăinarea eroului, cuprinde reîntoarcerea inevitabilă la țigănci, deci în IREAL, unde va călători definitiv „dincolo“.

Cele 4 faze ale aventurii personajului Gavrilescu reprezintă, după Sorin Alexandrescu, fazele unui itinerar spiritual, itinerariul dintre VIAȚĂ - MOARTE, PROFAN - SACRU, dintre lumea „de aici“ și cea „de dincolo“. Nuvela sugerează, așadar, o alegorie a morții sau a drumului către moarte. Dar ne aflăm în fața unui text de o mare ambiguitate, unde „cheile“ sunt numeroase, rămâne să le descoperim...

Bibliografie:

1 M. Eliade, *La Țigănci și alte povestiri*, E.P.L., Buc, 1965 (cu un studiu instructiv de Sorin Alexandrescu)

2 Gh. Goldeanu, *Fantasticul în proza lui Mircea Eliade*.

Demitizarea - o intenție a transfigurării artistice a realului

Memoria literară a primului război mondial înregistrează succese de anvergură: în primul deceniu postbelic, în Franța au apărut 304 cărți ale

Prof. Clara Goia-Dan,
Colegiul Național „Sylvania“ Zalău
foștilor combatanți, iar Franța a pierdut în război 525 de scriitori. Câteva zeci de titluri aparțin scriitorilor români, majoritatea participanți la mișcarea frontului.

După cum spunea Curzio Malaparte, „un război n-are niciodată sfârșit pentru cei care s-au bătut“. În urma războiului, mentalități, psihologii, conștiințe individuale și literare aveau să se modifice, iar prestigiul romanului s-a consolidat considerabil prin deschiderea la rețeaua de fapte și semnificații ale evenimentului.

Memoria romancierului se deschide umanității, conștiința individuală se implică în conștiința colectivă. Dramele mărunte ca subiecte de literatură sunt abandonate, conștiința creatoare se radicalizează, devenind istorie și înglobând istoria.

„Războiul nu mai este povestit ca o experiență limitată și încheiată, formând un tot izolabil, inteligibil sau absurd, dar suficient. El devine mai curând uvertura sau trambulina spre o filozofie totală a vieții, experiență crucială ce pune în cauză ideea de fericire, de acțiune, de istorie, de societate. Nu se mai poate gândi separat, ca un caz monstruos sau privilegiat, într-o experiență umană, notează Maurice Rienneau. Mit al libertății pentru unii, crimă imensă pentru alții, haos sau moment de renaștere, războiul a redimensionat conștiința veacului. Războiul este o situație existențială în care raporturile umane stabilite de civilizație sunt tulburate. Colectivitatea sau individul sunt obligați să adopte un cod etic combativ al cărui scop este reinstaurarea binelui și a echilibrului.

Drama colectivității, trăită exemplar la nivelul fiecărui individ, conduce pe plan epic romanul spre epopee sau cronică. Situația războinică devine istorie. Privită la nivelul destinului de excepție ce și-o asumă integral, situația războinică își modifică virtualitățile epice și semnificațiile morale, devenind o problemă de conștiință.

Romanul de război, având la bază documentul (memorialul, carnetul de însemnări) operează în sensibilitatea cititorului mutații prin amalgamul de sentimente pe care războiul însuși le-a generat: oroare și sublim, nimicire și vitalitate, ură și iubire.

În secolul XX, romanul a devenit cel mai răspândit mod de expresie literară.

Altădată, divertisment și facilă potolire a imaginației sau a sentimentalității, el exprimă astăzi acele intenții, responsabilității și neliniști proprii odinioară epopeii, tragediei, tratatului moral, misticii și, într-o măsură, poeziei. Pe de altă parte, prin vasta sa răspândire, romanul reprezintă, sub aspect social, instrumentul de comunicare literară al celor mai deosebite straturi ale publicului: „Război și pace“ sau „Condiția umană“, numai ele, permit întâlnirea dintre cel mai exigent și cel mai lipsit de pretenții cititor. După cum spunea Pierre de Boisdeffre: „Fie că aceasta ne place sau nu, romanul este și va rămâne multă vreme modalitatea literară cea mai gustată de marele pu-

blic. Vitalitatea lui nu este egalată decât de propria-i plasticitate, iar varietățile cele mai insolite, cele mai abstracte, cele mai obscure, proliferază astăzi pe vechiul trunchi romanesc, deducem că cititorul modern va găsi în romanul secolului XX tot ceea ce a inventat și tot ceea ce îl depășește, cu alte cuvinte își va găsi propriul destin. Romanul oferă fiecărei familii de spirite hrana predilectă: spiritelor pozitive- studiile sociale, sufletelor sensibile- jocul crud și delicat al analizei psihologice, omul care are instinctul propriului său destin - o perpetuă interogare asupra condiției umane și tuturor, deopotrivă, deliciile povestirii patetice, ale aventurii și basmului.

Seduția și caracterul ambiguu al artei romanului se datorează faptului că acesta oferă atracția puternică a unei „istorii“ și un registru imens de rezonanțe psihologice, ontologice, estetice, simbolice pe care le poate implica respectiva istorie. În definiția sa cea mai simplă, romanul este o istorie, o narațiune, o poveste. După câteva secole de evoluție însă, îmbogățit cu noi intenții, el răspunde unor cerințe infinit mai trainice, mai profunde, mai intime. A ajuns o boală a omului căruia nu-i ajunge conștiința sa și trebuie să i se ofere tentația de a viola alte conștiințe și a trăi alte vieți. Romanul este un substitut al morții, vrând să fixeze un destin, oricare ar fi.

Pentru noi, cititorii de astăzi, valoarea romanului nu decurge atât din subiect, ci farmecul său e cel al unei voci, al unui mit.

Pornind de la o fabulă, el dezvăluie viața și secretele de dincolo de viață, de dincolo de real. Romanul poate spune totul pornind de la nimic. Excelența sa rezidă în forța și puterea de convingere a viziunii pe care o oferă, a vocii care vorbește și, de asemenea, a acelei construcții arhitecturale care se impune prin ea însăși, relevând anumite proprietăți ale spațiului imaginar.

Arta romanului este o artă de explorare sau de indiscreție, „scriitorul bun însoțindu-ne în cunoașterea și în exprimarea acelei părți din viața noastră care la prima vedere, pare incomunicabilă“ afirma G. Duhamel și adăugăm cuvintelor sale, spusele lui R.M.Albérès: „Istoria romanului modern este o istorie a impudorii.“

Bibliografie:

- R.M. Albérès - „Istoria romanului modern“, E.L.U., București, 1968
- Dumitru Micu - „Lecturi și păreri“, Ed. Dacia, Cluj Napoca
- Mirela Roznoveanu- „Lecturi moderne“, Ed. Cartea românească, București, 1978
- R. Wellek și A. Warren- „Teoria literaturii“, E.L.U., București, 1967

Raze de lumină

Obiectivarea valorilor. Despre libertate

Prof. Zaharia Prodan,

Școala Gimnazială „Octavian Goga”, Jibou

Obiectivarea valorilor

Omul își trăiește adevărata sa viață datorită valorilor.

Viața lui este culturală și, prin ea, omul se impune și se diferențiază de toate celelalte ființe. Omul, care se exprimă și se obiectivează în valori și prin valori, este unul, întreg și indivizibil. În opera de receptare și obiectivare a valorilor, Dumnezeu a încheiat o alianță cu omul. Dumnezeu însuși a devenit producător de valori pentru dezvoltarea omului „Pilda sămănătorului”, (Matei 13, 4-8), este un exemplu elocvent în ceea ce privește obiectivarea valorilor:

„Iată, sămănătorul a ieșit să sãmene:

Pe când sãmăna el, o parte din sãmânța a căzut lângă drum și au venit păsările și au mâncat-o .

O altă parte a căzut pe locuri stâncoase, unde n-avea pământ mult, a răsărit îndat, pentru că n-a găsit un pământ adânc.

Dar, când a răsărit soarele, s-a pălit; și, pentru că n-avea rădăcini s-a uscat.

O altă parte a căzut între spini, spinii au crescut și au înecat-o.

O altă parte a căzut în pământ bun, și a dat roadă „

După cum observăm, obiectivarea valorilor cuprinde mai multe etape:

1. Receptarea valorii. La acest nivel, conștiința se mișcă în lumea solidară a valorilor, agitată de palpitația continuă a dorinței. Este acea stare a individului, care sub influența stimulilor, este pregătit pentru a le acorda atenția necesară, el conștientizează valorile „Iată, sămănătorul a ieșit să sãmene”.

2. Răspunsul afectiv. Individul este din ce în ce mai atent la chemările interioare față de noii stimuli pe care îi caută, apărând un răspuns în plan emoțional. Dar nu trebuie confundată valoarea cu efectele posesiunii. Afectele posesiunii se nasc când simțirea se îndreaptă spre valori, dar nu cuprinde valorile însele, ci numai afecte: plăcerea, voluptatea sau fericirea posesiunii. Reprezentarea se oprește la suprafața lucrurilor: „Pe când sãmăna el, o parte din sãmânța a căzut lângă drum și au venit păsările și au mâncat-o”.

3. Valorizarea. La acest nivel, se constată interiorizarea

crescândă, prin adaptarea unui comportament. Individul își manifestă dorința de a-și dezvolta deprinderi specifice. Se manifestă preferința spre anumite valori, care sunt corelative cu dorințele sale. Și cum dorințele sunt legate de instinctele omului, înseamnă că orice om va cuprinde un număr limitat de valori. Dar, dacă consideră că aceste valori sunt benefice numai pentru el, ele slăbesc stratul lor de aderență cu conștiința: „O altă parte a căzut pe locuri stâncoase, unde n-avea pământ mult, a răsărit îndată, pentru că n-a găsit pământ adânc. Dar când a răsărit soarele, s-a pălit; și, pentru că n-avea rădăcini, s-a uscat .

O altă parte a căzut între spini, spinii au crescut și au înecat-o ...

4. Organizarea valorilor într-un sistem și accederea la un mod de a fi.

La acest nivel, valorile sunt cuprinse de conștiință și le recunoaște o ființă independentă de a ei.

Pe această dată imediată se dezvoltă sentimentul trăinicie și autorității valorilor. Legătura dintre valoarea supremă și conștiință se numește har dumnezeiesc: „O altă parte a căzut în pământ bun și a dat roadă”.

Ideile care se desprind din „Pilda sămănătorului” ne demonstrează că valorile sunt generale, numai imaginile și afectele sunt individuale. Apoi, asemănarea omului cu Dumnezeu se manifestă prin dorință, ea dă naștere unor acte identice: oamenii coincid, nu se despart, prin valorile pe care le afirmă. Orice valoare este o deschidere spre dumnezeire și spre umanitate, fiindcă valoarea înseamnă comunicare: apropiere, participare, înțelegere și solidaritate.

Despre libertate

Una dintre cele mai importante valori ce trebuie avută în vedere în formarea persoanei este LIBERTATEA.

Despre creația omului în libertate

Starea primordială a lui Adam a fost între ascultare și neascultare. Răul n-a ieșit din actul creator al lui Dumnezeu, ci răul a fost ales de om. Dumnezeu nu l-a creat pe om rău, dar voia ca omul să se întărească în bine și prin propria-I lucrare. La Adam s-a manifestat o lene a

voinței, lenea de a face efort, de a-și folosi libertatea. Dumnezeu îl voia pe om să crească în libertate prin efort propriu. Libertatea, ca semn al puterii spiritului, nu e numai un dar, ci și un rezultat al efortului. Poruncindu-i să nu mănânce din pomul simțirii, Dumnezeu i-a poruncit de fapt să fie tare, să rămână liber și să crească în spirit. Prin acest act al înfruptării din mărul conștiinței binelui și răului s-a rupt dialogul pozitiv cu Dumnezeu, este începutul înciderii egoiste a omului în sine. Omul e liber numai dacă e liber pentru Dumnezeu, sursa libertății, pentru că e sursa iubirii.

Conceptul de libertate

Petre Țuțea afirma „ Libertatea eu o asemăn cu o frânghie agățată de undeva, de sus. Te poți urca pe ea la cer, participând la actul mântuirii tale creștine, sau poți să cobori în întuneric“.

Spre a putea deveni om liber în spirit și în adevăr, e nevoie să te faci rob și făcându-te rob, să aștepti de la Domnul libertatea care să ne îngăduiască a trăi meditănd asupra vieții însăși. Libertatea este independența mea și definirea persoanei mele din interior, ea este forța mea creativă.

Libertatea ca act creator

Actul de creație a omului a avut nevoie de materie, dar a conținut și ceva nou - libertatea; în aceasta constă misterul creației. Libertatea ascunde misterul lumii. Conștiința stării de păcat duce la o abandonare a ființei tale acestei conștiințe și la slăbirea forței vitale. Această conștiință, încărcată cu păcatul originar, nu poate duce la elanul creator și la iluminare. Creația omului nu este o revendicare a

omului și un drept al său, ci este o revendicare a lui Dumnezeu față de om și o datorie a omului („Ești dator, deci poți“ spunea Kant). Având conștiința stării de păcat, omul se desprinde să vadă nu pe Dumnezeu, ci păcatul, să mediteze asupra întunericului, nu asupra luminii.

Prin creație se înțelege nu făurirea de produse culturale, ci șocul și elanul întregii ființe umane, orientate spre o altă viață superioară, spre o nouă existență. Este uitarea de sine, năzuința spre ceea ce este mai presus de noi. Creația nu este o preocupare de sine, ci o ieșire din sine. Excesiva preocupare de sine deprimă, ieșirea din sine eliberează.

Cunoașterea de sine

Personalitatea nu este primită de-a gata, ci se realizează printr-un elan creator. Într-o epocă în care triumfă cotidianul, banalitatea, mediocritatea, atenția trebuie să se concentreze asupra individualității umane. Esența creștinismului își are rădăcinile în stratul cel mai adânc al individualității umane, căci omul nu se naște cu un suflet, ci moare cu el, atunci când și-a făurit unul.

Iar scopul vieții este de a ne făuri un suflet nemuritor, un suflet care să fie propria noastră lucrare. Viu este doar cel aflat în veșnică lucrare. Cunoașterea te face liber: „Cu cât cunoști mai mult, cu atât iubești mai mult“, afirma Leonardo da Vinci. Ce este oare mai cumplit pentru suflet, să nu poată iubi, sau să nu poată fi iubit? Să nu poată fi cunoscut, sau să nu poată cunoaște? Să nu poată fi născut, sau să nu poată da viață.

Sufletului meu îi este foame și sete de nemurire, îi este sete și foame de Dumnezeu, și se roagă: „Doamne, nimic nu sunt, nimic nu am, nimic nu pot fără Tine. Învață-mă să fac voia Ta, Doamne !“

Porunca iubirii

De fiecare dată, în locul în care se afla Iisus și ucenicii săi, se întâmpla ceva deosebit. Una din întâmplări este legată de evenimentul rămas în istoria creștinismului sub denumirea de Cina cea de Taină.

În ziua Azimelor Iisus și ucenicii s-au dus în Cetate ca să sărbătorească Paștele. Obiceiul vremii era ca, atunci când o casă avea oaspeți mai de văz, un slujitor să spele picioarele musafirilor.

Totul era pregătit: carafa cu apă, vasul pentru spălat și

prosopul. Ne fiind de față nici un slujitor de-al casei s-ar fi cuvenit ca gestul spălării picioarelor să fi fost preluat de unul din ucenici. Ucenicii, însă se prefăceau nepăsători, neglijând amănuntul. Adevărul este că nici unul dintre ei nu voia să se umilească spălând picioarele celorlalți.

După câteva momente de așteptare Iisus s-a ridicat de la masă „a turnat apă în vasul de spălat și a început să spele picioarele ucenicilor“. La gestul lui Iisus ucenicii s-au rușinat adânc și o grea umilință le-a cuprins inima.

Mihai Boldan

Acesta era felul în care Iisus își arăta iubirea față de semenii săi. „Dacă Eu, Domnul și Invățătorul, v-am spălat vouă picioarele și voi sunteți datori ca să văspălați picioarele unii altora“ (Ioan: 13, 14).

Gestul lui Iisus are o mare valoare simbolică. Odată cu picioarele Iisus le-a spălat mândria, invidia, și disprețul, cu alte cuvinte păcatul. „Oricine vrea să fie mai mare între voi,

să fie slujitorul vostru“ (Matei: 20, 26). Zicem noi, și, oricine ajunge sau devine mai mare să fie slujitorul celorlalți. Cel care va putea face aceasta va fi slujit și onorat de toți. „Vă dau o poruncă nouă: să vă iubiți unul pe altul precum Eu v-am iubit pe voi“ (Ioan: 13, 34).

Să privim cu mare respect gestul lui Iisus și să renunțăm la orice speculații sau dispută pe marginea lui.

Despre Mielul Pascal

Nicolae Costruț

Cuvântul Paște, în limba greacă paskha, vine de la evreiescul pesah, care are mai multe sensuri: poate însemna a sări, a schiopăta, evocând dansul cultural ce însoțea sărbătoarea, dar și a sări, a trece peste, sens care se referă la ritul jertfirii mielului. „Anual, sărbătoarea Paștelui prevedea o jertfă specială: un miel sau un ied era jertfit lui Dumnezeu pentru obținerea binecuvântării divine asupra întregii turme, a fertilității și prosperității întregii familii, de aici sintagma, *Mielul Pascal* (Pr. Eugen Avarvarei, *Mesagerul Sfântului Anton*, martie-aprilie 2003)“. La început Paștile erau o sărbătoare a primăverii, apoi sărbătoarea a fost asociată eliberării evreilor din robia egipteană, când se comemorează scăparea primilor născuți din Israel și trecerea prin Marea Roșie (Gn 12, 12-14, 24-27).

Paștile se celebrau în a 14-a zi din întâia lună Nissan, ce corespunde cu martie-aprilie, la apariția lunii pline a echinoctiului de primăvară. Ceremoniile sărbătorii se făceau, la început, în familie, apoi la nivelul întregii comunități, iar mai târziu, în timpul regelui Iosia (622 î.C.), Paștele, a început să fie celebrat doar în templul din Ierusalim, unde fiecare familie avea datoria de a face, în acest timp, anual, un pelerinaj.

În fiecare familie evreiască, *Mielul Pascal*, se pregătește și astăzi printr-un ritual pentru a transpune în prezent evenimentul, cu ierburi amare care trebuie să amintească de pâinea amară a robiei. Înaintea servirii mesei, capul familiei citește episodul ieșirii din Egipt, apoi se cântă psalmi și rugăciuni. Se bea vin și se consumă carnea mielului fript cu haroseth (un compot de fructe fierte în vin). Se folosește numai azimă, pâine nedospită, timp de șapte zile cât durează sărbătoarea (Numeri 28, 16-25).

Paștile comemorează instituirea Legământului lui Dumnezeu cu poporul evreiesc, la ieșirea din sclavia egipteană. La creștini, care au celebrat Paștele dintotdeauna, *Mielul Pascal* prefigurează pe Iisus Cristos (1 Co 5, 7; Ga 5, 9). Iisus a celebrat Paștile, în ultimul an al trăirii Sale pe pământ, după obiceiul Vechiului Testament și, cu această ocazie, în Joia Mare, a instituit pentru creștini Noul Legământ, pecetluit cu Moartea și Învierea Lui. În Joia Mare, la masa cu apostolii,

Iisus, luând pâinea și vinul, le-a binecuvântat și sfințit, transformându-le în trupul și sângele Său, anticipând în acest mod moartea și Învierea ce urmau a veni.

După moartea Sa pe cruce, Cristos a înviat cu adevărat. A treia zi după ce a fost pus în mormânt, El i s-a arătat lui Petru și altora, care au afirmat cu tărie: „*L-am văzut pe Domnul*“, și mărturia celor care l-au văzut, cunoscut și a celor care i-au pipăit urmele rănilor, cu toată împotrivirea și contestarea evreilor, a străbătut prin veacuri până la noi.

Conciliul de la Niceea, în anul 325, a stabilit că: *Paștele Domnului, comemorarea Morții și Învierii lui Cristos, se va celebra în duminica ce urmează după luna plină a echinoctiului de primăvară*. În decursul vremii, datorită unor interpretări diferite, cu privire la data acestei mari sărbători s-a ajuns ca, în cei mai mulți ani, creștinii din Răsărit și Apus să nu poată sărbători Paștele Domnului împreună, un paradox, credem, în curs de rezolvare.

Creștinii au datoria să-și amintească și să se pregătească, în perioada Postului Mare, pentru cea mai mare Sărbătoare creștină.

Toți cei ce cred, cu adevărat, în Cristos, cred și în Înviere, își aduc aminte de cuvintele Domnului, rostite apostolilor, înainte de a-i trimite în lume să vestească Evanghelia: „*Iată, Eu cu voi sunt în toate zilele, până la sfârșitul veacului*“ (Mt 28, 20). Prezența Mântuitorului în lume a fost, este și va fi din plin resimțită de creștinii tuturor timpurilor. În împrejurările cele mai grele, în momente de mare cumpănă, de suferințe și încercări, dar și atunci când bucuriile inundă sufletul și viața noastră, El, Mântuitorul ne scapă din nevoi, ne ocrotește, se bucură cu noi și ne confirmă mereu, cuvintele spuse apostolilor: „*Iată, Eu cu voi sunt în toate zilele, până la sfârșitul veacului*...“

Patimile Moartea și Învierea lui Iisus, sunt prilej de adevărată bucurie pentru creștinii de pretutindeni - speranță pentru cei vii și pentru cei ce mor: „*Eu sunt Învierea și Viața, cel ce crede în Mine, chiar de va muri va fi viu*“ (In 11, 25).

Pentru toți creștinii, dorim ca Paștele să însemne biruirea morții și afirmarea vieții. *Cristos a Înviat!*

VI. CRONICA

■ În ziua de 6 martie 2003, Ministrul Educației și Cercetării, doamna Ecaterina Andronescu s-a aflat în județul Sălaj. La întâlnirea care a avut loc la Primăria Zalău au participat: Tiberiu Marc, prefectul județului Sălaj; Leontin Bordaș, președintele Consiliului Județean Sălaj; Ioan Driha, inspector școlar general; directorii de licee și grupuri școlare din județ. La întâlnirea cu doamna ministru au fost discutate câteva priorități actuale ale învățământului românesc, respective, cuprinderea copiilor de 6 ani în clasa I și generalizarea învățământului de 10 clase.

■ În perioada 28-30 martie 2003 s-a desfășurat la Satu Mare, la Colegiul Național „Mihai Eminescu”, cea de a XVIII-a ediție a Concursului Înterjudețean de matematică „Grigore Moisil”. La acest concurs au participat 180 de elevi (clasele V-XII), din județele: Bihor, Bistrița Năsăud, Cluj, Maramureș, Satu Mare și Sălaj. Elevii din județul nostru s-au comportat meritoriu obținând în urma concursului *un premiu I*, (Cristina Zanc, clasa a V-a, Școala Gimnazială „M. Eminescu” Zalău); *un premiu II*, (Sergiu Mândraș, clasa a XI-a, C. N. „Silvania” Zalău) și *6 mențiuni* (prin elevii: Cătălin Țurcaș, clasa a V-a, Școala Gimnazială Nr. 1 Șimleu Silvaniei; Vlad Pop, clasa a VIII-a, Școala Gimnazială „C. Coposu” Zalău; Adrian Tomole, clasa a IX-a, Szekely Mihai, clasa a IX-a și Liviu Buciu, clasa a XII-a, toți de la C. N. „Silvania” Zalău; Adrian Maghiar, clasa a X-a, de la Liceul Teoretic „Simion Bărnuțiu Șimleu Silvaniei).

■ Eleva Diana Ardelean, clasa a VI-a flaut (prof. Ioan Chezan, corepetitor Kovari Laszlo), de la Școala cu Program de Artă Zalău a obținut *premiul III*, la prima ediție a Concursului de Interpretare pentru instrumente de suflat, desfășurat la Satu Mare, la sfârșitul lunii martie 2003. La această competiție au participat elevi din clasele IV-VIII, din întreaga țară.

■ În data de 7 aprilie 2003, la Colegiul Național „Silvania” a fost organizată pretestarea examenului de bacalaureat cu un număr de 250 elevi din mai multe licee

din județ. Disciplinele pentru testare au fost impuse de MEC, după cum urmează: matematică - 93 elevi, Istoria României - 32, Geografia României - 36, Limba franceză - 10, Economia Intreprinderilor - 27, Solicitări și Măsurători Tehnice - 2, Filozofie - 23 și Psihologie - 17. Pretestarea a fost efectuată în scopul familiarizării absolvenților de liceu cu noul sistem de evaluare, pe baza *testelor de tip grilă*.

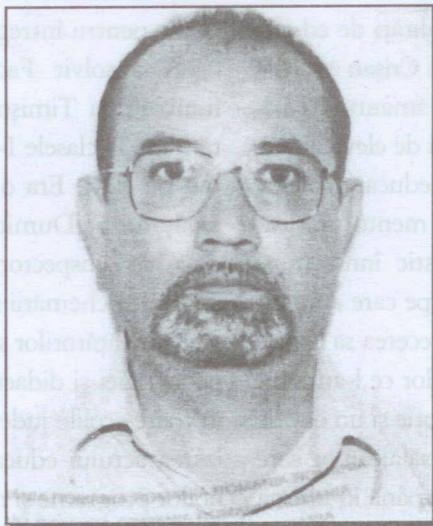
■ Primul număr al revistei „Școala Noastră” Seria a III-a, ianuarie - februarie/2003 a fost lansat miercuri, 9 aprilie 2003, la Inspectoratul Școlar, în prezența tuturor directorilor din județ. Domnul inspector școlar general, Ioan Driha, a vorbit despre importanța reeditării acestei reviste fondată de către înaintașii noștri imediat după Marea Unire de la 1918. Domnia sa a făcut un apel călduros directorilor din județ pentru a susține această publicație și de a duce mai departe tradiția învățământului sălăjean.

■ Echipajul Școlii Gimnaziale Bălan, format din elevii: Ionuț Mnere, clasa a VIII-a; Iulia Tripon, clasa a VII-a; Cătălin Mnere, clasa a VI-a; Ancuța Mnere, clasa a V-a; Andrei Petrulă, clasa a IV-a și Ligia Georgea, clasa a III-a, îndrumați de profesorul Isaia Pășcuță, a câștigat *locul I* la faza zonală a concursului „Educație rutieră - educație pentru viață”, desfășurat la Jibou, în 12.04.2003.

■ În luna aprilie a. c. s-a desfășurat concursul interdisciplinar „Cultură și civilizație românească”, la Colegiul Național „Silvania” Zalău, sub egida Inspectoratului Școlar Sălaj (inspectorii școlari: Dorina Tuduțe, Ioan Ciocian), pe trei secțiuni: Studiu privind particularitățile etnografice/etnologice și lingvistice locale; Studiul privind mentalități culturale și cercetarea sociologică; Monografiile istorice locale. La concurs au participat 5 echipaje a câte trei elevi. Din cele cinci echipaje intrate în concurs, juriul a acordat premiul întâi echipajului clasei a XII-a, format din: Adrian Demle, Diana Adriana Manga, Dana Cristian Repede care au prezentat lucrarea cu tema: „Păstoritul un simplu obicei?”. Acest echipaj va participa la etapa națională a concursului care va avea loc în perioada 28 mai- 1 iunie 2003, la Sibiu.

Un om în drum spre infinit

Nicolae Costruț

Ne-am întrebat de mii și mii de ori: ce este infinitul? Un lucru greu de definit, o categorie care exprimă natura absolută a ceva ce nu are sau pare că nu are limită. Dacă ne referim la *spațiu*, infinitul este *universul*. Dacă ne referim la *timp*, infinitului este *veșnicie*. Infinitului de *sentiment* îi spunem *iubire*, celui de *suferință* - *Cruce*. Infinitului de *speranță* - *Paradis*, iar infinitului de *biruință* - *Înviere*.

Viața este un har de iubire, dat de Dumnezeu prin părinții noștri, împrejurare în care infinitul de *viață* poartă numele de *Mamă*.

De la naștere și până la moartea trupească parcurgem un drum spre infinit, până ne contopim cu el. Mereu suntem frământați de întrebări: Cine suntem? De unde venim? Încotro ne îndreptăm? Etc. etc.; infinitului de *întrebări* îi spunem *filosofie*. Fiecare persoană, indiferent de starea ei, caută răspuns la aceste întrebări, iubește filosofia, iar ca iubitor de înțelepciune, fiecare om, în drumul

său implacabil spre infinit, caută frumosul. Infinitul de *frumos* este *Floare*.

În viață oamenii visează, uneori cu ochii deschiși, își proiectează real sau imaginar viitorul, aspiră spre ceva, iar infinitului de *închipuiri* i s-a spus întotdeauna *basm*.

Toți oamenii, prin natura lor, tind să fie buni, măcar în anumite momente din viață, iar infinitului de *bunătate* i se spune *pace*. Fiecare acțiune conștientă, de bunătate și caritate, o îndreptăm spre acel ceva care poate să ne aducă nouă și semenilor noștri satisfacții, împliniri. Într-un fel sau altul dorim din toată inima să ne fie bine nouă, familiei noastre, semenilor noștri, pentru a atinge *infinitul de bine* care înseamnă *fericire* și care este *scopul final* al existenței fiecăruia dintre noi.

Universul, veșnicia, iubirea și celelalte ipostaze ale infinitului, puse în discuție, au ca punct și izvor de pornire *Infinitul de infinit*, care se cheamă simplu - *Dumnezeu - Tatăl*, creatorul a toate.

Din vrerea Sa a fost alături de noi, până de curând, un om, un soț, un coleg, un dascăl, un prieten cu numele de **Dumitru Mihai Crișan**. Cei care l-au cunoscut și au fost alături de el au înțeles, din comportamentul și din toată ființa lui că drumul său prin viață nu a fost unul oarecare, ci un drum bine definit, caracterizat, cum nu se putea mai bine, de tot ceea ce poate duce spre infinit.

Trecerea lui prin viață, plină de frumusețe dar dureros de scurtă, poate fi comparată cu o sublimă simfonie. Acum, simfonia s-a sfârșit, doar ecoul ei va rămâne pentru totdeauna în inimile tuturor celor care l-au cunoscut și prețuit.

Pentru noi, cei apropiați de tine, **Dumitru Mihai Crișan**, trecerea ta în neființă este un prilej de a înțelege și privi cu alți ochi spre acele valori care pot însemna un drum sigur spre nemurire, spre infinit, poate și pentru faptul că, de acum, tu te-ai contopit în el.

Un dascăl, o lacrimă, un gând...

Prof. Dr. Ioan Ciocian

Trecut prin ipostazele de învățător, profesor de limba română și inspector școlar pe care le-a ilustrat cu har, devotament și alese calități de educator, regretatul nostru coleg Dumitru Mihai Crișan a scris o pagină memorabilă în cartea de aur a învățământului sălăjean. Acest dascăl erudit a format generații de elevi, a participat din plin la implementarea reformei educaționale pe plaiurile sălăjene și s-a dovedit un adevărat mentor spiritual pentru mulți tineri prin talentul artistic înnăscut și dragostea neșarmurită pentru semenii săi, pe care a manifestat-o în toate împrejurările. De aceea, trecerea sa la cele veșnice a lăsat un gol imens în sufletele celor ce l-au iubit și stimat, văzând în el un educator de excepție și un om de cultură, care a făcut cinste învățământului sălăjean pe care l-a slujit cu o rigurozitate ieșită din comun până în ultima clipă a vieții.

Distinsul om de școală, care a fost Dumitru Mihai Crișan, a văzut lumina zilei în urmă cu 49 de ani în casa pădurarului din Stârciu, unde alături de frații și surorile sale a fost crescut în cultul dragostei de școală și cultură, dovedindu-se din fragedă copilărie un băiat cu o înzestrare intelectuală de excepție. La margine de codru, în cătunul format din câteva zeci de case, familia sa a oferit loc de școală într-o cameră a locuinței Crișan, unde zilnic învățătorul ținea cursuri cu cei 10-15 elevi dornici de a sorbi din cărți lumină și înțelepciune.

A frecventat clasele V-VIII la Școala Gimnazială din Stârciu, urmând apoi Liceul Pedagogic din Zalău pe care l-a absolvit ca șef de promoție, dovedind un talent deosebit pentru toate obiectele de studiu. S-a bucurat în permanență de aprecierea și stima profesorilor și a colegilor săi, pentru că acesta avea o cultură generală solidă și o pasiune aparte pentru literatură, muzică și artă. Prietenos, modest și devotat colectivului din care făcea parte, s-a impus ca lider de necontestat al generației sale, devenind un nume de referință pentru marea familie a dascălilor sălăjeni.

Repartizat la Jibou, a făcut un adevărat apostolat la Școala „O. Goga”, devenind un veritabil model pentru colegi, prin rezultatele obținute cu elevii și multitudinea preocupărilor sale în plan didactic și cultural-artistic. A pregătit programe artistice, a organizat expoziții de pictură

și goblenuri, a scris lucrări metodice și a participat la activități de formare, devenind în scurt timp un dascăl emblematic pentru întregul județ Sălaj.

A absolvit Facultatea de Litere - secția română-franceză, la Timișoara, dar părinții elevilor au stăruit să rămână la clasele I-IV, pentru că lecțiile acestuia îi încântau pe elevi. Era o mare șansă pentru un copil să-l aibă învățător pe Dumitru Mihai Crișan.

Ajuns inspector școlar în anul 1996, s-a dovedit la înălțimea chemării sale în activitatea de îndrumare și control a învățătorilor sălăjeni. Cu o bună știință a psihologiei, pedagogiei și didacticii, cu tact, răbdare și pasiune a pășit în toate școlile județului, contribuind din plin la modernizarea actului educațional la clasele I-IV, implementarea noilor programe și manuale alternative. Avea un fel aparte de a colabora cu învățătorii, elevii, părinții elevilor și slujitorii școlii în general, folosind un limbaj elevat, pe un ton cald ce-l apropia foarte mult de partenerii de discuții. În ceea ce privește rigoarea profesională, era un metodist în accepțiunea cea mai nobilă a cuvântului. Manierat, pedant și bine informat, în toate împrejurările se dovedea un model demn de urmat prin stilul său de muncă inconfundabil, care în permanență viza competența și performanța școlară.

Om de aleasă omenie, bun coleg și dascăl de cea mai înaltă clasă, Dumitru Mihai Crișan era gata în orice moment să-i ajute pe cei din jur: cu vorba, cu fapta și cu exemplul său inegalabil. Optimist din fire, știa să treacă peste greutățile inerente ale vieții. Glumea inteligent și crea o atmosferă de bună dispoziție în jurul său. Recita cu mare pasiune versuri în limba română și franceză, cânta ca nimeni altul doine, balade și romanțe, găsim cu ușurință uimitoare o vorbă de duh, atunci când situația o impunea. Cu memoria sa scilpitoare, dublată de o temeinică cultură generală, era în măsură să prezinte prelegeri de înaltă ținută pe teme de literatură, artă, istorie, filozofie, muzică etc., fascinându-și auditoriul prin logica și principialitatea discursului bazat pe erudiție și elocință.

În ultimul an a înfruntat cu bărbăție și stoicism o boală nemiloasă, care până la urmă, a făcut ca inevitabilul să se producă la 10 aprilie 2003, când vestea morții sale a

umplut de durere sufletele miilor de oameni care l-au cunoscut.

Învățătorul, profesorul și inspectorul Dumitru Mihai Crișan mai avea încă multe de realizat, „dar timpul n-a mai avut răbdare“, trecând la cele veșnice în plină floare a vârstei.

Cu trecerea sa în lumea umbrelor, Sălajul l-a pierdut pe unul din dascălii săi de vocație, pentru care rațiunea de a fi

a însemnat „*luminarea tineretului prin școală și cultură*“. Chipul său de intelectual, aureolat de o prodigioasă activitate închinată învățământului sălăjean, va rămâne veșnic în mintea celor care l-au stimat și prețuit pentru calitățile sale de dascăl și om devotat semenilor săi.

Bunul Dumnezeu să-l odihnească în pace!

Să-i fie țărâna ușoară și memoria neștearsă!

Domnului învățător, cu dragoste...

Inst. Maria Chira,

Școala Gimnazială „Porolissum“ Zalău

Destinul unui om are uneori un drum nebănuț, unul immanent ființei noastre. Pentru DUMITRU MIHAI CRIȘAN el a fost unul necruțător. Dacă a lăsat în urma lui singurătate și durere, nu a lăsat însă uitare.

A trecut în lumea umbrelor, demn și discret, un om care pentru multe generații formate pe băncile Liceului Pedagogic din Zalău a însemnat o valoare incontestabilă. Avea o frăgezime a simțirii care evidenția vigoarea, inteligența și spontaneitatea spiritului său căruia i-au fost străine multe din defectele peste care oamenii aștern tăcerea sau nepăsarea. Regăseam în ceea ce spunea, în întâlnirile noastre peste ani, o ordine, o armonie și o frumusețe intelectuală simplă ce te îmbia la reflecție. Totul avea rezonanța unei povestiri autobiografice, spusă cum se șoptesc spovedaniile în fața celor cucernici. Aplecat peste sine pentru a lumina pe alții, a demonstrat că a fi învățător nu este o searbădă îndeletnicire aleatorie dobândită, ci o meserie de credință care cere dăruire și har, calități pe care le-a avut cu prisosință. Prin tot ce a făcut și a rămas în urma lui: a dovedit că nutrea ca lucrurile să se facă cu măsură, fără obstinație, cu toleranță și înțelegere pentru aproapele nostru.

Vom păstra cu pietate amintirea trecerii lui prin acest efemer tărâm.

La ceas de rugă, în diminețile și serile ce pentru tine nu se mai nasc și nici nu pier, spre solitudinea îndepărtată unde te afli ne îndreptăm gândul, spunându-ți:

„Dumnezeu să te odihnească în pace!“

Un nou film despre Isus - „Passion“

De vorbă cu Mel Gibson, despre noul său film

Roma, 07.03.2003.

■ Mel Gibson, actor și regizor, deținător a mai multe Premii Oscar atât pentru interpretare cât și pentru regie, filmează în aceste zile în Roma câteva secvențe pentru noul său film despre Patima lui Cristos. Filmul „Passion“ descrie ultimele ore din viața lui Isus, al cărui personaj este interpretat de actorul Jim Caviezel. Rolul mamei lui Isus este interpretat de actrița româncă Maia Morgenstern. Mel Gibson a vorbit despre noul său film agenției Zenit.

De ce v-ați hotărât să realizați un film despre Isus?

- Mă gândesc la ideea aceasta de vreo zece, doisprezece ani. Am deja o anumită vârstă, dar acum doisprezece ani aveam 35. Atunci am început să aprofundez rădăcinile credinței mele. Am crezut mereu în Dumnezeu, în existența lui. În familia mea m-au învățat să cred într-un anumit fel. Însă în floarea vârstei am lăsat deoparte credința, și am pus alte lucruri pe primul loc. Atunci am înțeles că aveam nevoie de mai mult dacă vroiam să supraviețuiesc. Mă simțeam îndemnat să fac o lectură mai aprofundată a Evangheliilor, a istoriei lui Isus. Atunci s-a strecurat această idee în mintea mea. Am început să o văd în mod realist, recreând-o în mintea

mea pentru a avea un sens pentru mine, pentru ca ea să fie relevantă pentru mine. Acest lucru vreau să îl aduc pe ecran.

- Există deja un mare număr de filme despre Cristos. De ce un altul?

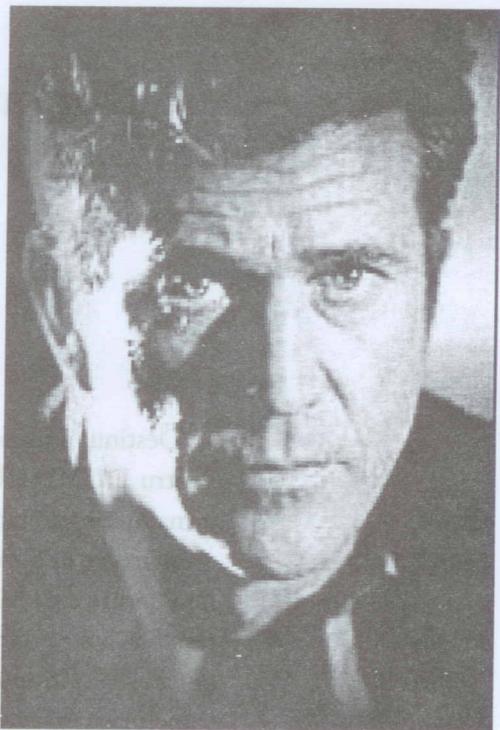
- Nu cred că alte filme au ajuns să pătrundă în adevărata forță a acestei istorii. Fie sunt inexacte în narațiunea istorică, fie au o muzică proastă, fie sunt de prost gust. Acest film arată patima lui Isus Cristos așa cum a avut loc. E ca și cum ne-am întoarce în timp și am contempla acele întâmplări, prezentate exact așa cum au avut loc.

- Cum puteți fi atât de sigur că versiunea dumneavoastră este atât de fidelă faptelor?

- Pentru că am făcut cercetări. Eu povestesc istoria așa cum apare în Biblie, fără cuvinte. Vorbește de la sine. Evanghelia este un scenariu complet, și acesta îl filmăm noi.

- Acest film pare a fi o schimbare față de renumitele producții ale lui Mel Gibson. Specialitatea dumneavoastră o constituie acțiunea, aventura și romantismul. Ce v-a determinat să realizați un film religios?

- Fac ceea ce am făcut întotdeauna: spun povești - care după părerea mea sunt importante - în limbajul prin care vorbesc cel mai bine: cel cinematografic. Cred că marea majoritate a poveștilor sunt povești despre eroi. Oamenii vor ceva superior lor, iar prin imaginație ating acest lucru, și astfel își înalță spiritul. Nu există nici

o poveste care să aibă un erou mai mare ca acesta. Este povestea celei mai mari iubiri care poate exista: aceea de a-ți da viața pentru cineva. Patima este aventura cea mai mare din istorie. Cred că este cea mai mare poveste de iubire din toate timpurile. Dumnezeu se face om, iar oamenii îl omoară - dacă aceasta nu este acțiune, atunci nimic nu este.

- Va fi dispusă lumea să vadă un film ca acesta?

- Cred că toți suntem. Această poveste a inspirat arta, cultura, domniile și țările; a avut în lume o influență mult mai mare decât vă puteți imagina. Este un eveniment istoric cheie care a făcut din noi ceea ce suntem astăzi. Credincioși și necredincioși deopotrivă, toți am fost influențați.

Mulți oameni caută sensul vieții punându-și multe întrebări. Vor

merge să vadă filmul căutând răspunsuri. Unii le vor afla, alții nu.

- *Atunci, nu este un film doar pentru creștini?*

- Filmul „Gandhi” a fost un succes enorm, și nu numai pentru hinduși. Acest film este pentru toți. Pentru credincioși și necredincioși. Isus Cristos este, nu încapă îndoială, una dintre figurile istorice cele mai importante din toate timpurile. Spuneți-mi o persoană care a avut un impact mai mare de-a lungul istoriei.

- *Dar dacă acest film încearcă să aducă Evanghelia la viață, nu credeți că va fi ofensator pentru necreștini? De exemplu, dacă prezentați rolul capilor evrei în moartea lui Isus, nu va fi un lucru ofensator?*

- Nu este o poveste a evreilor împotriva creștinilor. Isus însuși era evreu; mama lui era evreică și la fel cei doisprezece apostoli ai lui. Este adevărat că Biblia spune: „A venit printre ai săi, și ai săi nu l-au primit”. Nu pot să neg. Dar acest lucru nu înseamnă că păcatele din trecut au fost mai mari decât păcatele din prezent. Cristos a plătit pentru toate păcatele noastre. Lupta dintre bine și rău, și puterea covârșitoare a iubirii sunt cu mult mai presus de rasă și cultură. Acest film vorbește despre credință, speranță, iubire și iertare. Sunt realități care vor fi de folos omenirii, îndeosebi în aceste timpuri atât de tulburi. Acest film vrea să inspire, nu să ofenseze.

- *Chiar și așa, unii vor crede că doriți să îi forțați să accepte credințele dumneavoastră proprii.*

- Eu nu am inventat această poveste, dar este adevărat că cred în ea. Este ceva ce porți în tine și trebuie să iasă. Pur și simplu încerc să o povestesc bine, mai bine decât s-a făcut până acum. Atunci când nu se face ficțiune, responsabilitatea unui regizor este aceea de a fi cât mai fidel faptelor. Oamenii cu mintea deschisă

vor aprecia povestea pentru ceea ce este ea.

- *Patima lui Cristos, așa cum o relatează Evangheliile, a fost foarte violentă. Dacă dumneavoastră sunteți foarte fidel acestei narațiuni, nu credeți că lumea ar putea considera scenele destul de violente?*

- Unii ar putea, dar așa s-au întâmplat lucrurile. Nu există violență gratuită în acest film. Cred că un minor de doisprezece ani nu ar trebui să îl vadă, doar dacă este foarte matur. Este destul de dur. Ne-am obișnuit să vedem crucifixe frumoase atârinate pe perete. Spunem: „O, da! Isus a fost biciuit, și-a purtat crucea și l-au ținut pe lemn”, dar cine stă să se gândească ce înseamnă cu adevărat aceste cuvinte? Când eram copil, nu îmi dădeam seama ce presupunea acest lucru. Nu înțelegeam cât era de dur. Ororile profunde pe care El le-a suferit pentru mântuirea noastră nu mă impresionau de fapt. A înțelege ceea ce a suferit El, chiar și la nivel uman, mă face să simt nu numai compasiune, ci și să mă simt dator: vreau să îl răsplătesc pentru imensul său sacrificiu.

- *Și ce ne spuneți despre limbă? Este realizat în două limbi moarte: latina și aramaică, limba pe care o vorbea Isus. În plus, nu vreți să folosiți subtitrările. Acest lucru nu va duce la respingere din partea publicului?*

- Picturile lui Caravaggio nu au subtitrări, dar lumea percepe mesajul lor. Baletul lui Cascanueces nu are subtitrări, dar lumea îi înțelege mesajul.

- Cred că imaginea va depăși bariera limbii. Aceasta este experiența mea. Pur și simplu încerc să fiu cât mai real posibil. Este ceva uimitor în a-l vedea în limbile originale. Realitatea vine în întâmpinare și te izbește. Contact deplin. Știu că ceea ce facem noi e doar o recreere, dar o facem cât mai bine posibil, pentru a

transmite experiența de a fi cu adevărat prezent acolo.

Și cred că este aproape contra-productiv să spunem aceste fraze într-o limbă modernă. Te-ar face să vrei să te ridici și să spui următoarea replică. Este ca atunci când cineva ascultă: „A fi sau a nu fi”, și instinctiv își spune: „Aceasta-i întrebarea”. Dar dacă ascuți cuvintele, rostite așa cum au fost pronunțate în acel moment, te impresionează oarecum. Eu am simțit acest lucru în timp ce filmam. Devine clar prin jocul actorilor, prin trăsăturile personajelor, prin mișcările aparatului de filmat: este mișcarea, sincronizarea, totul... Și de-odată totul, totul mi-e foarte clar. În acel moment tai și continui.

- *Când veți termina acest film, nu veți fi dezamăgit să vă întoarceți la lucruri mai puțin sublime?*

- Nu, mi-ar place să fac ceva mai lejer. Există o responsabilitate enormă în acest film, nu putem lăsa deoparte nici un detaliu. Sper să fac dreptate acestei istorii. Este posibil să nu fie pe placul tuturor, dar repet, nu este acesta scopul meu.

Homeschooling - școlarizare la domiciliu

Prof. Simone Györfi Deák,
Școala Gimnazială „O.Goga” Jibou

Am dori să supun atenției dumneavoastră o foarte interesantă aplicație a educației alternative în lume: școlarizarea la domiciliu.

Lansat ca o modă la începutul anilor '90, școlarizarea la domiciliu se baza pe experiența australiană: acolo, din cauza distanțelor uriașe, copiii erau (și sunt) obligați să asculte cursuri la radio, sub supravegherea părinților, pentru a da la sfârșitul semestrelor examene naționale.

Școlarizarea la domiciliu, în variantă americană, apoi canadiană și, mai nou, franceză are ca punct de pornire nevoia părintelui de a fi mai aproape de copiii săi, la vârsta la care aceștia acumulează cunoștințele necesare vieții într-o societate de consum mereu în tranziție.

Așa cum argumentează un psiholog adept al ideii de școlarizare la domiciliu, în școală un profesor își petrece 6-7 ore în mijlocul unui grup de 20-30 de elevi, neavând timpul fizic disponibil pentru a se ocupa de fiecare în parte. Pentru mulți copii, atmosfera școlară este deseori o sursă de sever handicap. Ei vin din medii diferite, cu un bagaj de cunoștințe variat, cu multe lipsuri și cu deprinderi și aptitudini desfășurate pe o paletă mult prea largă pentru a putea fi cu toții tratați în același mod. Unii suferă de diferite forme de depresie, hiperactivitate, manifestări antisociale, ușoare debilități psiho-somatice, care se pot agrava cu timpul în perioada de școlarizare, tocmai datorită punerii marii majorități sub clopotul lui Gauss. Însă, așa cum natura se diversifică în mii de fațete, omul, miraculoasa super-realizare a acestei naturi, este mereu diferit, mereu în schimbare. Și cine este acela care cunoaște cel mai bine puiul de om? Părintele său, evident, ori într-o societate care favorizează imaginea femeii-gospodine (stay-at-home mom), ori a variatelor metode de lucru la domiciliu (home business) este evident că școlarizarea la domiciliu poate aduce multe lucruri pozitive.

În primul rând părintele beneficiază astfel de un plus de timp petrecut cu copilul său, învață zilnic cot la cot cu el, astfel încât legătura dintre ei devine și mai profundă. Iar într-o lume cu atâtea manifestări de agresivitate, să poți ține copilul cât mai mult timp posibil cât mai departe de elementele antisociale și să-i poți oferi un confort spiritual

și material cât mai temeinic este un atu ce trage greu în balanță.

Școlarizarea la domiciliu s-a dezvoltat mult în ultimii 15 ani. Ea beneficiază de întreaga atenție a politicienilor și a forurilor educative în țările sus-menționate. Este parte a sistemului de învățământ și legile ei sunt cuprinse în legile învățământului. Odată cu apariția internetului, au luat ființă grupări și organizații non-guvernamentale pentru susținerea acestui tip de școlarizare, s-au implicat organizațiile religioase, oferind consiliere și suport pentru cei care aleg acest tip de educație, iar pe nenumăratele site-uri (pagini web) care tratează tema se pot găsi materiale didactice din belșug, idei de activități de învățare și pentru timpul liber pentru fiecare categorie de vârstă.

Părinții care doresc să intre în aventura școlarizării la domiciliu sunt sfătuiți insistent să aleagă curriculum-ul cel mai potrivit copilului lor. Pentru aceasta li se oferă spre alegere mai multe metode: să-și procure un curriculum complet, să meargă pe unități independente de învățare care abordează o temă centrală, să lucreze cu caiete-cărți speciale tip work-books (caiete de lucru, care și la noi devin din ce în ce mai la modă) sau să aleagă între curriculum-urile care se pot instala pe computer. Spre deosebire de mersul destul de rigid al educației în unitățile școlare obișnuite, curriculum-ul ales poate fi oricând schimbat și înlocuit cu altul, mai adecvat nevoilor și nivelului de înțelegere al copilului.

Cât despre nevoia de a lua contact cu lumea din afara vieții de familie, părintele este sfătuit să reducă activitățile din exterior cât mai mult posibil. Oricum, copilul se „socializează” între prieteni, la diferite activități de grup, la școala de duminică etc.

Însă nimic nu poate înlocui timpul petrecut alături de copilul conceput și crescut cu atâta drag. Prin homeschooling, părintele învață cot la cot cu el, luptă din greu pentru atingerea obiectivelor, este alături de el la micile realizări și îl poate feri de abandon și ratare.

Iată câteva aplicații în viața cu toate zilele ale învățării acasă:

Matematică - cumpărături, măsurători pentru gătit
Științe - învățare despre plantele din grădină, animale,

de unde vin toate acestea, cum se manifestă etc.

Istorie, geografie - de unde ne tragem, orașe, țări în care avem prieteni, căutare de prieteni și e-corespondenți, creația.

Educație fizică - jocuri în aer liber, meciuri.

Arte - desenare, jocuri de îndemânare, muzică, dans.

Deprinderi sociale - interacționarea cu adulții, învățarea bunelor maniere, deprinderea de a nu fi egoist și de a împărți cu alții.

Poate suna neobișnuit pentru urechile noastre, să fii

dornic de a-ți petrece cât mai mult timp cu copilul tău pentru a-i putea urmări îndeaproape evoluția, și, pentru aceasta, să poți primi burse și premii. Ei bine, așa este. Ceea ce dovedește că interesul numitelor guverne este cu adevărat educația copilului - nu contează forma în care acesta acumulează cunoștințele. Iar dacă părintele este dornic să-și secondeze copilul în marea aventură a cunoașterii, cu atât mai bine. Rezultă o viață de familie mai unită, copii și părinți mai fericiți - cetățeni mai civilizați în viitor și mai dornici de a trăi în pace unii lângă alții.

Organizarea Casei Copilului Didactic

Funcție	Nume și prenume	Compartiment
	TURCAȘ MARIA	Conducător
***	COSTRUȚ NICOLAE	
- Copiii, zice învățătoarea, vreau să vă pun două întrebări. Cine răspunde la prima, nu-i obligat să răspundă la a doua. Deci: Câte frunze are castanul din grădina școlii?	Pesimistul știe și el acest lucru, dar consideră că e prea puțin.	piersică în patru părți și le mănânci pe toate patru, ce mai rămâne? - Sâmburele! Exclamă fericit elevul.
	TURC RODICA	Informatică
- 12347, răspunde un elev.	- Când folosim cuvântul „etcetera“? întrebă profesorul pe un elev.	***
- De unde știi asta?	- Atunci când vrem ca lumea să creadă că știm mai mult decât spunem.	- Încă de când eram îndrăgostiți îmi promiteai mereu că tu vei citi în ochii mei orice dorință pe care o voi avea și o vei îndeplini. - O, da, comoara mea. Ai dreptate. Ți-am promis atunci, fiindcă citeam în adâncul ochilor tăi albaștri. Dar acum nu o mai pot face.
- Păi, ați spus că cine răspunde la prima întrebare este scutit să mai răspundă la a doua...	***	- De ce? - Pentru că dragostea ta m-a orbit...
***	TĂUT MARIA	

Profesorul de psihologie le spune studenților, în timpul prelegerii:

- Optimistul știe că doi și cu doi fac patru.

- Dacă dintr-un întreg luăm patru sferturi, ce mai rămâne? întrebă învățătorul pe un elev.

- Uite, ca să fie mai clar: dacă tai o

orbit...

Funcție	Nume și prenume	Compartiment
Consilier	POP LAVINIA	Consilier
Consilier	GĂLGĂU ADELA	
Consilier	VANGRA MIHAELA	
Secretar	GOGA MONICA	Secretariat

Partea II

BULETINUL INSPECTORATULUI ȘCOLAR AL JUDEȚULUI SĂLAJ

Organigrama Casei Corpului Didactic

Compartiment	Nume și prenume	Funcție
Conducerea	ȚURCAȘ MARIA	Director
Programe	COSTRUȚ NICOLAE	Profesor metodist
	TALOȘ SIMION	Profesor metodist
Biblioteca	ȘANDOR REGHINA	Documentarist
	TURC RODICA	Bibliotecar
Informatizare	COSTRUȚ MIRELA	a.-analist programator
Contabilitate	SURD LUCIA	Contabil
Secretariat-arhivă	HOLHOȘ MARIA	Secretar-dactilograf
Îngrijire și pază	MĂRKUȘ MARIA	Îngrijitor
	CUCUIAN IULIANA	Paznic
	TĂUT MARIA	Paznic

Organigrama Centrului Județean de Asistență Psihopedagogică

Compartiment	Nume și prenume	Funcție
Consiliere	POP LAVINIA	Consilier
	GÂLGĂU ADELA	Consilier
	VANCEA MIHAELA	Consilier
Secretariat	GOGA MONICA	Secretar

PROGRAM

pentru formarea directorilor nou numiți

I. TEMA: MANAGEMENT		
II. TITLUL: Management educațional		
III. SCOPUL GENERAL AL PROGRAMULUI:		
Inițierea directorilor nou numiți, în urma concursului organizat de către Inspectoratul Școlar al Județului Sălaj, în probleme legate de managementul educațional (modul de inițiere - modul scurt).		
IV. OBIECTIVE SPECIFICE ALE PROGRAMULUI:		
a) Management, probleme generale, concepte, legislație, management financiar;		
b) Proiectare, organizare (școala ca organizație);		
c) Proiectare, organizare, control, proces educațional în școală;		
d) Formare continuă.		
V. GRUP ȚINTĂ:		
64 directori nou numiți constituiți în două grupe a 32 membri; 26 directori - învățământ preșcolar		
VI. RESURSE DE TIMP:		
- 21 ore - adică 3 stagii a 7 ore/stagiu;		
- perioada - 21 mai - 4 iunie 2003 (adică miercuri: 21, 28 mai - 4 iunie), orele: 9 - 16,00		
VII. RESURSE UMANE (formatori):		
- prof. Ioan Driha - inspector școlar general;		
- prof. Zoltán Faluvégi - inspector școlar general adjunct;		
- prof. Ioan Abrudan - inspector școlar general adjunct;		
- prof. Ioan Ciocian - inspector pe probleme de management;		
- prof. Maria Țurcaș - director C.C.D.;		
- prof. Teodor Pușcaș - formator directori;		
- prof. Elena Maxim Hodor - formator directori;		
- prof. Alexandru Pocol - inspector școlar cu evidența personalului didactic;		
- ec. Maria Bocșa - contabil șef;		
- prof. Constantin Iriza - inspector școlar cu munca educativă.		
VIII. RESURSE MATERIALE: consumabile, mijloace din dotarea C.C.D.;		
IX. SISTEMUL DE EVALUARE PRECONIZAT:		
- Chestionar;		
- Studiu de caz;		
X. MODUL DE CERTIFICARE A CURSANȚILOR:		
- Adeverințe de participare eliberate de C.C.D.		
XI. FINANȚARE: de la bugetul C.C.D.		

TABEL NOMINAL

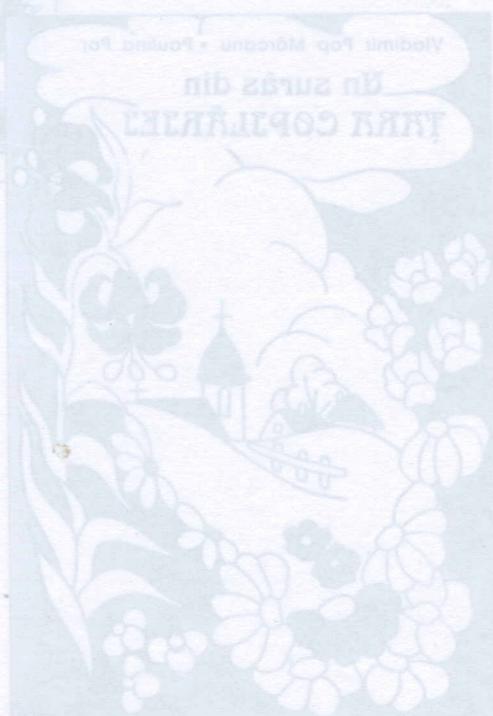
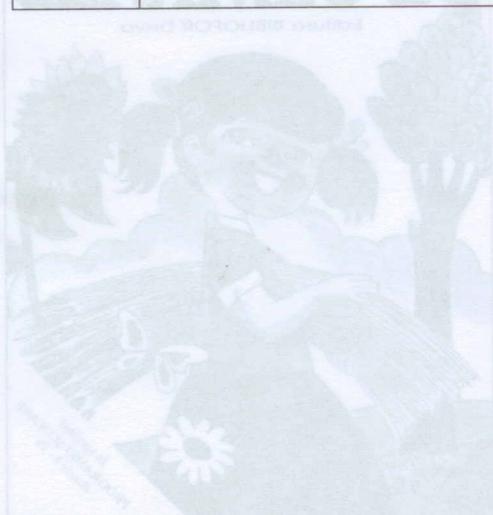
cu directorii /directorii adjuncți numiți prin concurs februarie - martie 2003

Nr. crt.	Numele și prenumele	Unitatea școlară	Obs.
1.	Muste Silvia	Școala Bobota	
2.	Radu Aurica	Școala Cosniciu de Jos	
3.	Supuran Maria	Școala Chieșd	
4.	Nagy Zoltán	Școala Carastelec	
5.	Chiș Florea	Școala Halmășd	
6.	Crișan Pavel	Școala Marca	
7.	Maier Elemer	Școala „Petri Mór“ Nușfalău	
8.	Tötös Vasile	Școala Boghiș	
9.	Dănilă Augustin	Școala Pericei	
10.	Chișiu Stana	Școala Bădăcin	
11.	Cosma Vasile	Școala Nr. 2 Sărmășag	
12.	Porumb Iuliana	Școala Băbeni	
13.	Precup Romulus	Școala Ciocmani	
14.	Dângă Ostache	Școala Cristolț	
15.	Coste Gheorghe	Școala „L. Blaga“ Jibou	
16.	Șerban Ioan	Școala „O. Goga“ Jibou	
17.	Chețe Nicolae	Școala Gârbou	
18.	Medve Aurel	Școala Năpradea	
19.	Pop Săvan Gheorghe	Școala Poiana Blenchi	
20.	Pop Ioan	Școala Șimișna	
21.	Năprădean Traian	Școala Someș Odorhei	
22.	David Maria	Școala Tihău	
23.	Porumb Gheorghe	Școala Surduc	
24.	Maxim Petru	Școala Bănișor	
25.	But Teodor	Școala Peceiu	
26.	Bone Vilhelm	Școala Borla	
27.	Pușcaș Vasile	Școala Bucium	

Nr. crt.	Numele și prenumele	Unitatea școlară	Obs.
28.	Moni Margareta	Școala Motiș	
29.	Orțan Florica	Școala Crișeni	
30.	Trif Liviu Ioan	Școala Petrindu	
31.	Aluaș Dan	Școala Dragu	
32.	Urs Iuliu	Școala Fildu de Mijloc	
33.	Dovleac Otilia	Școala Aghireș	
34.	Gherman Florica	Școala Sălățig	
35.	Orban Ianoș	Școala Deja	
36.	Moigrădean Raveica	Școala Sânmihaiu Almașului	
37.	Brie Valentina	Școala Zimbor	
38.	Vadi Traian	Școala Nr. 7 Zalău	
39.	Radu Maria	Școala „Gh. Lazăr“ Zalău	
40.	Lupșe Maria	Școala „S. Bărnuțiu“ Zalău	
41.	Cherecheș Vasile	Școala „A. Iancu“ Zalău	
42.	Maxim Virgil	Clubul Copiilor Jibou	
43.	Neaga Gavril	Clubul Copiilor Șimleu Silvaniei	
44.	Lazăr Mureșan Ioan	Clubul Copiilor Cehu	
45.	Mureșan Ioan	Palatul Copiilor Zalău	
46.	Neag Ioan	Grup Școlar „M. Viteazul“ Zalău	
47.	Flonta Stelian	Grup Școlar „I. Maniu“ Șimleu	
48.	Lung Ioan	Grup Școlar „A.P.I.“ Zalău	
49.	Crișan Teodor	Liceul Teoretic „S. Bărnuțiu“ Șimleu	
50.	Sâmpălean Liviu	Liceul Teoretic Jibou	
51.	Floruț Camelia	Grup Școlar Agricol Nușfalău	
52.	Gavriș Avram	Grup Școlar Industrial Sărmășag	
53.	Știrb Ioan	Șc. Profesională „Meseșul“ Zalău	
54.	Boldan Mihai	Școala Specială „Speranța“ Zalău	
55.	Silaghi Marin	Clubul Sportiv Școlar	
56.	Oegar Aurica	Grădinița Nr. 1 Cehu Silvaniei	
57.	Pietriș Ana	Grădinița Nr. 1 Jibou	
58.	Barbur Susana	Grădinița Nr. 3 Jibou	
59.	Bodea Lucia	Grădinița Nr. 1 Șimleu Silvaniei	
60.	Pușcaș Corina	Grădinița Nr. 2 Șimleu Silvaniei	

Nr. crt.	Numele și prenumele	Unitatea școlară	Obs.
61.	Pălincaș Eleonora	Grădinița Nr. 3 Șimleu Silvaniei	
62.	Buboi Victoria	Grădinița Nr. 4 Șimleu Silvaniei	
63.	Pop Ileana	Grădinița Nr. 2 Zalău	
64.	Fülöp Magdolna	Grădinița Nușfalău	
65.	Puie Iulia	Grădinița Nr. 3 Zalău	
66.	Goron Margareta	Grădinița Nr. 7 Zalău	
67.	Săbăduș Aurelia	Grădinița Nr. 8 Zalău	
68.	Zoicaș Maria	Grădinița „I. Creangă” Zalău	
69.	Mesaroș Maria	Grădinița Nr. 12 Zalău	
70.	Olah Maria	Gr. cu Program Prelungit Crasna	
71.	Boroș Elisabeta	Grădinița Nr. 2 Crasna	
72.	Filip Gyongyi Ana	Grădinița Pericei	
73.	Mocan Angela	Grădinița Nr. 10 Zalău	
74.	Vale Emilian	Grup Școlar Industrial Hida	
75.	Driha Mariana	Grup Școlar „M. Viteazul” Zalău Adj.	
76.	Negrea Flavia	Grup Școlar „V. Gelu” Zalău Adj.	
77.	Paul Olimpia	Grup Școlar „A.P.I.” Zalău Adj.	
78.	Popa Doina	Grup Școlar „A.P.I.” Zalău Adj.	
79.	Fodor Lucia	Grup Școlar „I. Maniu” Șimleu Adj.	
80.	Szabo Ștefan	Liceul Teoretic „S. B.” Șimleu Adj.	
81.	Rusu Ioan	Liceul Teoretic Jibou Adj.	
82.	Toth Alexandru	Liceul Pedagogic Zalău Adj.	
83.	Bihari Mihai	Școala Specială Șimleu Adj.	
84.	Racz Susana	Școala Nr. 1 Șimleu Adj.	
85.	Bodiș Maria	Școala Nr. 7 Zalău Adj.	
86.	Clițan Eluța	Grup Școlar Industrial Hida Adj.	
87.	Popan Gavril	Grup Școlar Industrial Ileanda Adj.	
88.	Varga Iștván	Școala Cehu Silvaniei Adj.	
89.	Bodea Gheorghe	Grup Școlar Cehu Silvaniei Adj.	
90.	Șallay Carol	Grup Școlar „I. Ossian” Șimleu Adj.	
91.	Faluvegi Ervin	Colegiul Național „Sylvania” Zalău Adj.	
92.	Antal Anamaria	Școala „I. Maniu” Zalău Adj.	
93.	Pănican Mona	Școala „C. Coposu” Zalău Adj.	
94.	Gornoavă Valeriu	Școala „A. Iancu” Zalău Adj.	

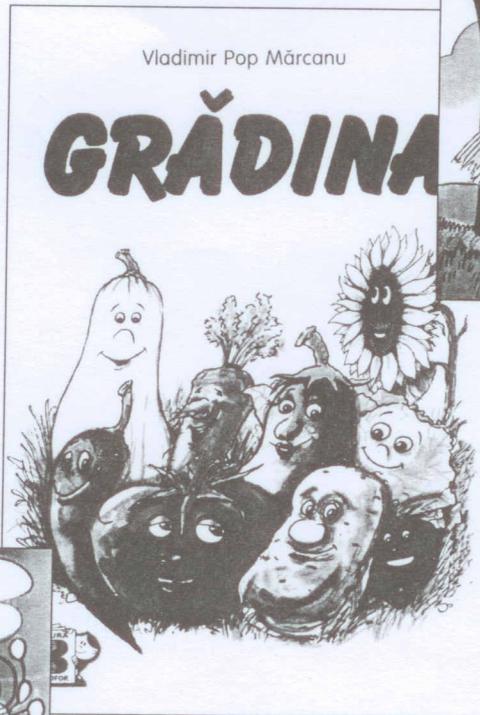
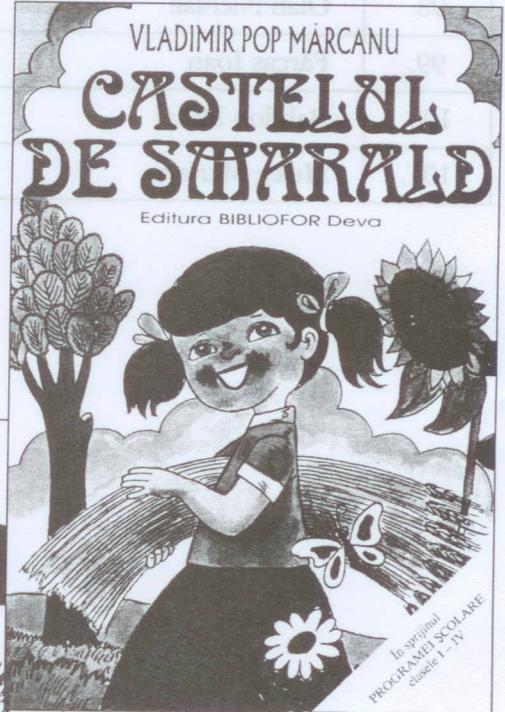
Nr. crt.	Numele și prenumele	Unitatea școlară	Obs.
95.	Csatloș Mihai	Școala „O. Goga“ Jibou Adj.	
96.	Rad Avram	Școala Preoteasa	
97.	Chiș Floare	Școala Marin	
98.	Olah Nicolae	Grup Școlar Industrial Crasna Adj.	
99.	Fărcaș Ioan	Școala „L. Blaga“ Jibou Adj.	
100.	Babilon Mihai	Școala „M. Eminescu“ Zalău Adj.	
101.	Meleg Mariana	Școala „M. Eminescu“ Zalău Adj.	

Cărți pentru copii

No. crt.	Numele și prenumele	Tipul școlii
97	Carol Mihai	Școala „O. Goga” Jibou A
98	Rad Avram	Școala Piroasa
97	Chi Florin	Școala Marin
		Grup Școlar Industrial Cr
		Școala „I. Blaga” Jibou A
		Școala „M. Eminescu” Zalău A
		Școala „M. Eminescu” Zalău A

Grup Școlar "Mihai Viteazul" - Zalău

